

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys liittyy osana niihin sosiaaliturvaa koskeviin muutoksiin, jotka sisältyvät kuluvan vuoden tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia tapaturmavakuutuslain mukaan maksettavien etuuksien määräytymissäännöksiin ja tapaturmavakuutuksen oikeusturvajärjestelmään. Vamman tai sairauden seuraamuksia arvosteltaessa siirryttäisiin lääketieteellisestä arviointitavasta muualla sosiaalivakuutuksessa käytettävään taloudelliseen arviointitapaan. Tällöin päähuomio kiinnitettäisiin vamman tai sairauden vahingoittuneelle aiheuttamaan taloudelliseen haittaan. Siten päiväraha ja elinkorko, joka muutettaisiin tapaturmaeläkkeeksi, määräytyisivät taloudellisen arvion perusteella. Työkyvyttömyysmääritelmä olisi samansisältöinen kuin työntekijäin eläke-laissa.

Päiväraha korvaus korotettaisiin työntekijän bruttopalkan tasolle. Samalla kun elinkorko muutettaisiin tapaturmaeläkkeeksi, sen tasoa myös nostettaisiin. Huoltoeläke muutettaisiin perhe-eläkkeeksi, jossa nykyistä paremmin otettaisiin huomioon perheen kulutustasossa tapahtuneet muutokset edunjättäjän kuoleman jälkeen. Erityisesti ansionmenetykskorvausten tason korottaminen liittyy erikseen annettavaan esitykseen, jossa on tarkoitus muun muassa ehdottaa sanottujen korvausten saattamista kokonaan veronalaiseksi tuloksi.

Paitsi menetetyistä ansiosta suoritettaisiin työntekijälle korvausta vamman tai sairauden aiheuttamasta yleisestä haitasta. Tämä maksettaisiin haittarahana, joka määrättäisiin haittaluokituksen perusteella. Lisäksi maksettaisiin erityistä kodinhoitokustannusten korvausta. Korvaukseen oikeutettujen omaisten piiriä laajennettaisiin siten, että kasvattilapset kuuluisivat siihen. Samalla korvaukseen oikeutettujen lasten ja sisarusten ikärajoja nostettaisiin. Ammattitauti- ja työtapaturmaepäilyssä korvattaisiin tarpeelliset lääkärintutkimuskulut, vaikka vamma tai sairaus ei osoittautuisikaan korvattavan työtapaturman aiheuttamaksi tai korvattavaksi ammattitaudiksi.

Tapaturmavakuutuksen oikeusturvajärjestelmä muutettaisiin niin pitkälti kuin se on mahdollista vastaamaan muiden sosiaalivakuutuksen osa-alojen oikeusturvajärjestelmiä. Ensimmäiseksi muutoksenhakuasteeksi perustettaisiin tapaturmalautakunta, jossa työnantaja- ja työntekijäpuoli olisi edustettuna. Ylimpänä muutoksenhakuelimenä olisi vakuutusosasto. Samalla alustusmenettely pääasiassa poistettaisiin. Uudistuksen kohteeksi on otettu myös joukko teknisiä muutoksia tapaturmavakuutuslakiin sekä eräisiin siihen liittyviin lakeihin.

Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1982 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ ..	1	4. Esityksen taloudelliset vaikutukset	14
SISÄLLYSLUETTELO	2	5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	14
YLEISPERUSTELUT	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	15
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	1. Lakiehdotusten perustelut	15
1.1. Tavoitteet	3	1.1. Tapaturmavakuutuslaki	15
1.2. Keinot	5	1.2. Kansaneläkelaki	17
1.2.1. Päiväraha	5	1.3. Laki eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta	17
1.2.2. Tapaturmaeläke	6	1.4. Laki tapaturmakorvausta saavien invaliidihuollosta	18
1.2.3. Haittaraha	7	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	18
1.2.4. Perhe-eläke	8	3. Voimaantulo	18
1.2.5. Omaiskäsittelyn laajentaminen	8	LAKITEKSTIT	19
1.2.6. Kodinhoitokustannus ja haittalisä ..	8	1. Laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta	19
1.2.7. Tutkimuskulujen korvaaminen perustellussa työtapaturma- tai ammatitautiepäilyssä	9	2. Laki kansaneläkelain muuttamisesta	27
1.2.8. Työnantajalle maksettavat tapaturmakorvaukset	9	3. Laki eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta	28
1.2.9. Tapaturmavakuutusjärjestelmän selvittämismahdollisuuksien lisääminen ..	9	4. Laki tapaturmakorvausta saavien invaliidihuollosta annetun lain muuttamisesta	28
1.2.10. Alistusmenettelyn poistaminen	10	LIITE	30
1.2.11. Muutoksenhakujärjestelmän uudistaminen	10	RINNAKKAISTEKSTIT	30
1.2.12. Päätöksen poistaminen	10	1. Laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta	30
1.2.13. Itseoikaisu korvauksensaajan hyväksi	10	3. Laki eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta ..	50
1.2.14. Perustevalitus	10	4. Laki tapaturmakorvausta saavien invaliidihuollosta annetun lain muuttamisesta	51
2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	11	Luonnon tapaturmalautakunnasta annettavaksi asetukseksi	53
2.1. Nykyinen tilanne	11		
2.1.1. Lainsäädäntö	11		
2.1.2. Käytäntö	12		
2.2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	13		
2.2.1. Valmisteluelimet	13		
3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset	14		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Tapaturvavakuutuslainsäädäntö on sosiaalivakuutuksen vanhin osa-alue. Voimassa olevan vuoden 1948 tapaturmavakuutuslain (608/48) pysyttämiseksi ajan tasalla siihen on tehty useitakin muutoksia. Kuitenkin tapaturmavakuutuksen työkyvyttömyyden määrittelyperusteet samoin kuin ansionmenetykskorvausten taso sekä tapaturmavakuutuksen oikeusturvajärjestelmä ovat pysyneet lähes muuttumattomina.

Tapaturmavakuutuksen pitkäaikainen ansionmenetykskorvaus, elinkorko, määräytyy lähinnä lääketieteellisen työkyvyttömyyden perusteella. Tapaturmavammat on lääketieteellisin perustein luokiteltu vaikeusjärjestykseen silmällä pitäen lähinnä vamman aiheuttamaa haittaa ruumiillisen työntekijälle. Tätä prosenttiperusteista haitta-astetaulukkoa on käytetty perusteina määrittäessä korvauksen suuruutta. Vamman todellisia haittavaikutuksia työssä ja muutoinkin vahingoittuneen elämässä ei ole kyetty riittävästi ottamaan huomioon. Täysin samanlainen vamma saattaa raskasta työtä tekeväälle muodostua riittäväksi syyksi työstä poisjääntiin, kun taas henkilön työntekijälle tai mekaanisesti pitkälle kehitettyä työvaihetta suorittavalle samasta vammasta ei työskentelyssä ole juuri haittaa. Saman suuruisen korvauksen myöntäminen tällaisessa tapauksessa ei ole sosiaalivakuutuksen periaatteiden mukaista. Tosin laissa on annettu mahdollisuus yksilöllisten seikkojen huomioon ottamiseen elinkoron täydennyskoron suuruutta määrittäessä. Tämä on myös käytännössä varsinkin viime aikoina toteutettu. Tällä tavalla voidaan kuitenkin vaikuttaa vain osaan maksettavan elinkoron määrästä. Tästä on ollut myös seurauksena, että elinkorkokorvaus jakautuu korvauksensaajien kesken epäoikeudenmukaisesti.

Muina ansionmenetykskorvauksina maksetaan tapaturmavakuutuksessa päivärahaa ja huoltoeläkettä. Näistä korvauksista päiväraha korvaus on ollut täysin verovapaa. Vastaavasti elinkorko ja huoltoeläkekorvaus on ollut veronalaista tuloa siltä osin kuin korvaus ylittää kalenterivuodessa 20 000 markkaa.

Inflaatio ja tuloveroasteen nousu ovat aiheuttaneet sen, että sanotut ansionmenetykskorvaukset yhdessä korvausten verovapaudesta johtuvan lopullisessa verotuksessa tapahtuvan veronpalautuksen kanssa ovat monessa tapauksessa nousseet nettotyöansiota korkeammiksi. Tällainen epäkohta voidaan parhaiten poistaa korottamalla ansionmenetykskorvausten tasoa ja saatamalla ne veronalaiseksi tuloksi. Päivä- ja tapaturmaeläkekorvausten määriä olisi korotettava niin, että ne mahdollisimman pitkälti vastaisivat todellista ansionmenetystä. Tapaturmaeläkekorvauksen osalta olisi otettava huomioon, että vahingoittuneelta jää pois osa tulon hankkimisesta johtuvasta kustannuksesta kuten työmatkakulut. Perhe-eläkekorvauksen eli huoltoeläkkeen tasoa määritettäessä olisi lähdettävä siitä, että perheen elintaso voisi jatkua edunjättäjän kuolemasta huolimatta entisellään.

Uudistuksella parannettaisiin erityisesti pitkäaikaistyökyvyttömyyden asemaa. Samalla sillä kohdennettaisiin nykyistä paremmin ansionmenetykskorvaus työkyvyttömyysaikaan.

Tapaturmakorvausjärjestelmät muissa pohjoismaissa ovat olleet Suomen järjestelmän kaltaisia. Näissä maissa on kuitenkin 1960- ja 1970-luvuilla huomattavasti kehitetty tapaturmavakuutusjärjestelmiä. Norjassa on vuonna 1966 toteutettu sosiaalivakuutuslainsäädännön uudistus, jossa tapaturmavakuutusta koskevaa säännöstöä on myös uudistettu. Työtapaturman tai ammatitautin sattua korvataan vahingoittuneelle erikseen ansionmenetykskorvaus ja erikseen korvaus pysyvistä haitasta. Oikeus tapaturmaeläkkeeseen edellyttää, että vahingoittuneen työkyky on alentunut vähintään 15 %. Tätä harkittaessa otetaan huomioon vahingoittuneen tosiasialliset mahdollisuudet hankkia itselleen ansiotuloja. Tämän lisäksi suoritetaan erillinen korvaus vamman aiheuttamasta lääketieteellisestä haitasta. Norjassa ansionmenetykskorvaus ja jatkuvana maksettava korvaus yleisestä haitasta ovat veronalaista tuloa. Sen sijaan kertakorvauksena maksettava haittakorvaus on verovapaata tuloa.

Ruotsissa tuli uusi työvahinkolaki voimaan 1. 7. 1977. Tämän lain mukaan tapaturmaeläke määräytyy työtapaturmasta aiheutuvan ansionmenetyksen mukaan. Tapaturmaeläkkeen korvaustaso on ansionmenetyksen määräinen, jos vuosityöansio ei ylitä laissa olevaa enimmäis-

määrää. Lainmuutoksen yhteydessä tapaturmavakuutuksen ansionmenetyskorvaus säädettiin veronalaiseksi tuloksi. Tämän lisäksi Ruotsissa on erikseen työmarkkinoiden keskusjärjestöjen erilliseen sopimukseen perustuva vakuutusjärjestely, jonka perusteella korvataan tapaturmasta ja ammattitaudista aiheutunut vamma. Korvaus määräytyy vamman lääketieteellisen haitan ja vahingoittuneen iän perusteella. Ruotsin työvahinkolaissa uudistettiin myös perhe-eläkettä koskevat säännökset. Perhe-eläkkeeseen oikeuttujen piiriä laajennettiin. Perhe-eläkettä maksetaan naispuoliselle leskelle, jolla on lapsia, tai joka on täyttänyt 36 vuotta. Korvaukseen oikeutettuja omaisia ovat lesken lisäksi vahingoittuneen lapset sekä vahingoittuneen vanhemmat. Vanhempien kohdalla edellytetään, että vahingoittunut on pitänyt heistä huolta. Lesken eläkkeen taso on hänen iästään riippuen 40—45 % vahingoittuneen vuosityöansiosta. Lapselle maksettava korvaus on 20 % ja täysorvolle maksettava korvaus 40 % vahingoittuneen vuosityöansiosta. Sekä lesken että lasten korvaukset ovat veronalaista tuloa. Vanhemmille maksettava korvaus on puolestaan 20 % vahingoittuneen vuosityöansiosta. Perhe-eläkkeiden yhteismäärä voi olla enintään vahingoittuneelle maksettavan täyden tapaturmaeläkkeen suuruinen.

Tanskan uusi työvahinkolaki tuli voimaan 1. 4. 1978. Sanotun lain mukaan tapaturmaeläkkeen saamisen edellytyksenä on, että vahingoittuneen työkyky on alentunut vähintään 15 %. Työkyvyttömyys määritellään työtapaturmasta johtuvan ansionmenetyksen perusteella siten, että täysi ansionmenetyskorvaus on kolme neljäsosaa laissa määritellystä vuosityöansiosta. Tapaturmaeläkkeen lisäksi Tanskassa maksetaan korvausta pysyvistä haitasta. Tämä korvaus määräytyy lääketieteellisen haitan ja vahingoittuneen iän mukaan, ja se on verovapaata tuloa. Tanskan työvahinkolain mukaan perhe-eläkekorvaus suoritetaan naispuoliselle leskelle ja lapsille. Lesken korvaus on määrältään 30 % vahingoittuneen vuosityöansiosta. Sen suuruutta määritettäessä otetaan kuitenkin huomioon lesken mahdollisuus huolehtia itsestään, ja tällöin kiinnitetään huomiota lesken ikään, alaikäisten lasten lukumäärään ja ikään sekä lesken koulutukseen. Leskeneläke vahvistetaan enintään 10 vuodeksi kerrallaan, ja sitä suoritetaan enintään 67 ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen leskelle maksetaan kertakaikkinen korvaus, joka vastaa

kahden vuoden eläkkeen määrää. Lapsille suoritetaan eläkettä 18 ikävuoteen saakka, mutta opiskelun takia eläkettä voidaan suorittaa aina 21 ikävuoteen saakka. Lapsen eläke on 10 % vahingoittuneen vuosityöansiosta. Lesken eläke ja lapsen eläke voivat olla enintään 70 % vahingoittuneen vuosityöansiosta, ja ne ovat veronalaista tuloa.

Muiden pohjoismaiden tavoin myös Suomen tapaturmakorvausjärjestelmä olisi uudistettava siten, että tapaturmassa vahingoittuneen korvaus pyrittäisiin saattamaan mahdollisimman hyvin vastaamaan hänelle tapaturmasta aiheutunutta menetystä. Tämä merkitsisi sitä, että luovuttaisiin nykyisestä kaavamaisesta menettelystä määrättäessä korvausta ansiotulojen poisjäämisestä. Tapaturmakorvauksessa otettaisiin huomioon vammautumisen yksilölliset seuraamukset. Tapaturman johdosta myönnettävä korvaus, nykyinen elinkorko, jaettaisiin kahteen erilliseen korvaukseen. Muu kuin taloudellinen haitta korvattaisiin lääketieteellisin perustein määräytyvällä haittarahalla, ja ansiotulojen aleneminen korvattaisiin tapaturmaeläkkeellä. Jälkimmäistä ei määrättäisi lääketieteellisen työkyvyttömyyden perusteella, vaan oikeus eläkkeeseen mitoitettaisiin tapaturmasta aiheutuneen työkyvyn alentumisen ja siitä johtuneiden todellisten ansiotulojen menetysten mukaan. Samalla korotettaisiin tapaturmavakuutuksen ansionmenetyskorvausten tasoa ja saatettaisiin korvaukset veronalaiseksi tuloksi. Uudistuksella kohdennetaan myös ansionmenetyksen sijaan tuleva korvaus kokonaisuudessaan työkyvyttömyysaikaan. Vahingoittuneen yksilölliset olosuhteet pyritään lisäksi ottamaan huomioon laajentamalla avuttomuuden perusteella myönnettävän lisän saamisperusteita ja myöntämällä korvausta kodinhoitokustannusten peittämiseksi.

Sairauden toteaminen ammattitaudiksi edellyttää usein laajoja ja pitkäaikaisiakin tutkimuksia. Tutkimuskustannuksia ei suoriteta tapaturmavakuutuksesta, jos sairaus ei osoittautu ammattitaudiksi. Samoin työtapaturmaksi epäilyn vamman aiheuttamien lääkärintutkimuskulujen korvattavuus edellyttää, että tapaturmavamma osoittautuu korvattavan työtapaturman aiheuttamaksi. Tapaturmavakuutuksen tarkoitus huomioon ottaen sanotuissa tapauksissa perustellut ja tarpeelliset lääkärintutkimuskulut olisi voitava korvata tapaturmavakuutuksesta.

Tapaturmavakuutuslain uudistamisen yhteydessä olisi tarkoituksenmukaista poistaa se epä-

kohta, mikä tapaturmakäytännössä on korvauskäsittelyssä tarvittavien tietojen saannissa. Tapaturmavakuutusta hoitavilla vakuutuslaitoksilla ei ole mahdollisuutta niin kuin muualla sosiaalivakuutuksessa saada käyttöönsä vahingoittuneen tahdosta riippumatta tämän työansioita ja terveydentilaa koskevia korvausasian ratkaisuun vaikuttavia tietoja ja selvityksiä. Sanottujen tietojen saamiseksi on jouduttu joissakin tapauksissa turvautumaan aikaa vievään vakuutusoikeudelta pyydyttävään virka-apumenettelyyn. Korvausasian käsittely on myös mutkistunut ja vaikeutunut silloin, kun vahingoittunut itse on ollut kykenemätön hoitamaan asioitaan, eikä hänellä ole ollut lakimääräistä holhoojaa.

Tapaturmavakuutuslain säännösten mukaan vahingoittuneelle tarkoitettu ansionmenetykskorvaus suoritetaan työnantajalle silloin, kun tämä on vastaavalta ajalta maksanut palkkaa vahingoittuneelle. Niissä tapauksissa, joissa vahingoittunut on toiminut samanaikaisesti kahden tai useamman työnantajan palveluksessa, olisi korvaus voitava jakaa maksettujen palkkojen suhteessa kullekin työnantajalle.

Tapaturmavakuutuksen oikeusturvajärjestelmässä on olennaisena osana alistusmenettely. Tietyissä tapaturmavakuutuslaissa säädetyissä tapauksissa vakuutuslaitoksen on alistettava päätöksensä vakuutusoikeuden ratkaistavaksi. Vakuutusoikeuden työmäärästä alistusasiat muodostavat huomattavan osan. Esimerkiksi vuonna 1979 vakuutusoikeus käsitteli 12 497 sosiaalivakuutusasiaa. Näistä oli tapaturmavakuutuksen alistusasioita 4 714. Näin ollen tapaturmavakuutuksen alistusasiat muodostivat yli kolmanneksen kaikista vakuutusoikeuden käsittelemistä asioista. Sanottuna vuonna alistusasioista muuttui vakuutusoikeudessa 320. Muuttuneiden asioiden määrä oli siten 6,8 % kaikista alistusasioista. Kun vahingoittunut joutuu yleensä odottamaan vakuutuslaitoksen päätöstä 3—5 viikkoa tapaturman sattumisesta, kestää asianosaista koskevan ensimmäisen päätöksen aikaansaaminen alistusasiassa yleensä 7—13 kuukauteen. Kun lisäksi muualla sosiaalivakuutuksessa alistusmenettelyä ei enää ole, sen poistaminen tapaturmavakuutuksesta olisi useimmissa tapauksissa tarpeen.

Tapaturmavakuutuksessa varsinaisena muutoksenhakukeinona on valitus. Ensimmäisenä muutoksenhakuasteena on vakuutusoikeus ja ylimpänä korkein oikeus. Yleensä valitusasian käsittely kestää vakuutusoikeudessa 6—9 kuu-

kautta. Korkeimmassa oikeudessa ratkaistiin esimerkiksi vuonna 1977 113 tapaturma-asiaa. Korkeimman oikeuden tapaturmavakuutusta koskevien asioiden käsittelyaika on keskimäärin 2 vuotta. Korvausasiassa, joka on alistusasiانا saatettu vakuutusoikeuden käsittelyyn ja valituksena myöhemmin korkeimpaan oikeuteen, lopullinen päätös kestää ainakin 3 vuotta. Tapaturmavakuutuksen muutoksenhakujärjestelmä poikkeaa muiden sosiaalivakuutuksen osa-alojen muutoksenhakujärjestelmistä. Esimerkiksi työntekijäin eläkelaisissa (395/61; TEL) on säännönmukainen muutoksenhakumenettely järjestetty siten, että eläkelaitoksen päätökseen haetaan muutosta eläkelautakunnalta ja eläkelautakunnan päätökseen vakuutusoikeudelta. Eläkelautakunnan keskimääräinen käsittelyaika on noin 6 kuukautta.

Tapaturmavakuutuksen muutoksenhakujärjestelmän suurimpana puutteena on muutoksenhakuasioiden käsittelyn hitaus. Muutoksenhakujärjestelmää olisi kehitettävä perustamalla lautakuntatyypinen muutoksenhakuelin, joka toimisi ensimmäisenä muutoksenhakuasteena. Tällöin ylimpänä muutoksenhakuelimena olisi korkeimman oikeuden sijasta vakuutusoikeus. Tapaturmavakuutuksen muutoksenhakujärjestelmää kehitettäessä on lisäksi huomattava, että arviolta kaksi kolmasosaa asioista koskee lääketieteellisiä kysymyksiä, ja että osa muutoksenhakuasioista on luonteeltaan yksinkertaisia. Uudistuksen yhteydessä olisi myös tarkistettava tapaturmavakuutuksen ylimääräisiä muutoksenhakuokeinoja, ja annettava nimenomaiset säännökset vakuutuslaitosten oikeudesta päätöksensä oikaisuun samalla tavalla kuin muuallakin sosiaalivakuutuksessa. Kokonaisuutena tapaturmavakuutuksen oikeusturvajärjestelmän kehittämisessä on luonnollisena tavoitteena muutoksenhakuasioiden käsittelyn nopeuttaminen ja vahingoittuneen oikeusturvan parantaminen.

1.2. Keinot

1.2.1. Päiväraha

Tapaturmavakuutuksen päiväraha on vahingoittuneelle sairausajalta maksettavaa ansionmenetykskorvausta. Korvausta suoritetaan tapaturman tai ammattitaudin alkamisesta enintään vuoden ajalta. Päivärahan saamisen edellytyksenä olisi, että vahingoittuneen työkyky on alen-

tunut vähintään 10 % tapaturmasta johtuen. Työkyvyn alentumisen määrittelyssä noudatettaisiin nykyisen lainsäädännön mukaista menettelyä.

Päivärahakorvauksen taso määritettäisiin työkyvyn aleneman suuruiseksi. Näin ollen päiväraha korvaus kompensoisi täysimääräisenä työtapaturmasta tai ammattitaudista johtuvan ansiotason aleneman. Tämän johdosta päivärahan määrä olisi riippumaton saajan perhesuhteista ja huoltovelvollisuudesta.

Jotta estettäisiin kahden korvauksen maksaminen saman ansionmenetyksen perusteella, edellyttää esitetty päivärahan määrätymisperusteiden muutos, että tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha yhteensovitettaisiin työeläkkeiden kanssa. Tätä koskeva lakiehdotus tehdään myöhemmin erikseen.

1.2.2. Tapaturmaeläke

Voimassa olevan tapaturmavakuutusjärjestelmän elinkorolla on kaksinainen tehtävä. Toisaalta sillä on tarkoitus korvata tapaturmasta aiheutunut ansiotulon menetys, ja toisaalta sen pitäisi olla korvauksena vammasta tai sairaudesta aiheutuneesta yleisestä haitasta. Elinkorko korvaus maksetaan päivärahakauden päätyttyä. Ehdotuksen mukaan nykyisestä elinkoron kaavamaisesta, lääketieteellisiin perusteisiin nojautuvasta määrittelytavasta luovuttaisiin ja otettaisiin huomioon vahingoittuneen yksilölliset olosuhteet määrittäessä tapaturmasta tai ammattitaudista johtuvaa työkyvyn alenemaa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että nykyinen elinkorko muutettaisiin tapaturmaeläkkeeksi.

Oikeus tapaturmaeläkkeen saamiseksi edellyttäisi, että vahingoittuneen työkyvyn voidaan katsoa tapaturman johdosta alentuneen. Työkyvyn alentumisen määrittely noudattaisi samoja periaatteita kuin työeläkejärjestelmässä. Mitä tana olisi siten tapaturmasta aiheutuvan ansiotulojen alennuksen määrä. Niissä tapauksissa, jolloin tapaturman aiheuttama vamma tai sairaus ei estä jatkamasta entistä työtä eikä pakota sellaiseen työnteon muutokseen, josta seuraa ansiotulojen alentuminen, tapaturmaeläkettä ei ensinkään suoritettaisi. Jos sitä vastoin tapaturman aiheuttama vamma tai sairaus estää ansiotyön kokonaan, tapaturmaeläkkeenä suoritettaisiin 85 % tapaturman sattumisajankohdan mukaisesta vuosityöansioista. Jollei tapaturmasta ole aiheutunut täydellistä työkyvyttömyyttä,

vaan ainoastaan työkyvyn alentumista, suoritettaisiin tapaturmaeläkkeenä työkyvyn alentumista vastaava osa täydestä eläkkeestä. Kymmenettä osaa pienempää työkyvyn alentumista ei kuitenkaan korvattaisi.

Työkyvyn alentumisen suuruutta arvioitaessa olisi hankittava selvitykset vahingoittuneen työnteosta ja ansioista ennen ja jälkeen tapaturmaa. Nämä tiedot eivät kuitenkaan aina riittäisi korvauksen määrittämisen perustaksi, sillä ansion aleneman tulisi olla adekvaattisessa syy-yhteydessä tapaturmasta aiheutuneeseen vammaan. Jollei näin ole asianlaista, vaan vahingoittunut on esimerkiksi hakeutunut työkykyynsä nähden alimitoitettuun tehtävään, olisi arvioitava ansiotulo sellaisesta saatavilla olevasta työstä, jota häneltä kohtuudella voidaan edellyttää. Tällöin voitaisiin hankkia lisätietoja muun muassa työvoimaviranomaisilta. Samanlaisen arviointimenettelyyn jouduttaisiin turvautumaan silloin, kun vahingoittunut on kokonaan vetäytynyt ansiotyöstä, mutta hänen vammansa tai sairautensa ei ole niin vaikea, että sen voitaisiin hänen yksilöllisissä olosuhteissaan katsoa aiheuttavan täydellistä työkyvyttömyyttä.

Työkyvyn alentumista arvioitaessa otettaisiin lähtökohdaksi se työkyky, joka työntekijällä oli välittömästi ennen tapaturmaa. Jos hänellä jo silloin oli muu vamma tai sairaus, tämä ei yleensä saisi vaikuttaa tapaturmaeläkkeen suuruuteen muulla tavoin, kuin mikä ilmenee tapaturmaa edeltäneestä ansiotasosta. Sitä vastoin olisi otettava huomioon sellaiset vammat tai sairaudet, jotka eivät johdu kysymyksessä olevasta tapaturmasta ja jotka ovat ilmenneet sen jälkeen. Uuteen vammaan tai sairauteen on tällöin rinnastettava aikaisemman vamman tai sairauden olennainen pahentuminen. Näissä tapauksissa, joissa tapaturman sattumisen jälkeen on ilmennyt muu tapaturmaan liittymätön tekijä, joka vaikuttaa vahingoittuneen työkykyyn, olisi pyrittävä arvioimaan ansiotulo sellaisesta työstä, jota vahingoittuneelta kohtuudella olisi voitu edellyttää, jollei viimeksi mainittua tekijää olisi esiintynyt.

Tapaturmaeläkettä suoritettaisiin sen jälkeen, kun vahingoittuneen oikeus päivärahaan on päättynyt. Kuten nykyisen elinkoron vahingoittunut voisi vaihtaa tapaturmaeläkkeensä sitä vastaavaksi pääomaksi. Koska esityksen mukaan vakuutus-oikeudesta muodostettaisiin ylin muutoksenhakuaste tapaturmavakuutusasioissa, ehdotetaan, että luvan edellä tarkoitettuun vaihtamiseen antaisi vakuutus-oikeuden sijasta tapa-

turmalautakunta. Edellytyksenä olisi, että tapaturmaeläke on enintään 20 % täydestä eläkkeestä.

Tapaturmaeläkkeen korvaustasoa ehdotetaan korotettavaksi saman periaatteen mukaan kuin päiväraha korvaustakin. Siten tapaturmaeläke vastaisi vahingoittuneelle ansiotulon menetystä. Korvaustasoa määritettäessä olisi otettava huomioon, että täydellisessä työkyvyttömyystapauksessa vahingoittuneelta myös säästyisi osa kustannuksista kuten työmatkakustannukset. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tapaturmaeläke olisi vuodessa 85 % työntekijän vuosityöansiosta.

1.2.3. Haittaraha

Tapaturmavakuutuksen elinkorolla on, kuten edellä on todettu, tarkoituksena korvata myös sairaudesta tai vammasta aiheutunut yleinen haitta. Tätä tarkoitusta varten ehdotetaan muodostettavaksi uusi korvausmuoto, jota nimitettäisiin haittarahaksi. Sen tehtävänä olisi olla korvauksena niistä vaikeuksista, jotka tapaturman seurauksena syntyneestä vammasta tai sairaudesta voi vahingoittuneelle aiheutua muussa kuin ansiotoiminnassa esimerkiksi perhe-elämässä, virkistys- ja harrastustoiminnassa tai osallistumisessa yhteiskuntaelämään. Haittarahalla tulisi siten korvattavaksi lähinnä sellaiset tapaturman seuraukset, joita ei voida määrittää täsmällisin taloudellisin mitoin.

Vamman tai sairauden seurauksiin saattavat vaikuttaa monet erilaiset yksilölliset seikat. Niiden tasapuolinen huomioon ottaminen yleisen haitan määrittelyssä tulisi kuitenkin suuria vaikeuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan otettavaksi käyttöön menettely, jonka mukaan erilaiset vammat ja sairaudet ryhmitetään sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä vaikeusasteensa mukaan kahteenkymmeneen haittaluokkaan.

Haittaluokkataulukko vastaa pääpiirteittäin nykyisin käytössä olevia tapaturmavakuutuksen haitta-asteita. Kuitenkin on tehty eräitä korjauksia, jotka vastaavat lääketieteen nykyistä tasoa ja yhteiskuntaelämän eri vammojen suhteelliseen painotukselle aiheuttamia vaatimuksia. Haittaluokkataulukko tarkoittaa asianmukaisesti hoidetun, normaalisti parantuneen vamman lopputilannetta. Vammaan liittyvät poikkeustekijät, kuten pahat arvet, tyngän sopimattomuus proteesiin, aavesärky, jatkuvat kivut, joita esiintyy suuremmassa määrin kuin mitä

vammaan joka tapauksessa normaalisti kuuluisi, olisi otettava huomioon haittaluokkaa korottavina tekijöinä.

Haittarahan suuruus määräytyisi vahingoittuneelle vamman haittaluokan perusteella lakiin sisällytettävän taulukon mukaan. Haittarahan määrä olisi 1 % vähimmäistyöansiosta ensimmäisessä haittaluokassa ja nousisi haittaluokittain prosentin välein 10 haittaluokkaan saakka. Haittaluokissa 11—15 haittaluokkien välinen erotus olisi 3 %. Haittaluokissa 16—20 haittaluokkien välinen erotus olisi 7 %. Näin ollen haittarahan määrä 20 haittaluokassa olisi 60 % tapaturmavakuutuksen vähimmäisvuosityöansiosta. Haittaluokkiin 1—10 kuuluvista vammoista korvaus suoritettaisiin vahingoittuneelle kertakaikkisena ja haittaluokkiin 11—20 kuuluvista vammoista vahingoittuneella olisi oikeus valita, ottaako hän korvauksensa kertakaikkisena vai jatkuvana.

Oikeus haittarahaan olisi sellaisella vahingoittuneella, jolle vammasta on jäänyt pysyvää haittaa. Haittarahaa maksettaisiin aikaisintaan siitä lukien, kun vahingoittuneen oikeus päiväraha korvaukseen on päättynyt. Haittarahakorvauksen suuruus vahvistetaan silloin, kun tapaturmasta syntyneen vamman tai sairauden akuuttivaihe on päättynyt. Mikäli tällä tavalla tarkoitettu vamman haittaluokan määritys lykkääntyy, vakuutuslaitos suorittaisi haittarahakorvauksen ennakkoa heti, kun vamman haittaluokka voidaan likipitäen arvioida. Maksettu ennakko otetaan huomioon haittarahaa koskevassa päätöksessä. Haittaraha maksetaan sen vuoden vähimmäisvuosityöansion mukaan, jona tapaturma on sattunut. Korvauksiin suoritetaan luonnollisesti indeksikorotus.

Kun haittarahakorvauksen suuruus vahvistetaan tapaturmasta syntyneen vamman tai sairauden akuuttivaiheen päätyttyä, jatkuvana maksettavaa haittarahaa suoritetaan myös tästä ajankohdasta takautuvasti aina päiväraha korvauksen maksamisen päättymiseen saakka. Tällöin edellytetään, että vamman väliaikainen haitta-aste on ollut vähintään lopputilannetta vastaavan suuruinen. Muussa tapauksessa haittarahaa maksetaan takautuvasti siitä ajankohdasta lukien, jolloin väliaikainen haitta on ollut vähintään päätöksessä tarkoitettujen haittaluokan suuruinen. Jos vamma tai sairaus myöhemmin pahenee ja haittaluokkaa olisi korotettava vähintään kahdella, haittarahaa maksettaisiin uuden haittaluokan mukaan. Tällöin maksettavasta haittarahasta vä-

hennettäisiin jo aikaisemmin maksettua pääomaa vastaava haittarahan määrä.

Koska haittarahalla korvattaisiin muuta kuin taloudellista haittaa, haittarahaa ei yhteensovitettaisi muiden sosiaalivakuutusetuuksien kanssa. Sen sijaan haittarahakorvaus tulisi ottaa huomioon muun muassa liikennevakuutuksen vian ja pysyvän haitan samoin kuin vahingonkorvauslain mukaista vastaavaa korvausta määrättäessä. Haittaraha olisi verovapaata tuloa.

Haittarahan erikoisluonteesta seuraa myös, ettei sen maksamista ole syytä keskeyttää vapausrangaistuksen ajaksi eikä sitä myöskään ole syytä csaksikaan suorittaa käytettäväksi vahingoittuneen omaisten huoltoon.

1.2.4. Perhe-eläke

Tapaturmavakuutuslaissa perhe-eläkettä vastaavan korvauksen nimenä on huoltoeläke. Koska nimi viittaa tarveharkintaan, ehdotetaan, että se muutettaisiin perhe-eläkkeeksi.

Valtion tilastokeskuksessa on laadittu selvitys kotitalouksien kulutusmenoista, jotka koskivat vuotta 1976. Selvityksestä voidaan havaita, että kahden aikuisen ja yhden lapsen tai kahden aikuisen ja kahden lapsen taloudesta siirryttäessä sellaiseen talouteen, jossa on yksi aikuinen vähemmän, kulutusmenot vähenevät noin kolmanneksella. Tämän perusteella ehdotetaan, että perhe-eläke olisi 65 % työntekijän vuositöansiosta, jos edunsaajia on 3 tai useampia. Nykyisestä järjestelmästä, jossa perhe-eläkekorvauksen määrä riippuu edunsaajien lukumäärästä, ei kuitenkaan ehdoteta kokonaan luovuttavaksi. Ehdotuksen mukaan perhe-eläke olisi nimittäin yhdelle edunsaajalle 40 % ja kahdelle edunsaajalle 55 % edellä tarkoitettusta vuositöansiosta.

Perhe-eläke jakaantuisi edunsaajien kesken samoin kuin nykyinen huoltoeläkekin siten, että siitä kuuluisi puolisolalle ja täysorvolle kaksi osaa sekä muulle lapselle ja omaiselle yksi osa.

1.2.5. Omaiskäsittelyn laajentaminen

Tapaturmavakuutuslain omaiskäsitelä ei enää täysin vastaa nyky-yhteiskunnan vaatimusta. Sen vuoksi ehdotetaan, että vahingoittuneen lapsena pidettäisiin paitsi laissa ennestään mainittua ottolasta ja vahingoittuneen huollettavana olevan aviopuolison lasta, myös sellaista las-

ta, jonka elatuksesta työntekijä on joko omassa kodissaan tai muutoin huolehtinut. Määritelmä olisi yhdenmukainen perhe-eläkelain (39/68) 7 §:n kanssa.

Nykyisistä säännöksistä poiketen tapaturmaeläke myönnettäisiin myös tapaturman jälkeen solmitusta avioliitosta leskeksi jääneelle henkilölle, jos hänellä on yhteinen lapsi vahingoittuneen kanssa tai jos avioliitto oli jatkunut 3 vuotta.

Ehdotuksen mukaan tapaturmavakuutuslain 6 §:ssä (286/50) tarkoitettujen työntekijän omaisten piiriin luettaisiin myös 17 vuotta täyttäneet lapset ja sisarukset. Perhe-eläkettä maksettaisiin myös 17 vuotta täyttäneille lapsille. Opiskelevalle lapselle voitaisiin perhe-eläkettä maksaa 21 vuoden ikään asti.

1.2.6. Kodinhoitokustannus ja haittalisä

Uutena korvausmuotona ehdotetaan tapaturmavakuutukseen otettavaksi kodinhoitokustannusten korvaus. Kodinhoidosta tapaturman seurauksena syntyneet lisäkustannukset korvattaisiin enintään vuoden ajalta vammautumisen jälkeen, jolloin vahingoittuneella yleensä on suurimmat vaikeudet järjestää elämänsä olosuhteet muutoksen edellyttämällä tavalla. Jos kodinhoidosta aiheutuisi lisäkustannuksia tämän jälkeen, ne tulisivat korvattaviksi muiden jatkuvien korvausten, erityisesti haittarahan ja haittalisän kautta.

Kodinhoitokustannuksina korvattaisiin ensisijaisesti kunnallisesta kodinhoidosta annetun lain (270/66) mukaan annettu apu. Jollei tällaista apua ole saatu tai jos muusta erityisestä syystä on jouduttu turvautumaan muunlaiseen apuun, korvattaisiin todelliset kohtuullisina pidettävät kustannukset. Myös ne kustannukset, jotka ovat aiheutuneet lasten hoitamisesta poikkeuksellisesti kodin ulkopuolella, korvattaisiin kodinhoitokustannuksina.

Samalla avuttomuuslisän saamisen edellytyksiä ehdotetaan laajennettaviksi siten, että sanotusta lisästä pääsisivät osallisiksi myös ne, jotka tarvitsevat toisen henkilön apua. Näin tulisivat jokapäiväisen elämän erityistarpeet entistä paremmin huomioon otetuiksi. Sen lisäksi tätä lisää myönnettäisiin myös sellaisille vahingoittuneille, joille vammasta aiheutuu poikkeuksellista haittaa. Tämä tulisi kysymykseen muun muassa silloin, kun vahingoittuneella on erityi-

siä liikuntavaikeuksia, pitkäjäisiä kipu- ja särkytiloja, ateriointivaikeuksia tai muuta huomattavaa poikkeuksellista haittaa säännönmukaisessa elämässään. Koska nimitys avuttomuuslisä ei täysin vastaa tämän lisän käyttötarkoitusta, ehdotetaan lisän nimeksi haittalisa.

1.2.7. Tutkimuskulujen korvaaminen perustellussa työtapaturma- tai ammattitautiepäilyssä

Ammattitautiasiassa on tärkeää, että ratkaisua varten saadaan kaikki tarvittava selvitys kuten tiedot työpaikan olosuhteista, altistuksesta ja työntekijän työn luonteesta. Usein ratkaisua varten tarvitaan myös tietoja tieteellisistä tutkimustuloksista kotimaassa ja ulkomailta. Tällaisen selvityksen hankkiminen saattaa vaatia paljon työtä ja kustannuksia, ja sen vuoksi vahingoittuneen mahdollisuudet siihen ovat yleensä varsin rajoitetut. Toisaalta tapaturmavakuutusjärjestelmän luonteeseen kuuluu vakuutuslaitoksen velvollisuus hankkia riittävät tiedot korvausasiain ratkaisemiseksi. Tapaturma-asiassa saattaa puolestaan olla vamman sattumassa epätietoista, onko kysymyksessä työtapaturma korvattava vamma. Sanotuissa tapauksissa perustellut ja tarpeelliset lääkärintutkimuskulut ehdotetaan korvattaviksi tapaturmavakuutuksesta myös silloin, kun vamma tai sairaus ei osoittaudu korvattavan työtapaturman aiheuttamaksi tai korvattavaksi ammattitautiksi. Ammattitautiepäilyssä olisi kuitenkin lisäedellytyksenä, että tutkimus perustuu työterveyshuoltoon perehtyneen lääkärin arviointiin ja tutkitavan henkilön työolosuhdetietoihin.

1.2.8. Työnantajalle maksettavat tapaturmakorvaukset

Vahingoittunut on saattanut samanaikaisesti toimia kahden tai useamman työnantajan palveluksessa. Tällaisissa tapauksissa ehdotetaan tapaturmavakuutuslain 26 §:n (440/58) mukainen työnantajalle maksettava korvaus suoritettavaksi kullekin työnantajalle ja jaettavaksi työnantajien kesken heidän työntekijälle suorittamiensa etuuksien suhteessa.

Työnantajille maksettavia tapaturmakorvauksia koskevan säännöksen merkitys työnantajille on kasvamassa. Tapaturmavakuutuksen kannalta

merkittävimmillä työaloilla tapaturma- ja ammattitautitapauksissa työntekijöille maksetaan palkkaa yleensä työehtosopimuksen normimääräyksen perusteella pitemmältä ajalta kuin työsopimuslain (320/70) 28 §:ssä tarkoitetulta alkamispäivältä ja sitä seuraavalta seitsemältä arkipäivältä, sekä ilman työsuhteen jatkuvuudelle asetettua määräaikaa. Voidaan arvioida, että työnantajille tultaisiin suorittamaan tapaturmavakuutuslain 26 §:n perusteella päivärahakorvauksia vastaavina korvauksina vuosittain noin 60 miljoonaa markkaa.

1.2.9. Tapaturmavakuutusjärjestelmän selvitysmahdollisuuksien lisääminen

Pyrittäessä entistä tarkemmin suhteuttamaan tapaturmakorvausta vahingoittuneen yksilöllisten olosuhteiden mukaan kasvaa myös vakuutuslaitoksen tietojen saannin tarve. Tiedonantovelvollisuutta koskevat voimassaolevat säännökset ovat kuitenkin puutteellisia, jonka vuoksi niitä ehdotetaan uudistettaviksi. Vahingoittunut itse olisi joka tilanteessa velvollinen mahdollisuuksiensa mukaan myötävaikuttamaan tarpeellisten selvitysten saamiseksi. Laiminlyöntitapauksessa voitaisiin vireillä oleva korvausasia määrätä raukeamaan.

Myös vakuutuslaitoksen mahdollisuuksia saada tietoja muilta tahoilta kuin vahingoittuneelta on syytä parantaa. Lakiin ehdotetaan otettavaksi samankaltainen säännös kuin TEL:n 17 §:n 2 momentissa, jonka mukaan julkinen viranomainen, julkisessa virassa oleva lääkäri, sairaala, eläketurvakeskus, lakisääteistä vakuutusta harjoittava vakuutuslaitos ja eläkelaitos olisivat velvollisia antamaan kaikki hallussaan olevat, käsiteltävän asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Sama velvollisuus säädettäisiin myös työnantajalle, joka ei luonnollisestikaan olisi velvollinen antamaan muita kuin hallussaan olevia tietoja. Jotta myös niitä tietoja voitaisiin käyttää, jotka vahingoittuneen terveydentilasta on työpaikkaterveydenhuollon piirissä saatu, ehdotetaan, että työpaikkalääkärinä toimiva lääkäri on velvollinen antamaan hallussaan olevia vahingoittuneen terveydentilaa koskevia tietoja. Vakuutuslaitoksen olisi suoritettava maksu edellä tarkoitetun velvoitteen nojalla pyydetystä lääkärinlausunnosta samoin kuin selvityksestä ehkä aiheutuneista suoranaista kustannuksista.

1.2.10. Alistusmenettelyn poistaminen

Vahingoittuneen kannalta alistusmenettely tulee kysymykseen ennen muuta silloin, kun hänen oikeutensa korvaukseen evätään kokonaan. Valitus- ja alistusasioilla on periaatteessa suuri ero. Kuitenkin käytännössä saattaa taloudellinen intressi olla suurempi sellaisessa asiassa, jossa päätöstä ei ole alistettava. Vahingoittuneen kannalta muodostuu usein tärkeämmäksi kysymykseksi haitta-asteen oikea määrittely kuin esimerkiksi korvauksen saaminen rikkoutuneista silmälasista. Koska alistusmenettely yleensä tuntuvasti hidastaa korvausvelvollisuutta koskevan päätöksen aikaansaamista, ja koska muuallakaan sosiaalivakuutuksessa sanottua menettelyä ei enää tunneta, ehdotetaan alistusmenettely poistettavaksi tapaturmavakuutuksesta lukuunottamatta tapaturmavakuutuslain 43 §:ssä tarkoitettua tapausta. Sanotussa tapauksessa on kysymys siitä, että asianomaisen oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle. Nykyisin on ensiksi mainittu vakuutuslaitos velvollinen alistamaan kysymyksen siitä, mille vakuutuslaitokselle korvausvelvollisuus kuuluu, vakuutus oikeuden ratkaistavaksi. Koska esityksessä lähdetään siitä, että vakuutus oikeudesta tulisi ylin muutoksenhakuelin tapaturmavakuutusasioissa, ehdotetaan, että edellä tarkoitettun päätöksen tekisi tapaturmalautakunta.

1.2.11. Muutoksenhakujärjestelmän uudistaminen

Sosiaalivakuutuksen muiden osa-alueiden muutoksenhakujärjestelmissä on lautakuntatyyppinen muutoksenhakuelin. Ehdotuksen mukaan myös tapaturmavakuutuksen muutoksenhakujärjestelmään perustettaisiin tällainen muutoksenhakuelin, jonka nimenä olisi tapaturmalautakunta. Tapaturmalautakunnalta haettaisiin kirjallisella valituksella muutosta vakuutuslaitoksen antamaan päätökseen. Tapaturmalautakunnan antamaan päätökseen haettaisiin puolestaan muutosta vakuutus oikeudelta, joka olisi ylin muutoksenhakuelin tapaturmavakuutusjärjestelmässä.

Tapaturmalautakunnan tehokkaan työskentelyn takaamiseksi siinä olisi päätoiminen puheenjohtaja. Tämä varmistaisi lautakunnan toiminnan jatkuvuuden ja sen, että puheenjohtajalla

olisi aikaa myös hoitaa lautakunnan hallintoon liittyviä tehtäviä.

Puheenjohtajan lisäksi tapaturmalautakunnassa olisi vähintään kaksi varapuheenjohtajaa ja muina jäseninä vähintään kolme lakimies- ja kolme lääkärijäsentä sekä vähintään kuusi työmarkkinajäsentä. Kullakin jäsenellä olisi henkilökohtainen varamies. Valtioneuvosto määräisi puheenjohtajan, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja heidän varamiehensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Työmarkkinajäsenistä olisi ainakin kolme määrättävä työnantajapuolen ja ainakin kolme työntekijäpuolen ehdotuksesta. Lautakunta voisi toimia jaostoihin jakautuneena.

1.2.12. Päätöksen poistaminen

Tapaturmavakuutuslain 45 §:n mukaan vakuutus oikeus voi tietyin edellytyksin poistaa vakuutuslaitoksen tai vakuutus oikeuden antaman päätöksen silloin, kun kysymys on korvauksen suuruudesta. Ehdotuksen 53 b §:n mukaan vakuutus oikeudella olisi sanottu oikeus myös niissä tapauksissa, joissa on kysymys oikeudesta korvaukseen.

1.2.13. Itseoikaisu korvauksensaajan hyväksi

Korvauskäytännössä on katsottu, ettei vakuutuslaitoksen aikaisempi päätös ole esteenä uudelle päätökselle, jolla evätty etu myönnetään tai myönnettyä etua lisätään. Tapaturmavakuutuslaissa ei ole toisin kuin esim. TEL:ssä sanotusta itseoikaisusta nimenomaista säännöstä. Puutteen korjaamiseksi ehdotetaan, että asianomainen säännös otettaisiin tapaturmavakuutuslakiin. Samalla ehdotetaan, että sanotuissa tapauksissa myös tapaturmalautakunnalla olisi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä oikeus käsitellä asia uudelleen.

1.2.14. Perustevalitus

Työeläkejärjestelmässä on työnantajalla muutoinkin ulosmittauksen yhteydessä mahdollisuus tehdä valitus sillä perusteella, että vakuutusmaksun maksuunpano on ollut lain tai sopimuksen vastainen. Työnantajan oikeusturvan kannalta sanottu menettely olisi aiheellista ottaa myös tapaturmavakuutusjärjestelmään. Tämän toteuttamiseksi ehdotetaan tapaturmavakuutus-

lakiin tehtäväksi tarvittava muutos. Perustevalitus tehtäisiin tapaturmalautakunnalle, jonka päätökseen voitaisiin hakea muutosta vakuutusoikeudelta.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

2.1.1. Lainsäädäntö

Työkyvyttömyyden johdosta myönnettävät tapaturmavakuutuslain mukaiset toimeentuloetudet ovat päiväraha ja elinkorko. Tapaturmavakuutuslain 16 §:ssä säädetään päivärahan ja elinkoron suuruudesta. Jos vahingoittuneella ei ole omaisia, päiväraha on vahingoittuneen vuosityöansion 600:s osa. Jos vahingoittuneella puolestaan on omaisia, päiväraha on vuosityöansion 450:s osa. Elinkorko on 60 % vuosityöansiosta sellaiselle vahingoittuneelle, jolla ei ole omaisia. Täydennyskorkoon kuuluvasta omaislisästä säädetään tapaturmavakuutuslain 18 §:n 5 momentissa. Jos vahingoittuneella tapaturman sattuessa olisi ja edelleen on omaisia, lisätään hänen täydennyskorkoaan 30 %:lla yhdestä omaisesta ja 20 %:lla jokaisesta seuraavasta, kuitenkin enintään täydennyskoron kaksinkertaiseen määrään saakka. Tapaturmavakuutuslain 17 §:ssä säädetään elinkorkoa edeltävästä päivarahasta. Päiväraha voidaan maksaa joko täytenä tai osapäivärahana. Elinkorosta ja sen saamisen edellytyksistä säädetään tapaturmavakuutuslain 18 ja 19 §:ssä (440/58).

Elinkoron muodostavat peruskorko ja täydennyskorko. Peruskorko on haitta-asteen osoittama osa täyden elinkoron puolikkaasta. Haitta-asteella tarkoitetaan lukua, joka osoittaa, minkä verran vammasta tai sairaudesta on katsottava vahingoittuneen sitä ennen vallinneeseen tilaan verrattuna yleensä koituvan haittaa. Jos vahingoittuneen haitta-aste on vähintään 75 %, myönnetään täydennyskorko hänelle täysimääräisenä. Jos haitta-aste on edellä mainittua pienempi, täydennyskorko määräytyy 18 §:n 3 momentissa olevan taulukon mukaan. Jos haitta-aste on pienempi kuin 30 %, täydennyskorkoa ei anneta. Tapaturmavakuutuslain 18 §:n 4 momentin mukaan vahingoittuneelle voidaan kuitenkin haitta-astees-

ta riippumatta määrätä harkinnan mukaan maksettavaksi täydennyskorkoa, jos vamman vaikutusta ansiokykyyn on vahingoittuneen ammatissa pidettävä poikkeuksellisen suurena tai pieninä. Harkinnassa on otettava huomioon vahingoittuneen ikä, sukupuoli, uuteen ammattiin siirtymismahdollisuudet ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Tapaturmavakuutuslain 19 §:ssä säädetään elinkoron maksamisesta. Jos vahingoittuneen haitta-aste on 10—29 %, hänelle maksetaan elinkoron sijasta kertakaikkinen korvaus. Jos suoritettava elinkorko on pienempi kuin 30 % täyden elinkoron määrästä, elinkorko voidaan muuttaa sitä vastaavaksi pääomaksi. Tapaturmavakuutuslain 6—7 §:ssä (molemmat laissa 286/50) sekä 25 §:ssä säädetään siitä, ketä pidetään työntekijän omaisena.

Huoltoeläkkeen suuruudesta säädetään tapaturmavakuutuslain 16 §:ssä. Leskelle ja täysorvolle huoltoeläke on 30 % ja lapselle tai muulle omaiselle 15 % vahingoittuneen vuosityöansiosta. Huoltoeläkkeestä ja sen saamisen edellytyksistä säädetään tapaturmavakuutuslain 23 ja 24 §:ssä. Huoltoeläkettä suoritetaan jatkuvana korvauksena leskivaimolle niin kauan kuin hän ei solmi uutta avioliittoa, ja lapselle 17 vuoden ikään asti sekä hakemuksesta muulle omaiselle. Huoltoeläkkeiden yhteismäärä on enintään 80 % siitä, mitä vainajalle olisi maksettu, jos hän olisi saanut täyden elinkoron omaislisineen. 17 vuotta täyttäneelle lapselle, joka ansiotyössä olematta vielä opiskelee, huoltoeläkettä voidaan maksaa 19 vuoden ikään asti. Jos 17 vuotta täyttänyt lapsi on vamman tai sairauden vuoksi kykenemätön itsensä elättämään, ja sanottu vamma tai sairaus on syntynyt ennen 17 vuoden ikää, huoltoeläkettä voidaan maksaa niin kauan kuin mainittua tilaa kestää. Huoltoeläkkeestä kuuluu puolisolalle ja täysorvolle kaksi osaa sekä muulle lapselle ja omaiselle yksi osa. Tapaturmavakuutuslain 20 §:n 1 momentissa selvitetään avuttomuuslisan saamismahdollisuudet. Korvauksen hakemisesta ja selvitysmahdollisuuksista säädetään tapaturmavakuutuslain 41 §:ssä. Korvausta maksetaan määräaikaisena niin kauan kuin vamman lopullisia seurauksia ei voida selvittää tapaturmavakuutuslain 44 §:n mukaan. Korvauksen maksamisesta säädetään myös 47 ja 51 §:ssä.

Tapaturmavakuutusjärjestelmän alitusta ja muutoksenhakua koskevat säännökset ovat tapaturmavakuutuslain 42, 45, 46, 53 ja 54

§:ssä. Eräiltä osin tapaturmavakuutusjärjestelmässä sovelletaan myös oikeudenkäymiskaaren 31 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta. Tapaturmavakuutuslain 53 §:n mukaan vakuutuslaitoksen päätökseen haetaan valittamalla muutosta vakuutus-oikeudelta. Vakuutus-oikeuden päätökseen voidaan hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta, jos kysymys on siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus tai kuolema tapaturmavakuutuslain mukaiseen korvaukseen tai siitä, kenen on korvaus suoritettava, taikka vakuutusmaksun ulosmittausta koskevassa valitusasiassa annettuun päätökseen, milloin vakuutusmaksujen määrä ylittää 200 markkaa. Tapaturmavakuutuslain 42 §:ssä säädetään vakuutuslaitoksen päätöksen alistamisesta vakuutus-oikeuden harkittavaksi. Alistaminen on suoritettava, jos vakuutuslaitos ei myönnä korvausta sen vuoksi, ettei se katso olevansa velvollinen suorittamaan korvausta tapaturman johdosta tai että hakemus on saapunut määräajan umpeen kuluttua. Vakuutuslaitoksen on annettava päätöksestään tieto vahingoittuneelle tai sille, jonka oikeudesta on kysymys. Asianomaisella on tällöin oikeus toimittaa muistutuskirjelmänsä vakuutus-oikeuteen. Korvausmäärän oikaisemisesta säädetään tapaturmavakuutuslain 46 §:ssä. Tapaturmavakuutuslaissa on purkua koskevana säännöksenä sen 45 §.

2.1.2. Käytäntö

Tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha ja elinkoron osana oleva peruskorko on määrätty siten, että haitta-aste on määritetty lääketieteellisin perustein ja sen jälkeen elinkorko on määrätty haitta-asteen mukaan. Lain mukaan on tosin mahdollista, että elinkoron osana oleva täydennyskorko määrätään ottaen erityisesti huomioon vamman vaikutus vahingoittuneen ansiokykyyn. Tapaturmakäytännössä on kuitenkin täydennyskorko määrätty lääketieteellistä haitta-astetta noudattaen. Viime vuosikymmenen aikana käytäntö on entistä enemmän pyrkinyt ottamaan huomioon vahingoittuneen yksilölliset olosuhteet täydennyskoron suuruutta määrättäessä. Näin meneteltiin aluksi erityisesti niissä tapauksissa, joissa pystyttiin selvittämään vahingoittuneen todellinen ansionmenetys ja joissa selvästi kävi ilmi, että vamman vaikutusta vahingoittuneen ansiokykyyn oli hänen ammatissaan pidettävä poikkeuksellisen suurena. Tällaisissa tapauksissa pyrittiin hankkimaan sel-

vitystä vahingoittuneen entisistä ja nykyisistä ansioista. Aivan viime aikoina on ryhdytty noudattamaan käytäntöä, jonka mukaan elinkorkotapauksissa pääsääntöisesti selvitetään vamman tai sairauden vaikutus vahingoittuneen ansiokykyyn ja jossa harkinnanvaraisen täydennyskoron käyttäminen on tietyin täsmällisin perustein sidottu vammasta tai sairaudesta aiheutuvaan ansionmenetykseen. Elinkoron käsittely- ja maksamisvaiheessa vahingoittuneella itsellään ei ole muuta velvollisuutta kuin edesauttaa lääketieteellisen haitta-asteen selvittämiseen. Muun muassa tästä syystä työtulojen ja ansiokehityksen selville saaminen on vakuutuslaitoksilla vaikeutunut. Tilannetta on heikentänyt sekin, ettei laissa ole ollut selvää säännöstä siitä, mitkä tahot ovat velvollisia antamaan asian ratkaisuun tarvittavia tietoja. Laista on puuttunut myös säännös vahingoittuneen puhevallan käyttämisestä niissä tapauksissa, jolloin hänelle ei ole ehditty määrätä holhoojaa hänen tultuaan kykenemättömäksi itse huolehtimaan asioistaan.

Vahingoittuneen tosiasiallisesti huoltamat lapset ovat eräissä tapauksissa jääneet lain sanamuodosta johtuen omaiskorotuksen tai -suojan ulkopuolelle. Käytännössä on myös koettu rajoittavana lain sanamuoto avuttomuuslisän myöntämisestä sellaiselle henkilölle, joka on toisen henkilön hoidon tarpeessa.

Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa on vuosittain noin 200 kuolemantapausta. Näistä noin kahdessa tapauksessa kolmesta tulee kysymykseen yhden tai useamman huoltoeläkkeen maksaminen edunsaajille.

Tapaturmavakuutuksen alistusmenettely ei käytännössä ole useinkaan osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi. Ensinnäkin sanottu menettely tuntuvasti hidastaa korvauspäätöksen aikaansaamista. Toisaalta vain vähäinen osa alistusasioista muuttuu vakuutus-oikeudessa. Tapaturmavakuutuslaitosten Liiton vuonna 1976 teettämän selvityksen mukaan lääkeopilliset tapaukset muodostivat noin 65 % kaikista alistusasioista. Tutkimus osoitti myös, että alistusasioiden joukosta löytyi asiaryhmiä, joissa vakuutuslaitoksen päätös ei ollut vakuutus-oikeudessa muuttunut, ja että vahingoittunut tekee noin joka kymmenennessä tapauksessa muistutuksen vakuutus-oikeudelle.

Tapaturmavakuutuslaitoksille saapui vuonna 1979 lähes 204 000 ilmoitusta työtapaturmista ja ammattitaudeista. Samana vuonna annettiin

noin 304 000 päätöstä. Tapauksen luonteesta riippuen voidaan nimittäin vireillä olevassa asiassa antaa useampiakin kuin vain yksi päätös. Näin on tilanne pitkäaikaiseen päivärahaan ja pysyvään elinkorkokorvaukseen johtavissa tapauksissa. Vuonna 1979 vakuutusoikeuteen saapui 6 726 tapaturmavakuutuksen valitus- ja alustusasiaa. Tapaturmavakuutuksen muutoksenhakujärjestelmän osalta on käytännössä koettu epäkohtana lautakuntatyypin muutoshakuelimen puuttuminen.

2.2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

2.2.1. Valmisteluelimet

Tapaturmavakuutuksesta maksettavia etuuksia koskeva uudistussuunnitelma pohjautuu suurelta osin yhteispohjoismaiseen työhön. Vuosien 1960—1963 aikana työskennellyt pohjoismainen komitea valmisti tapaturmakorvauksen perusteista mietinnön, jota sittemmin käsiteltiin Kööpenhaminassa vuonna 1964 pidetyssä pohjoismaisessa sosiaalivakuutuskokouksessa (Det Sjette Nordiske Socialforskringsmøde, Ulykkesforskringsmødet, København 1964). Komitea päätyi ehdottamaan, että tapaturmakorvaus olisi jaettava kahteen erilliseen osaan, joista toinen kohdistuisi vamman aiheuttamaan yleiseen haittaan ja toinen vahingoittuneen ansiokyvyn alentumiseen.

Suomen tapaturmavakuutusjärjestelmän uudistamiseksi sosiaali- ja terveysministeriö asetti vuonna 1971 toimikunnan, jonka tehtävänä oli tarkistaa tapaturmavakuutuslain mukainen korvausjärjestelmä pitäen erityisesti silmällä tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden määrittämisperusteita. Toimikunta sai työnsä valmiiksi helmikuussa 1973 (Komiteanmietintö 1973: 22). Tämä tapaturmakorvaustoimikunta päätyi pohjoismaisen kannanoton mukaisesti esittämään tapaturmakorvauksen jakamista kahdeksi erilliseksi korvaukseksi. Toimikunnan työ ei välittömästi johtanut lainsäädäntötoimiin, vaan asian katsottiin vielä olevan tarkistuksen tarpeessa.

Huhtikuussa 1975 sosiaali- ja terveysministeriö asetti uuden toimikunnan tekemään tapaturmavakuutusjärjestelmän tarkistamiseksi tarvittavat korjausesitykset. Tämän maaliskuussa 1976 työnsä valmiiksi saanut tapaturmatarkistustoimikunta ehdotti mietinnössään (Komi-

teanmietintö 1976: 34) elinkorkoa korvattavaksi tapaturmaeläkkeellä, jonka suuruus määräytyisi taloudellisen ansionmenetyksen perusteella. Vamman tai sairauden aiheuttamasta yleisestä haitasta suoritettaisiin eri korvaus haittarahana, joka määrättäisiin sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman haittaluokituksen perusteella. Tapaturmatarkistustoimikunta ehdotti maksettavaksi myös erityistä kodinhoitokustannusten korvausta. Korvaukseen oikeutettujen omaisten piiriä ehdotettiin laajennettavaksi siten, että kaikki kasvattilapset kuuluisivat siihen. Lisäksi toimikunta ehdotti, että tapaturmavakuutuslakiin tehtäisiin eräitä teknisiä muutoksia.

Tapaturmavakuutuksesta maksettavien korvausten tasoa on selvitetty useassa työryhmässä. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama, verovapauden merkitystä korvaustasoon selvittänyt työryhmä jätti mietintönsä lokakuussa 1976. Valtiovarainministeriön joulukuussa 1979 asettama sosiaalietuuksien verotuskysymystä selvittänyt työryhmä jätti puolestaan väliraportin tammikuussa 1980 ja lopullisen muistionsa (Työryhmämuistio 1980: VM 11) saman vuoden toukokuussa. Tapaturmavakuutuksen korvaustasoa on niin ikään selvitetty valtiovarainministeriön joulukuussa 1980 asettaman sosiaalietuuksien kehittämis- ja verotuskysymyksen tarkistamistyöryhmän muistiossa (Työryhmämuistio 1981: VM 7). Kuten edellä olevasta voidaan havaita, sanottujen työryhmien työssä on keskeisesti ollut esillä myös verotukseen liittyviä kysymyksiä. Nyt esitetyt muutokset perustuvat tapaturmakorvausten tason osalta lähinnä sosiaalietuuksien kehittämis- ja verotuskysymyksen tarkistamistyöryhmän tekemiin ehdotuksiin. Sanottu työryhmä ehdotti tapaturmavakuutuslain mukaisen päivärahan korottamista täyden ansionmenetyksen suuruiseksi ja elinkoron muuttamista tapaturmaeläkkeeksi, jonka suuruus olisi 85 % menetetystä ansiosta. Työryhmä ehdotti myös, että haittarahan enimmäismäärä olisi 60 % tapaturmavakuutuslaissa tarkoitetun vähimmäisvuosityöansion määrästä. Työryhmän ehdotuksen mukaan perhe-eläkekorvauksen enimmäismääräksi olisi asetettava 60 % edunjäntäjän vuosityöansion. Vuosityöansiona korvausta määrättäessä olisi työryhmän mukaan käytettävä pääsääntöisesti tapaturman sattumista edeltäneen vuoden ajalta saatua työntekijän ennakkoperintälain alaista tuloa, joka tarkistettaisiin TEL:n 9 §:n mukaisella indeksillä maksuajankohdan tasoon.

Sosiaaliministeriö asetti marraskuussa 1963 toimikunnan, jonka tehtävänä oli harkita sellaisia muutoksia nykyiseen valitusjärjestelmään tapaturmakorvausta ja sotilasvammakorvausta koskevista asioista, että sanottuja korvauksia koskevien valitusten käsittelyä varten muodostettaisiin erillinen väliaste ja että vakuutus oikeuden päätöksistä ei enää näissä asioissa voittaisi valittaa korkeimpaan oikeuteen. Samalla toimikunnan tehtävänä oli tehdä ehdotuksia mahdollisista muutoksista vakuutus oikeuden sisäiseen organisaatioon. Sanotun toimikunnan työskentely päättyi vuonna 1965. Sen jälkeen tapaturmavakuutuksen muutoksenhakujärjestelmän kehittämistä on selvitetty muun muassa työmarkkinaosapuolten ja Tapaturmavakuutuslaitosten Liiton yhteisesti asettamissa työryhmissä.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Esityksessä on eräänä olennaisena osana tapaturmavakuutuksen oikeusturvajärjestelmän muuttamista koskevat ehdotukset. Ensimmäiseksi muutoksenhakuasteeksi perustettaisiin tapaturmalautakunta ja vakuutus oikeudesta tulisi ylin muutoksenhakuelin lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Lisäksi ehdotuksen mukaan nykyinen alustuksenmenettely pääasiassa poistettaisiin. Näin ollen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen oikeusturvajärjestelmä saatettaisiin vastaamaan mahdollisimman pitkälti muiden sosiaalivakuutuksen osa-alojen oikeusturvajärjestelmiä, mikä omalta kohdaltaan myös helpottaisi kansalaisten asioimista eri sosiaalivakuutuselinten kanssa. Ehdotuksen mukaan tapaturmavakuutuslaitokset maksaisivat perustettavan tapaturmalautakunnan kustannukset. Näin ollen tapaturmalautakuntaa varten ei tulisi perustettavaksi valtion virkoja eikä toimia.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetut säännökset sisältävät olennaisia muutoksia tapaturmavakuutuksen ansionmenetykskorvausten tasoon, työkyvyttömyyden määrittämisperusteisiin ja tapaturmavakuutuksen oikeusturvajärjestelmään. Tapaturmavakuutuksen rahoitusperusteita ei katsota kuitenkaan ole-

van aiheutta muuttava, vaan työnantajat kustantavat edelleenkin tämän vakuutuksen.

Uudistetussa tapaturmavakuutuksessa korvataan työtapaturman aiheuttamasta vammasta tai sairaudesta vahingoittuneelle sairaanhoitoa, päivärahaa, tapaturmaeläkettä ja niihin liittyviä lisä- sekä häirtarhaa ja kodinhoitokustannusten korvausta. Lisäksi vahingoittuneella on oikeus invalidihuoltoon sekä perustellussa työtapaturma- tai ammattitautiepäilyssä tutkimuskustannusten korvaukseen. Omaisille suoritetaan kuolemantapauksessa perhe-eläkettä ja hautausavustusta.

Uudistuksesta voidaan arvioida aiheutuvan tapaturmavakuutuksen bruttokustannuksiin noin 200 miljoonan markan lisäys. Lisäkustannuksista kohdistuu päivärahaan arviolta 42 %. Tapaturmaeläkkeen rahoitukseen kohdistuu noin 23 % ja perhe-eläkkeen rahoitukseen noin 10 % lisäkustannuksista. Kertasuorituksena maksettavan häirtarahan osuus olisi arviolta 7,5 % ja kodinhoitokustannusten ja muiden etuuksien osuus 10 % lisäkustannuksista. Hallintokustannukset lisääntyisivät noin 10 miljoonalla markalla ja muutoksenhakujärjestelmän kustannukset 5 miljoonalla markalla, joten sanottujen lisäkustannusten osuus olisi noin 7,5 % kaikista lisäkustannuksista.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksu on noin 1 % vakuutetuille työntekijöille maksettujen palkkojen määrästä. Ehdotettu tapaturmavakuutuksen kokonaisuudistus merkitsisi tapaturmavakuutusmaksujen korottamista noin 27 %:lla nykyisestä.

Kun valtion suoritettavien tapaturmakorvausten yhteismäärä on noin 8 % korvausten kokonaisuudesta, merkitsisi kysymyksessä oleva uudistus valtiolle lisämenoja noin 16 miljoonaa markkaa.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Ehdotuksen mukaan tapaturmavakuutuksen ansionmenetykskorvausten tasoa nostettaisiin nykyisestä. Tällä tehtäisiin mahdolliseksi niiden saattaminen kokonaan veronalaiseksi tuloksi. Tästä annetaan samaan aikaan eri esitys sairausvakuutusjärjestelmän vastaavan muutosesityksen yhteydessä, mihin myös on sisällytetty kuvaus molempien muutosesitysten tasokorotusten ja verotuksen kokonaisvaikutuksesta etuuksiin ja rahoitukseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Tapaturmavakuutuslaki

2 §. Korvauskäytännössä on erityistä hankaluutta aiheuttanut pykälän 2 kohdan tilapäisen työsuhteen selvittäminen. Vammautuneen poissulkeminen korvausjärjestelmästä sillä perusteella, ettei työnantajalla ole muuta korvaukseen oikeutettua työntekijää, on osoittautunut kohtuuttomaksi. Tällä perusteella ehdotetaan pykälää muutettavaksi siten, että 2 kohta poistetaan.

4 §. Lain sanonta tapaturman aiheuttamasta ruumiinvammasta on käytännössä todettu liian suppeaksi. Koska tapaturmavakuutuslaki tapaturman seurauksesta käyttää myös ilmaisuja vamma tai sairaus, ehdotetaan, että käsite tässäkin yhdenmukaistetaan muualla laissa olevan sanonnan kanssa.

5 §. Pykälän soveltamisessa on katsottu tarpeelliseksi, että korvauksen vähennys voidaan määrätä myös määräajaksi. Kun tämä ei kuitenkaan ilmene lain nykyisestä sanamuodosta, ehdotetaan pykälää tältä osin tarkennettavaksi.

6 §. Pykälän 2 kohdassa tarkoitettujen omaisten luettelosta on poistettu lapsenlapsi, koska tällainen lapsi 7 §:ään ehdotettujen muutosten johdosta sisältyy 1 kohdan luetteloon. Ehdotuksen mukaan 17 vuotta täyttäneet lapset ja työntekijän sisarukset tulisivat pykälässä tarkoitettujen omaisten piiriin.

7 §. Ehdotuksessa on omaiskäsittelyn sisältö laajennettu. Vakuutetun lapsena pidettäisiin myös kasvattilasta sekä sellaista muuta lasta, jonka eläuksesta vahingoittunut on joko omassa kodissaan tai muutoin huolehtinut. Samalla on ehdotettu ottolapsisuhteen vaikutusta selvennettäväksi.

14 §. Pykälän 1 momentissa määritellään ne etuudet, jotka työtapaturman seurauksena annetaan. Uudet korvausmuodot ovat tapaturmaeläke, haittaraha, kodinhoitokustannusten korvaus ja perhe-eläke.

Pykälän uudessa 4 momentissa säädettäisiin lääkärintutkimuskulujen korvaamisesta työtapaturma- ja ammattitautiepäilyssä.

16 §. Pykälän 1 momentissa määritellään päivärahan, tapaturmaeläkkeen ja perhe-eläkkeen taso. Päiväraha on määritetty täyden ansionmenetyksen suuruiseksi ja se olisi työntekijän vuosityöansion 360. osa. Tapaturmaeläke olisi vuodessa 85 % työntekijän vuosityöansioista. Perhe-eläkkeen suuruus riippuisi omaisten lukumäärästä. Yhdelle omaiselle perhe-eläke olisi 40 %, kahdelle omaiselle 55 % ja kolmelle tai useammalle omaiselle 65 % työntekijän vuosityöansioista. Pykälän 2 momentissa säädetään haittarahan enimmäismäärästä. Se olisi 60 % tapaturmavakuutuslain mukaisesta vähimmäisvuosityöansioista.

17 §. Päivärahan maksamisperusteita on ehdotuksessa tarkistettu siten, että nykyinen korvaustaso korotetaan vastaamaan täyttä ansionmenetystä ja työkyvyttömyyden vähimmäisraja alennetaan yhteen kymmenesosaan. Lisäksi edellytettäisiin, että tapaturmasta johtuvan työansion alentuma olisi vähintään tapaturmavakuutuslain mukaisen vähimmäisvuosityöansion 20. osa.

18 §. Ehdotuksessa määritellään tapaturmaeläke. Tapaturmaeläkkeen saamisen edellytyksenä olisi, että vahingoittuneen työkyky on alentunut vähintään yhdellä kymmenesosalla. Täysi eläke olisi 85 % vahingoittuneen vuosityöansioista. Eläkettä maksettaisiin sen jälkeen, kun vahingoittuneen oikeus päivärahaan on päättynyt.

18 a §. Pykälässä määritellään haittaraha. Haittaraha laskettaisiin tapaturmavakuutuslain mukaisesta vähimmäisvuosityöansioista siten, että sen vuotuinen määrä olisi pykälän 4 momentissa olevan taulukon mukainen. Haittarahan määrä olisi 1 % vähimmäisvuosityöansioista ensimmäisessä haittaluokassa ja nousisi haittaluokittain %:n välein 10. haittaluokkaan saakka. Haittaluokissa 11—15 haittaluokkien välinen erotus olisi 3 %. Haittaluokissa 16—20 haittaluokkien välinen erotus olisi puoletaan 7 %. Haittaraha maksettaisiin haittaluokissa 1—10 vuotuisuudensa pääoma-arvoa vastaavana kertasuorituksena, jossa on otettu huomioon vahingoittuneen ikä. Haittaluokissa 11

—20 vahingoittunut voisi valita, ottaako hän korvauksen jatkuvana vai kertasuorituksena.

19 §. Ehdotuksen mukaan tapaturmaeläke voitaisiin vaihtaa sitä vastaavaksi pääomaksi, jos se olisi enintään 20 % 16 § 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettusta eläkkeestä. Suostumuksen vaihtamiseen antaisi tapaturmalautakunta.

20 §. Ehdotuksessa avuttomuuden perusteella myönnettävän lisän saamisen edellytyksiä on laajennettu. Myös poikkeuksellinen haitta oikeuttaisi tähän lisään. Tapaturmasta aiheutuneet ylimääräiset kodinhoitokustannukset korvattaisiin erikseen. Tämän etuuden maksaminen ei olisi sidottu muuhun korvaukseen, vaan sitä maksettaisiin vuoden ajan tapaturmasta lukien. Pykälässä säädettäisiin, että vaihdettaessa tapaturmaeläke pääomaksi samalla olisi vaihdettava pääomaksi myös siihen maksettavat lisät.

22 §. Pykälässä säädettäisiin, että vahingoittunut on velvollinen ottamaan vastaan työtai toimintakykynsä parantamiseksi tarkoittavaa hoitoa. Laiminlyöntitapauksissa päivärahan, tapaturmaeläkkeen ja haattarahan suorittaminen voitaisiin keskeyttää.

23 §. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa on määritelty hautausavun saamisen edellytykset ja 2—4 kohdassa sekä 2 momentissa on määritelty perhe-eläkkeen saamisen edellytykset. Pykälän 3 momentissa on säädetty laillisesta olettamasta, joka koskee työtaturman ja myöhemmin sattuvan kuolemantapauksen syy-yhteyttä.

25 §. Käytännössä on pidetty kohtuuttomana, että perhe-eläkekorvauksen ulkopuolelle on jätetty tapaturman jälkeen solmitun avioliiton perusteella vahingoittuneen huoltovelvollisuuden piiriin tulevat aviopuolison lapset. Tämän puutteen korjaamiseksi ehdotetaan, että näille lapsille myönnettäisiin perhe-eläke ja että lesken oikeutta perhe-eläkkeeseen laajennettaisiin.

26 §. Ehdotuksen mukaan myös muu työnantaja kuin se, jonka palveluksessa tapaturma sattui, olisi oikeutettu saamaan tapaturmavakuutuslain mukaisen korvauksen edellytyksellä, että sanottu työnantaja suorittaa vahingoittuneelle tapaturman johdosta sairausajan palkkaa.

28 §. Pykälässä on vuosityöansion käsite määritelty vastaamaan aikaisempaa paremmin vahingoittuneen työansiota.

41 §. Pykälän 1 momentissa säädetään korvauksen hakemisesta. Ehdotuksen mukaan lu-

vuttaisiin säännöstä, jonka mukaan korvausoikeus menetetään, jollei etuutta ole haettu vuoden määräajassa. Korvauksen hakemista koskevan määräajan laiminlyönnistä aiheutuvaa korvausoikeuden menettämistä ei voida pitää sosiaalipoliittisten periaatteiden mukaisena. Jos korvausasian vireilletulo kuitenkin kohtuuttomasti viivästyisi työntekijästä johtuvasta syystä, voitaisiin korvaus evätä viivästymisajalta, ei kuitenkaan vireilletuloa edeltävän vuoden ajalta. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin vahingoittuneen velvollisuudesta toimittaa selvitystä muun muassa työsuhteistaan, ansiokehityksestään ja muista korvauksen suuruuteen vaikuttavista seikoista. Vahingoittuneen kieltäytyessä ilman hyväksyttävää syytä näitä toimittamasta asia voitaisiin määrätä raukeamaan. Tästä annettaisiin valituskelpoinen päätös.

42 §. Tapaturmavakuutuslain mukaan vain vahingoittunut itse tai hänen holhoojansa on voinut korvausasiassa käyttää puhevaltaa. Tämän puutteen korjaamiseksi ehdotetaan säädettäväksi, että lähiomainen tai muu henkilö, joka on pääasiallisesti vahingoittuneesta huolehtinut, tai sosiaalilautakunta voisi edunvalvojana käyttää asioitaan hoitamaan kykenemättömäksi tulleen vahingoittuneen puhevaltaa.

43 §. Pykälässä säädetään alustusmenettelystä tapauksessa, jossa vahingoittuneen tai hänen omaisensa oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle. Päätöksen siitä, mikä vakuutuslaitos on korvausvelvollinen, tekisi tapaturmalautakunta. Tapaturmalautakunnan päätöksestä ei olisi valitusoikeutta. Alistamista ei kuitenkaan suoritettaisi, jos vakuutuslaitokset pääsevät yksimielisyyteen korvausvelvollista vakuutuslaitosta koskevassa kysymyksessä.

44 §. Ehdotuksen mukaan vahingoittuneen olisi toimitettava uutta selvitystä terveydentilastaan, työtuloistaan ja muista korvaukseen vaikuttavista seikoista vakuutuslaitoksen pyynnöstä. Vakuutuslaitos korvaisi tästä aiheutuneet kustannukset. Korvausta suoritettaisiin kuitenkin vain todellisuudessa syntyneistä tarpeellisista kustannuksista.

46 §. Niissä tapauksissa, joissa lisäselvitystä tarvittaisiin aikaisemmin myönnetyn etuuden tarkistamista varten, voisi vahingoittuneen kieltäytymisen seurauksena olla kysymyksessä olevan etuuden maksamisen keskeyttäminen, kunnes pyydetty selvitys on saatu. Keskeyttäminen

tapahtuisi vakuutuslaitoksen päätöksellä, josta vahingoittuneella olisi oikeus valittaa.

47 §. Pykälässä säädettäisiin etuuskien maksamisesta. Kuukausittain etukäteen olisi maksettava haittaraha, tapaturmaeläke ja niiden yhteydessä maksettavat lisät sekä perhe-eläke. Jos edellä mainittujen etuuskien yhteismäärä kuukaudessa olisi pienempi kuin sata markkaa, voisi suoritus tapahtua harvemminkin, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

50 §. Ehdotuksen mukaan jos korvauksen maksaminen on ollut keskeytyneenä sen vuoksi, että vahingoittunut on kieltäytynyt toimittamasta asian ratkaisemiseen tarvittavaa tietoa, korvausta ei ilman erityistä syytä maksettaisi takautuvasti vuotta pitimmältä ajalta.

51 §. Haittaraha maksettaisiin ehdotuksen mukaan myös vapausrangaistuksen suorittamisen ajalta. Erityisestä syystä myös muiden etuuskien maksaminen olisi mahdollista sanotulta ajalta. Tällaisena syynä olisi esimerkiksi se, että asunnon menetyks vaikeuttaisi paluuta normaaliin yhteiskuntaelämään.

53 §. Pykälän 1 momentin mukaan tapaturmavakuutusjärjestelmän muutoksenhakueliminä olisivat tapaturmalautakunta ja vakuutus-oikeus. Pykälän 2—6 momentissa on säännöksiä uuden tapaturmalautakunnan kokoonpanosta, päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta ja sen toiminnan rahoittamisesta.

53 a §. Pykälässä säädetään tapaturmavakuutuksen säännönmukaisesta muutoksenhakumenettelystä. Vakuutuslaitoksen päätökseen haettaisiin valittamalla muutosta tapaturmalautakunnalta ja tapaturmalautakunnan päätökseen vakuutus-oikeudelta. Näin ollen korkein oikeus ei olisi enää muutoksenhakuelimenä tapaturmavakuutusjärjestelmässä.

53 b §. Pykälän 1 momentissa säädetään päätöksen purkua koskevasta menettelystä. Ehdotuksen mukaan vakuutus-oikeus voisi kysymyksessä olevassa momentissa tarkoitettuun edellytykseen poistaa päätöksen ja ottaa tai määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi myös niissä tapauksissa, joissa on kysymys oikeudesta korvaukseen. Pykälän 2 momentissa säädetään vakuutuslaitoksen ja tapaturmalautakunnan itse-oikaisusta korvauksen saajan hyväksi. Nimenomainen säännös vakuutuslaitoksen itse-oikaisu-mahdollisuudesta on aikaisemmin puuttunut ta-

paturvakuutuslaista. Vakuutuslaitos voisi maksaa oikaistun päätöksen mukaista ennakkoa jo ennen kuin sanottu päätös on tullut lainvoimaiseksi. Pykälän 3 momentin mukaan tapaturmavakuutuslain mukainen aiheettomasti maksettu etu voidaan jättää takaisin perimättä. Edellytyksenä olisi kuitenkin, ettei edun myöntämisen tai maksamisen ole katsottava johtuneen korvauksensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

53 c §. Pykälässä säädetään perustevalitusmenettelystä. Ehdotettu menettely on samankaltainen kuin TEL:n 22 §:ssä säädetty perustevalitusmenettely. Perustevalitus tehtäisiin tapaturmalautakunnalle. Lautakunnan päätökseen voitaisiin hakea valittamalla muutosta vakuutus-oikeudelta.

65 a §. Pykälässä määriteltäisiin ne tahot, jotka ovat vakuutuslaitoksen pyynnöstä velvollisia antamaan kaikki hallussaan olevat käsiteltävän asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Tiedonantovelvollisuus koskisi myös työnantajaa samoin kuin työpaikkalääkäreitä.

Pykäliin 21, 24, 38, 39, 49, 54, 54 a ja 60 on tehty eräitä tarkistuksia, jotka johtuvat lähinnä uusista korvausmuodoista ja muutoksenhakujärjestelmästä.

1.2. Kansaneläkelaki

30 §. Pykälään ehdotetaan uudeksi 14 a kohdaksi otettavaksi säännös, jonka mukaan muut tapaturmavakuutuslain mukaiset etuudet kuin tapaturma- ja perhe-eläke olisivat etuioikeutettuja laskettaessa vuosituloa kansaneläkkeen tukiosan määrittämistä varten.

1.3. Laki eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta

3 §. Ehdotuksen mukaan haittarahaa maksettaisiin myös laitoksessa olevalle henkilölle. Erityisessä tapauksessa myös muiden etuuskien maksaminen olisi mahdollista. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi maininta työlaitoksessa huoltoavun korvaamisesta tai elatusavun suorittamisesta pidettävän työvelvollisen tapaturmakorvauksesta, koska lapsen elatuksen turvaa-

misesta annetun lain (122/77) ja huoltoapula lain muuttamisesta annetun lain (275/70) perusteella henkilöä ei enää sanotuissa tapauksissa voida määrätä työlaitokseen ja koska laitoksissa olleet on jo sieltä vapautettu.

4 §. Ehdotuksen mukaan haittaraha olisi katsottava sellaiseksi korvaukseksi, jota ei saa ulosmitata korvaussuorituksen suorittamiseksi.

1.4. Laki tapaturmakorvausta saavien invalidi-huollosta

Pykäliin 1, 4 ja 5 on tehty eräitä tapaturmavakuutuslain muutoksista aiheutuvia korjauksia. Laissa säilytettäisiin edelleenkin elinkorko tapaturmaeläkkeen rinnalla, koska tämä korvaus jäisi voimaan ennen tapaturmavakuutuslain muutosta koskevien korvaustapausten osalta.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Eräisiin asetuksiin ja sosiaali- ja terveystieteiden päätökseen on tehtävä ehdotetuista lainmuutoksista aiheutuvia korjauksia. Lisäksi ehdotetun tapaturmavakuutuslain 53 §:n 6 momentin perusteella tulisi annettavaksi asetus tapaturmalautakunnasta. Oheisena seuraa sanotun asetusta koskeva luonnos.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan saatettaviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1982.

Osa ehdotetuista tapaturmavakuutuslain säännöksistä on lähinnä aineellisoikeudellisia ja luonteeltaan sellaisia, että ne tulevat sovellettaviksi vain tapauksiin, joissa vakuutustapahtuma on sattunut lain voimaantulon jälkeen. Tällaisia säännöksiä ovat ehdotetut 2 ja 5—7 §, 14 §:n 1 momentti, 16—25, 28 ja 51 §.

Ehdotetuissa tapaturmavakuutuslain säännöksissä on runsaasti menettelyä koskevia säännöksiä, jotka tulevat sovellettaviksi kaikkiin tapauksiin, myös sellaisiin, joissa vakuutustapahtuma

on sattunut ennen lain voimaantuloa. Tällaisia säännöksiä ovat ehdotetut 38—50, 53—54 a sekä 65 a §.

Olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista säätää erikseen eräiden säännösten soveltamisesta. Ehdotuksen mukaan 14 §:n 4 momenttia sovellettaisiin siinä tarkoitettuihin lääkärintutkimuksiin, jotka on suoritettu lain voimaantulon jälkeen, vaikka vakuutustapahtuma olisikin sattunut ennen sanottua ajankohtaa. Ehdotettua 26 §:ää, jossa säädetään työnantajille maksettavista korvauksista, sovellettaisiin myös aikaisemman lain perusteella maksettaviin päivärahaan ja elinkorkoon. Jotta vähimmäisvuosityöansion pyöristämissäännös olisi yhtenäinen sekä vanhan että uuden lain mukaisiin korvauksiin, ehdotetaan, että muutettua 60 §:ää sovellettaisiin vastaavasti ennen lain voimaantuloa sattuneen vakuutustapahtuman perusteella maksettaviin korvauksiin.

Lisäksi on tarpeen antaa muutoksenhakumenettelyä koskevia voimaantulosäännöksiä. Tapaturmalautakunnalta haettaisiin valittamalla muutosta sellaisiin vakuutuslaitoksen päätöksiin, jotka on annettu lain tultua voimaan. Lain voimaantullessa vakuutusosoikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa vireillä olevat muutoksenhakuasiat käsiteltäisiin loppuun aikaisemman lain mukaan. Valitus- ja alistustapauksissa, jotka vakuutusosoikeus käsittelee aikaisemman lain mukaan, voitaisiin vakuutusosoikeuden päätökseen myös hakea muutosta valittamalla aikaisemman lain mukaan. Tällainen olisi tilanne niissäkin tapauksissa, joissa vakuutusosoikeuden päätös annettaisiin lain voimaantulon jälkeen.

Muulla kuin tapaturmavakuutuslaissa on säännöksiä, joiden perusteella vakuutuslaitoksen tapaturma- tai ammattitautiasiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla vakuutusosoikeudelta. Tällainen säännös on esimerkiksi tapaturmakorvauksen korottamisesta annetun lain (441/58) 8 §:ssä. Myös näissä tapauksissa haettaisiin muutosta tapaturmalautakunnalta, jos vakuutuslaitoksen päätös on annettu ehdotettujen tapaturmavakuutuslain säännösten tultua voimaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset.

1.

Laki

tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/48) 45 §, *muutetaan* 2 §, 4 §:n 1 momentin johdantokappale, 5 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale, 6 §, 7 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 3 momentti, 18, 19, 20 ja 21 §, 22 §:n 1 momentti, 23, 24 ja 25 §, 26 §:n 1 momentti, 28 §, 38 §:n 2 momentti, 39 §:n 3 momentti, 41 §:n 1 ja 5 momentti, 42, 43 ja 44 §, 46 §:n 1 ja 2 momentti, 47 §:n 1 ja 2 momentti, 49 ja 50 §, 51 §:n 1 momentti, 53 ja 54 §, 54 a §:n 1 ja 2 momentti sekä 60 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale sekä 14 §:n 1 momentti 20 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (695/68), 6 § ja 7 §:n 1 momentti 16 päivänä kesäkuuta 1950 annetussa laissa (286/50), 16 §:n 1 momentti ja 20 § 23 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (956/71), 18 ja 19 § sekä 26 §:n 1 momentti 7 päivänä marraskuuta 1958 annetussa laissa (440/58), 23 § osittain muutettuna 28 päivänä maaliskuuta 1980 annetulla lailla (238/80), 47 §:n 1 momentti 23 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1050/76), 53 § muutettuna 30 päivänä huhtikuuta 1959, 13 päivänä maaliskuuta 1964 ja 10 päivänä helmikuuta 1965 annetuilla laeilla (205/59, 137/64 ja 58/65), 54 a § 17 päivänä tammikuuta 1958 annetussa laissa (15/58) ja 60 § muutettuna mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1971 annetulla lailla ja 29 päivänä joulukuuta 1976 annetulla lailla (1105/76), sekä

lisätään 14 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 20 päivänä joulukuuta 1968 annetulla lailla ja 19 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (812/69), uusi 4 momentti, 16 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2, 3, 4 ja 5 momentti siirtyvät 3, 4, 5 ja 6 momentiksi, lakiin uusi 18 a, 53 a, 53 b, 53 c ja 65 a § seuraavasti:

2 §

Oikeutta korvaukseen työtapaturman johdosta ei kuitenkaan ole, jos työntekijä elää vakinaisesti työnantajan taloudessa ja on hänelle tai hänen aviopuolisolleen sukua suoraan takenevassa tai etenevässä polvessa tahi on hänen ottolapsensa tai ottovanhempansa tahi jonkun tässä tarkoitetun henkilön puoliso.

4 §

Työtapaturmalla tarkoitetaan tässä laissa tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on kohdannut työntekijää:

5 §

Korvausta ei suoriteta vammasta tai sairaudesta, jonka työntekijä on aiheuttanut itselleen tahallisesti.

Päiväraha ja tapaturmaeläke voidaan evätä tai niitä vähentää joko määrääjäksi tai toistaiseksi:

6 §

Työntekijän omaisella tarkoitetaan tässä laissa, mikäli 23 §:n 1 momentin 3 kohdan ja 2 momentin sekä 25 §:n säännöksistä ei muuta johdu:

1) puolisoa ja kahdeksantoista vuotta nuorempaa lasta; sekä

2) kahdeksantoista vuotta täyttänyttä lasta samoin kuin vanhempia, otto- ja isovanhempia sekä kahdeksantoista vuotta nuorempia sisarusia, jos mainittujen henkilöiden työkyky ja varallisuus ovat niin vähäiset, että he elatukseensa nähden ovat olleet huomattavasti riippuvaisia työntekijästä.

7 §

Edellä 6 §:ssä tarkoitettuna lapsena pidetään, paitsi työntekijän omaa lasta, myös ottolasta, aviopuolison lasta, jonka huoltaja sanottu aviopuoliso on, sellaista avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta, johon nähden työntekijän elatusvelvollisuus on oikeuden päätöksellä tai sopimuksella vahvistettu, sekä sellaista muuta lasta, jonka elatuksesta työntekijä on joko omassa kodissaan tai muutoin huolehtinut. Lasta, joka on annettu kolmannelle henkilölle ottolapseksi ei kuitenkaan ottolapsisuhteen kestäessä ole pidettävä luonnollisten vanhempiensa 6 §:ssä tarkoitettuna lapsena.

14 §

Korvauksena työtapaturman aiheuttamasta vammasta tai sairaudesta annetaan:

- 1) työntekijälle sairaanhoitoa, päivärahaa, tapaturmaeläkettä, haittarahaa ja niihin liittyviä lisiä sekä kodinhoitokustannusten korvausta;
- 2) työntekijän omaiselle perhe-eläkettä; sekä
- 3) hautausapua niin kuin jäljempänä säädetään.

Siitä riippumatta, mitä 1 momentissa on säädetty, työntekijälle korvataan työtapaturman aiheuttamaksi epäillystä vammasta tai ammattitaudin selvittämisestä aiheutuneet 41 §:n 5 momentissa tarkoitetut perustellut ja tarpeelliset lääkärintutkimuskulut, vaikka vamma tai sairaus ei osoittaudukaan korvattavan työtapaturman aiheuttamaksi tai korvattavaksi ammattitaudiksi. Ammattitautiepäilyssä korvauksen suorittaminen edellyttää, että tutkimus perustuu työterveyshuoltoon perehtyneen lääkärin arviointiin ja tutkittavan henkilön työolosuhdetietoihin.

16 §

Päivärahan, tapaturmaeläkkeen ja perhe-eläkkeen suuruus määräytyvät työntekijän vuosityöansioista siten, että

- 1) päiväraha on vuosityöansion 360. osa;
- 2) tapaturmaeläke on vuodessa 85 prosenttia vuosityöansioista; ja
- 3) perhe-eläke on vuodessa yhdelle omaiselle 40 prosenttia, kahdelle omaiselle 55 prosenttia ja kolmelle tai useammalle omaiselle 65 prosenttia vuosityöansioista.

Haittaraha on vuodessa 60 prosenttia 6 momentin mukaisesta vuosityöansion vähimmäismäärästä.

17 §

Jos työntekijä on vain osittain kykenemätön tekemään työtään, päiväraha on työkyvyn alentumista vastaava suhteellinen osa 16 §:ssä sanotusta määrästä. Päivärahaa ei kuitenkaan anneta, jollei työntekijän kyky tehdä työtään ole alentunut ainakin 10 prosenttia ja jollei tapaturmasta johtuva työansion alentuma ole vähintään 16 §:n 6 momentissa mainitun vuosityöansion vähimmäismäärän kahdeskymmenesosa.

18 §

Tapaturmaeläkettä suoritetaan työntekijälle ensimmäisestä päivästä sen jälkeen, kun päivärahan maksaminen on päättynyt, tai jollei päivärahaa ole maksettu, aikaisintaan tapaturman satumispäivää seuraavasta päivästä lukien.

Tapaturmaeläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työkyvyn voidaan tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden johdosta arvioida alentuneen vähintään 10 prosenttia ja lisäksi edellytetään, että työansion alentuma on vähintään 16 §:n 6 momentissa tarkoitetun vuosityöansion vähimmäismäärän kahdeskymmenesosa. Työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja.

Työkyvyn alentumista määrittäessä on selvitettävä ansiotulojen alentumisen syy-yhteys tapaturman aiheuttamaan vammaan tai sairauteen hankkimalla tarvittavat selvitykset esimerkiksi vakuutetun työstä ja terveydentilasta sekä ansiosta ennen tapaturmaa ja sen jälkeen.

Tapaturmaeläke on 16 §:ssä tarkoitetun määrän suuruinen, jos työntekijä on täysin kykene-

mätön 2 momentissa tarkoitettuun työhön. Muussa tapauksessa tapaturmaeläke on työkyvyn alentumista vastaava suhteellinen osa edellä sanotun täyden eläkkeen määrästä.

18 a §

Haittarahaa suoritetaan työntekijälle, joka ei saa päivärahaa ja jonka tapaturman aiheuttamasta vammasta tai sairaudesta johtuva yleinen haitta voidaan arvioida pysyväksi.

Edellä 1 momentissa sanotulla yleisellä haitalla tarkoitetaan muuta vahinkoa kuin työkyvyn alentumista. Tämän suuruuden määrittämistä varten sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö jakaa yleistä haittaa aiheuttavat vammat ja sairaudet 20 haittaluokkaan.

Haittarahan suuruus määräytyy työntekijälle vamman haittaluokan perusteella alla olevan taulukon mukaan.

Haittaluokka	Määrä prosentteina vuosityöansion vähimmäismäärästä	Haittaluokka	Määrä prosentteina vuosityöansion vähimmäismäärästä
1	1	11	13
2	2	12	16
3	3	13	19
4	4	14	22
5	5	15	25
6	6	16	32
7	7	17	39
8	8	18	46
9	9	19	53
10	10	20	60

Haittaluokkiin 1—10 kuuluvista vammoista suoritetaan korvaus kertakaikkisena ja luokkiin 11—20 kuuluvista vammoista työntekijällä on oikeus valita, ottaako hän korvauksensa kertakaikkisena vai jatkuvana. Kertakorvaus lasketaan haittarahan pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi työntekijän ikä huomioon ottaen. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset haittarahan kertakorvauksen laskemisesta.

Jos haittaluokkaa myöhemmin vamman pahentumisen takia olisi korotettava vähintään kahdella, työntekijällä on oikeus saada uudeleen haittarahaa muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti. Maksettavasta haittarahasta on kuitenkin tällöin vähennettävä maksettua pääoma-arvoa vastaava haittarahan määrä.

Jos työntekijä haluaa myöhemmin vaihtaa jatkuvana maksettavan haittarahakorvauksensa kertakorvaukseksi, hänellä on oikeus tähän vaihtoon. Tällöin haittarahakorvaus vaihdetaan sen pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi.

19 §

Jos tapaturmaeläke on enintään 20 prosenttia 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitusta eläkkeestä, vahingoittunut voi tapaturmalautakunnan suostumuksella vaihtaa tapaturmaeläkkeen sitä vastaavaksi pääoma-arvoksi. Jos työntekijän työkyky tapaturmasta aiheutuneen vamman tai sairauden johdosta alenee ja muutos on olemassa, ryhdytään tapaturmaeläkettä suorittamaan uudelleen muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti. Eläkkeestä on tällöin vähennettävä maksettua pääomaa vastaava osa.

20 §

Jos työntekijä saamansa vamman tai sairauden johdosta on joutunut niin avuttomaan tilaan, ettei hän voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua tai jos vaikea vamma tai sairaus muutoin aiheuttaa hänelle poikkeuksellista haittaa, voidaan, niin kauan kuin sanotut edellytykset ovat olemassa, hänelle antaa haittalisää, joka päivää kohti on enintään 14 markkaa. Tätä lisää ei kuitenkaan anneta siltä ajalta, jona vahingoittuneelle annetaan hoitoa sairaalassa tai muussa laitoksessa.

Työntekijälle, jonka tekojäsen tai muu apu-neuvo aiheuttaa pitovaatteiden erityistä kulumista tai jolla on opaskoira, voidaan antaa lisäkorvauksena enintään 2 markkaa 80 penniä päivältä.

Työntekijälle, joka tapaturmasta saamansa vamman tai sairauden johdosta ei kykene hoitamaan kotiaan, voidaan maksaa kohtuullinen korvaus tästä johtuvista välttämättömistä lisäkustannuksista, ei kuitenkaan vuotta pitemmältä ajalta tapaturmasta lukien.

Jos tapaturmaeläke vaihdetaan pääomaksi, on samalla vaihdettava pääomaksi myös tämän pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettut työntekijälle maksettavat lisät.

21 §

Jos työntekijälle annettavan korvauksen suorittaminen 22 §:n 1 momentissa tai 51 §:n 1 momentissa mainituissa tapauksissa on keskeytetty, suoritetaan keskeytysajalta työntekijän puolisolalle, lapselle tai heille yhteisesti seitsemän-

kymmentä prosenttia tai, jos heitä ei ole, harkinnan mukaan myös muille omaisille yhteensä viisikymmentä prosenttia siitä päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä, joka työntekijälle olisi keskeytysajalta ollut maksettava.

22 §

Työntekijä on velvollinen ottamaan vastaan lääkärin määräämää hoitoa, joka tarkoittaa hänen työ- tai toimintakykynsä parantamista, ei kuitenkaan hengenvaaralliseksi katsottavaa hoitotoimenpidettä, samoin kuin invalidihuoltoa sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty. Jos työntekijä ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy mainitusta hoidosta tai invalidihuollosta, voidaan hänelle annettavan päivärahan, tapaturmaeläkkeen ja haattarahan suorittaminen keskeyttää.

23 §

Jos tapaturman seurauksena on ollut työntekijän kuolema taikka jos merityösuhteessa oleva henkilö on kadonnut, on sen lisäksi, mitä edellisten pykälien nojalla saattaa tulla maksettavaksi, suoritettava:

1) hautausapuna vainajan kuolinpesälle tai kadonneen omaisille 16 §:ssä sanottu määrä, jos kuolinpesän varoista on suoritettu hautauskustannukset tai jos hautausta katoamisen takia ei ole voitu toimittaa, mutta muussa tapauksessa niille, jotka ovat pitäneet huolta vainajan haataamisesta, siitä aiheutuneiden kustannusten määrä, ei kuitenkaan enempää kuin kuolinpesälle olisi ollut suoritettava;

2) kuolin- tai katoamispäivän jälkeisestä päivästä perhe-eläke leskivaimolle. Oikeus perhe-eläkkeeseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton;

3) kuolin- tai katoamispäivän jälkeisestä päivästä perhe-eläkettä lapselle kahdeksantoista vuoden ikään asti. Lapsella, joka kahdeksantoista vuotta täytettyään ansiotyössä olematta vielä opiskelee kehittyäkseen vastaista ammatiaan tai tointaan varten tai joka ruumiillisen tai henkisen vajavuuden takia on kykenemätön itsensä elättämiseen, on oikeus hakemuksesta perhe-eläkkeeseen opiskelun perusteella enintään kahdenkymmenen vuoden ikään asti ja ruumiillisen tai henkisen vajavuuden takia niin kauan kuin mainittu tila kestää, mikäli vajavuus on syntynyt ennen kahdenkymmenen vuoden iän täyttämistä;

4) kuolin- tai katoamispäivän jälkeisestä päivästä hakemuksesta muulle omaiselle perhe-eläkettä niin kauan kuin hänen ei voida olettaa saavan toimeentuloaan saatavilla olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja.

Leskimiehellä on oikeus saada perhe-eläkettä samojen perusteiden mukaan kuin leskivaimolla, jos vaimo miehen työkyvyttömyyden takia on ollut miehen pääasiallinen elättäjä.

Sellaisen työntekijän kuolema, jonka haittaluokka on vähintään 18, katsotaan tapaturman seuraukseksi, jollei voida pitää todennäköisenä, että tapaturman aiheuttamalla vammalla tai sairaudella ei ole ollut siihen olennaista vaikutusta.

Perhe-eläkkeestä kuuluu puolisolille ja täysorvolle kaksi osaa sekä muulle lapselle ja omaiselle yksi osa.

Perhe-eläkelain mukaiseen eläkkeeseen oikeutetulle lapselle suoritetaan tämän lain mukainen perhe-eläke kuitenkin vähennettynä lapselle tulevan perhe-eläkelain mukaisen eläkkeen kansaneläkelain 27 §:ssä tarkoitettua toista kuntaryhmää vastaavalla määrällä.

24 §

Jos puolisonsa jälkeen perhe-eläkettä saava leski menee uuteen avioliittoon, on hänellä oikeus avioliittoon mennessään saada kolmen vuoden eläkettä vastaava kertakaikkinen rahamäärä.

25 §

Jos avioliitto on solmittu sen työtapaturman jälkeen, jonka seurauksena on sittemmin työntekijän kuolema, ei puolisollla ole oikeutta perhe-eläkkeeseen, ellei avioliitosta ole syntynyt lasta tai avioliitto ole jatkunut kolmea vuotta. Myöskään lapsella, jota vasta tapaturman jälkeen on pidettävä 7 §:ssä tarkoitettuna lapsena, ei ole oikeutta perhe-eläkkeeseen, ellei sanotussa pykälässä tarkoitettu huoltosuhde ole jatkunut kolmea vuotta.

26 §

Jos työnantaja on tapaturman johdosta maksanut sairausajan etuutena työntekijälle sellaiselta ajalta palkkaa, ennakkoa tai muita maksuja, jolta tämän lain mukaan annetaan päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, on työnantajalla

oikeus vähentää maksamansa määrä 12 §:n mukaisesti, hänen suoritettavastaan korvausosuudesta ja tämän osuuden ylittävältä osalta saada suoraan vakuutuslaitokselta sille annettavaa tilitystä vastaan maksamastaan määrästä takaisin, mitä vakuutuslaitoksen on työntekijälle maksettava vastaavina korvauserinä samalta ajalta. Jos kaksi tai useampia työnantajia on suorittanut työntekijälle edellä tarkoitettua palkkaa tai muuta etuutta, jaetaan työnantajalle maksettava korvaus työnantajien kesken heidän samalta ajanjaksolta suorittamiensa etuuksien suhteessa. Työntekijälle vuosiloman ajalta annettavia etuuksia ei kuitenkaan lueta näihin mak suihin.

28 §

Vuosityöansiona pidetään työntekijän saamaa työansiota, jonka hän tapaturman sattuessa saamansa työansion mukaan olisi vuoden pituisen ajanjakson kuluessa todennäköisesti saanut.

Työansiona pidetään työntekijän saamaa veron ennakonpidätyksen alaista rahapalkkaa, luotoisetua, voitto-osuutta tai lahjapalkkiota samoin kuin muuta veronalaista vastikkeeksi katsottavaa etua.

Jos työntekijän tai edunsaajan ilmoituksen johdosta tai muutoin tulee selvitetyn, että edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla laskettu vuosityöansio on poikkeuksellisesta syystä ollut alhaisempi kuin hänen työansionsa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa työansiota oli pidettävä vakiintuneena, työntekijän vuosityöansio arvioidaan sellaisen keskimääräisen työansion mukaan, joka hänellä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt. Jos tulee selvitetyn, että vuosityöansio poikkeuksellisesta syystä on vastavalla tavalla korkeampi kuin edellä mainittu vakiintunut työansio, vuosityöansiota voidaan samalla tavoin alentaa.

Jos ei voida edellä 1—3 momentissa tarkoitettulla tavalla luotettavasti selvittää työntekijän vuosityöansiota, hänen vuosityöansionsa voidaan arvioida. Arviota tehtäessä voidaan ottaa huomioon työntekijän työkyky, ammattitaito ja muut asiaan vaikuttavat seikat ja se, mitä häneen verrattava työntekijä samalla paikkakunnalla samaan aikaan yleensä saa palkkaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset vuosityöansion laskemisesta.

38 §

Samalla tavoin täytäntöönpanokelpoisia ovat vakuutuslain, tapaturmalautakunnan ja vakuutuslaitoksen lainvoimaiset päätökset työnantajan suoritettaviksi määräytyistä maksuista ja korvauksista.

39 §

Vakuutuslain, tapaturmalautakunnalla ja vakuutuslaitoksella on oikeus vaatia poliisitutkinnan toimeenpanemista muunkin kuin 2 momentissa mainitun tapaturman johdosta.

41 §

Tässä laissa säädettyä korvausta on kirjallisesti haettava vakuutuslaitokselta tai tapaturmasta tehtävä kirjallinen ilmoitus vakuutuslaitokselle yhden vuoden kuluessa tapaturman satumispäivästä lukien taikka, jos tapaturmasta on aiheutunut kuolema tai merityösuhteessa oleva henkilö kadonnut, yhtä pitkässä ajassa kuolinpäivästä tai siitä päivästä lukien, jolloin merityösuhteessa oleva 59 §:n mukaan on katsottava kadonneeksi mainittua päivää lukuunottamatta. Jos korvausasian vireilletulo työntekijästä johtuvasta syystä on kohtuuttomasti viivästynyt, voidaan häneltä viivästymisajalta evätä korvaus, ei kuitenkaan vireilletuloa edeltävän vuoden ajalta.

Korvauksen saamista varten on vakuutuslaitokselle toimitettava lääkärin antama tai, vamman tai sairauden laadusta riippuen, muu luotettava selvitys työntekijän tilasta sekä lisäksi, jos vakuutuslaitos sitä vaatii, vakuutuslaitoksen määräämän lääkärin antama selvitys. Selvityksen kustannukset maksaa vakuutuslaitos. Työntekijä on myös velvollinen toimittamaan vakuutuslaitokselle tarpeellisen selvityksen korvaukseen vaikuttavista muista seikoista. Jos työntekijä ei kohtuullisessa ajassa toimita vakuutuslaitoksen häneltä pyytämää selvitystä eikä esitä menettelystään hyväksyttävää syytä, voidaan asia määrätä raukeamaan.

42 §

Jos se, jonka korvauksesta on kysymys, iän, sairauden tai muun syyn takia ei pysty itse hoitamaan asioitaan eikä hänellä ole holhoojaa, vakuutuslaitoksen hyväksymä lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti on huolehtinut hänestä, taikka sosiaalilautakunta voi edunval-

vojana käyttää hänen puhevaltaansa tämän lain mukaista korvausta koskevassa asiassa.

43 §

Kun vakuutuslaitokselle on tehty ilmoitus työtapaturmasta ja vahingoittuneen tai hänen omaisensa oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle, on ensiksi mainittu vakuutuslaitos velvollinen viipymättä korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen puolesta suorittamaan asianomaiselle korvauksen ennakkona määrän, joka suuruudeltaan likimääräisesti vastaa korvauksen määrää. Jollei päästä yksimielisyyteen siitä, mikä vakuutuslaitos on korvausvelvollinen, on tämä kysymys alistettava tapaturmalautakunnan ratkaistavaksi. Tapaturmalautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kun on päästy yksimielisyyteen korvausvelvollista vakuutuslaitosta koskevassa kysymyksessä tai kun asia on tapaturmalautakunnan päätöksellä ratkaistu, on korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen heti suoritettava ennakkoa maksaneelle vakuutuslaitokselle, mitä tämä on 1 momentin nojalla suorittanut, ja ennakon määrä on vähennettävä lopullisesta suorituksesta.

44 §

Jollei vamman tai sairauden kehitystä tai työkyvyn lopullista alentumista voida riittävällä varmuudella arvioida, on korvaus myönnettävä määrääjäksi ja korvauksen saaja on velvoitettu jatkokorvauksen saamista varten esittämään uusi selvitys korvauksen suuruuteen vaikuttavista seikoista. Selvityksen hankkimisesta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset suorittaa vakuutuslaitos.

46 §

Jos tapaturmaeläkkeen, haittarahan, niihin liittyvien lisien tai perhe-eläkkeen suuruuteen vaikuttavat seikat olennaisesti muuttuvat, voidaan korvausmäärää oikaista.

Korvauksen saaja on velvollinen vakuutuslaitoksen määräyksestä ja sen kustannuksella käymään korvaukseen vaikuttavan vammansa tai sairautensa selvittämistä varten tutkittavana vakuutuslaitoksen nimeämän lääkärin luona tai sen osoittamassa sairaalassa. Niin ikään korvauksen saaja on velvollinen vakuutuslaitoksen pyynnöstä kohtuullisessa ajassa toimittamaan sille selvityksen korvauksen suuruuteen vaikuttavista

muista seikoista. Jos korvauksen saaja ilman hyväksyttävää syytä jättää tutkimusmääräyksen tai selvityspyynnön noudattamatta, voidaan kysymyksessä olevan korvauksen maksaminen keskeyttää, kunnes määräystä tai pyyntöä on noudatettu.

47 §

Päiväraha ja siihen liittyvät lisät on maksettava ainakin kerran kuukaudessa jälkikäteen, ei kuitenkaan useammin kuin kerran viikossa. Tapaturmaeläke, jatkuvana maksettava haittaraha ja niihin liittyvät lisät sekä perhe-eläke ja korvaus kodinhoitokustannuksista maksetaan, jolleivät asianomaiset toisin sovi, kuukausittain etukäteen. Jos maksettava määrä kuukaudessa olisi pienempi kuin sata markkaa, voi suoritus tapahtua pitemmin väliajoin, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Suoritettava korvaus on, jos asianomaiset eivät toisin sovi, vakuutuslaitoksen toimesta ja kustannuksella pidettävä korvaukseen oikeutetun saatavana siinä kotimaisessa rahalaitoksessa, jonka korvauksen saaja määrää. Jollei rahalaitosta ole määrätty, suoritettava korvaus pidetään siihen oikeutetun saatavana tämän asuinpaikan postitoimipaikasta.

49 §

Jos tapaturmaeläke, haittaraha, perhe-eläke tai korvaus kodinhoitokustannuksista on lakautettava, keskeytettävä tai sen määrää pienennettävä ennalta arvaamattomasta syystä, tehdään muutos lähinnä seuraavasta mahdollisesta päivästä lukien.

50 §

Jollei eräntynyt korvauserää tai muuta suoritusta ole nostettu kolmen vuoden kuluessa, on oikeus siihen menetetty.

Milloin korvausta ryhdytään uudelleen maksamaan sen oltua keskeytyneenä työntekijästä johtuvasta syystä, korvausta ei ilman erityistä syytä makseta vuotta pitemmältä ajalta takautuvasti.

51 §

Vapausrangaistukseen tuomitulle, tutkintavankeudessa olevalle taikka yleiseen työlaitokseen tai muuhun vastaavaan laitokseen määrättylle tai otetulle korvauksen saajalle ei ilman

erityistä syytä makseta päivärahaa, tapaturmalääkettä, niihin liittyviä lisä eikä perhe-lääkettä siltä ajalta, jonka vapausrangaistuksen suorittaminen, vapausrangaistuksen vähennyksenä huomioon otettu tutkintavankeudessa oleminen tai laitoksessa olo kestää kolmea kuukautta kauemmin.

5 luku

Muutoksenhaku

53 §

Tapaturmavakuutusasioissa toimivat muutoksenhakueliminä tapaturmalautakunta ja vakuutus oikeus.

Tapaturmalautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, vähintään kaksi varapuheenjohtajaa ja vähintään kolme lakimies- ja kolme lääkäri-jäsentä sekä vähintään kuusi työmarkkinajäsentä. Puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla ja heillä on henkilökohtaiset varamiehet. Jos puheenjohtaja ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii puheenjohtajana.

Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja heidän varamiehensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Työmarkkinajäsenistä on ainakin kolme määrättävä työnantajajhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja ainakin kolme työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja lakimiesjäsenten tulee olla tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita ja tapaturmavakuutukseen hyvin perehtyneitä. Lääkärijäsenten tulee olla vakuutuslääketieteeseen perehtyneitä laillistettuja lääkäreitä. Lautakunta voi toimia jaostoihin jakautuneena.

Tapaturmalautakunnan lopullinen päätös pannaan täytäntöön niin kuin riita-asiaassa annettu lainvoiman saanut tuomio, jollei toisin säädetä.

Tapaturmalautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset vakuutuslaitokset suorittavat lautakunnan käsiteltäviksi tulevien asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa, kuitenkin niin, että kunkin laitoksen on suoritettava vähintään 2 000 markkaa.

Tarkemmat säännökset tapaturmalautakunnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista säädetään asetuksella.

53 a §

Joka ei tyydy vakuutuslaitoksen antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta tapaturmalautakunnalta kirjallisella valituksella viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Joka ei tyydy tapaturmalautakunnan edellä mainitussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutus oikeudelta kirjallisella valituksella 1 momentissa säädettyssä ajassa päätöksen tiedoksi saatuaan.

Mitä edellä 42 §:ssä on säädetty puhevallan käyttämisestä tämän lain mukaista korvausta koskevassa asiassa, on vastaavasti voimassa haettaessa muutosta vakuutuslaitoksen tai tapaturmalautakunnan päätökseen.

Milloin tapaturmalautakunnan päätöksestä tehtyä valitusta ei ole heti jätettävä tutkimatta tai hylättävä, on vastapuolelta vaadittava vastaus viran puolesta.

Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on vakuutuslaitoksesta tai tapaturmalautakunnasta hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna pantu postiin.

Vakuutuslaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

53 b §

Jos 53 a §:ssä tarkoitetussa asiassa annettu päätös on perustunut väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisesti ei ole ollut lain mukainen, vakuutus oikeus voi sanotussa lainkohdassa asetetun määräajan päätyttyä vakuutuslaitoksen esityksestä tai sen hakemuksesta, jota asia koskee, kuultuaan muita asianosaisia poistaa päätöksen ja ottaa tai määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen vakuutuslaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää korvauksen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisin määrin.

Jos kysymys on evätyen edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, voivat myös vakuutuslaitos ja tapaturmalautakunta aikaisem-

man lainvoimaisen päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

Tämän lain mukainen aiheettomasti maksettu etu voidaan jättää takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen korvauksen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

53 c §

Joka katsoo, että vakuutuslaitoksen tämän lain perusteella määräämän maksun maksuunpano on ollut lain tai sopimuksen vastainen, saa siitä tehdä kirjallisen perustevalituksen tapaturmalautakunnalle viimeistään kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu. Jos sellainen valitus tehdään ulosmittauksen johdosta, on lisäksi voimassa, mitä verojen ja maksujen ulosotossa on perustevalituksesta säädetty.

Joka ei tyydy tapaturmalautakunnan 1 momentissa mainitussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusosoikeudelta kirjallisella valituksella 53 a §:ssä säädettyssä määräajassa.

54 §

Jos vakuutuslaitokselle määräajassa tehtävä hakemus tai ilmoitus on saapunut perille tämän ajan päätyttyä, tämä seikka ei ole esteenä korvauksen myöntämiselle, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

Jos tapaturmalautakunnalle tai vakuutusosoikeudelle määräajassa annettava valitus tai muu kirjelmä on saapunut perille tämän ajan päättymisen jälkeen, voidaan se tästä huolimatta, 1 momentissa mainituin edellytyksin, ottaa tutkittavaksi.

54 a §

Niiden asioiden käsittelyä varten, joihin tätä lakia on sovellettava, on vakuutusosoikeudessa siitä annetussa laissa tarkoitettuina maallikkojäseninä kaksi työntäjä- ja kaksi työntekijäjäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä. Näiden tulee olla työoloihin perehtyneitä ja heistä osallistuu vakuutusosoikeuden istuntoon samanaikaisesti yksi työntäjä- ja yksi työntekijäjäsen.

Työntäjä- ja työntekijäjäsenet sekä varajäsenet valtioneuvosto määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Heidän määräämistään varten on työntäjäyhdistysten edustavimmille keskusjärjestöille sekä työntekijäin ja toimihenkilöiden

ammattiyhdistysten edustavimmille keskusjärjestöille annettava tilaisuus tehdä omalta kohdaltaan ehdotuksensa.

60 §

Tämän lain 11 ja 12 §:ssä, 16 §:n 3 ja 6 momentissa, 20 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 53 §:n 5 momentissa säädettyjä markkamääriä tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksin mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:n soveltamista varten. Tarkistetut markkamäärät pyöristetään siten, että 20 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärä pyöristetään lähimmäksi tädeksi 10 penniksi, saman pykälän 1 momentissa säädetty markkamäärä lähimmäksi tädeksi markaksi, 12 §:ssä säädetty markkamäärät lähimmäksi tädeksi kymmeneksi markaksi, 11 §:ssä, 16 §:n 3 ja 6 momentissa sekä 53 §:n 5 momentissa säädetty markkamäärät lähimmäksi tädeksi sadaksi markaksi.

Tapaturmaeläkkeeseen, jatkuvana maksettavaan haattarahaan ja perhe-eläkkeeseen tehdään indeksitarkistus ja ennakkokorotus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään. Tarkistettuna korvauksena maksetaan kulloinkin vähintään voimassa olevan lain 16 §:n 6 momentista johtuva määrä.

Kertakaikkisena maksettavaan korvaukseen tehdään indeksitarkistus ja ennakkokorotus korvauksen maksamisajankohdan mukaan.

Hautausapua sekä 20 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja lisiä korotetaan vuosittain 1 momentin mukaisesti.

Vakuutusyhtiöille 2, 3 ja 4 momentin mukaisista korotuksista sekä tapaturmalautakunnasta johtuvia menoja varten on tarpeellinen erä otettava huomioon tapaturmavakuutuslaissa säädettyä, vakuuttamisvelvollisen työntäjäajan vakuutusmaksua määrättäessä. Tapaturmalautakunnasta johtuvia menoja lukuun ottamatta sanottujen korotusten kustantamiseksi tarpeellisten maksujen perusteet ja maksujen jaon vakuutuslaitosten kesken vahvistaa sosiaali- ja terveystoimi.

Asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tämän pykälän soveltamisesta.

65 a §

Valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, julkisissa vi-

rassa oleva lääkäri, sairaala, eläketurvakeskus sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittava vakuutus- tai eläkelaitos on velvollinen pyynnöstä antamaan tässä laissa tarkoitetulle vakuutuslaitokselle sekä muutoksenhakuviranomaiselle maksettua kaikki hallussa olevat käsiteltävänä olevat vakuutus- ja korvausasian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Sama koskee työnantajaa ja työpaikaterveystenhuollosta vastaavaa lääkäriä, jolla on tämän toimensa perusteella hallussaan vahingoittuneen terveydentilaa koskevaa aineistoa. Vakuutuslaitos on velvollinen maksamaan kohtuullisen palkkion tässä pykälässä säädetyn veloituksen perusteella annetusta lääkärinlausunnosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1982.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tämän lain 14 §:n 4 momenttia sovelletaan siinä tarkoitettuihin lääkärintutkimuksiin, jotka on suoritettu tämän lain voimassa ollessa.

Tätä lakia sovellettaessa pidetään 20 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä markkamääriä vuoden 1971 yleistä palkkatasoa vastaavina.

Tämän lain 26 §:ää sovelletaan myös päivärahaan ja elinkorkoon, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa sattuneeseen tapaturmaan.

Mitä tämän lain 60 §:ssä on säädetty tapaturmaeläkkeestä, perhe-eläkkeestä ja kertakaik- kista korvauksesta, sovelletaan vastaavasti ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen tapaturman perusteella maksettavaan elinkorkoon, huoltoeläkkeeseen ja elinkoron sijasta maksettavaan kertakaikkiseen korvaukseen.

Vakuutuslaitoksen päätökseen haetaan valit- tamalla muutosta tapaturmalautakunnalta, jos päätös on annettu tämän lain tultua voimaan.

Vakuutusosoikeudessa ja korkeimmassa oikeu- dessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat muutoksenhakuasiat on käsiteltävä loppuun aikaisemman lain mukaan. Vakuutusosoikeuden antamaan päätökseen aikaisemman lain mukai- sesti vireille tullessa valitus- tai alistusasiassa haetaan valittamalla muutosta aikaisemman lain mukaan.

Milloin muualla laissa olevan säännöksen pe- rusteella vakuutuslaitoksen tapaturma- tai am- mattitautiasiassa antamaan päätökseen olisi haet- tava valittamalla muutosta vakuutusosoikeudelta, on valitus sen sijasta tehtävä tapaturmalauta- kunnalle, jos päätös on annettu tämän lain tul- tua voimaan.

2.

Laki

kansaneläkelain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläke- lain 30 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (588/78), uusi 14 a kohta seuraavasti:

30 §

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta:

14 a) tapaturmavakuutuslain (608/48) mu-

kaisista etuuksista muuta kuin tapaturma- ja perhe-eläkettä;

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1982.

3.

Laki

eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta 30 päivänä joulukuuta 1946 annetun lain (894/46) 3 ja 4 §,

näistä 3 §, sellaisena kuin se on 9 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (306/61), näin kuuluviksi:

3 §

Tässä laissa säädettyä korvausta saadaan ryhtyä suorittamaan, jollei erityistä syytä ole toisin päättää, vasta sen ajan päättymistä seuranneelta ajalta, jonka vahingoittunut tai sairastunut on ollut 1 §:ssä tarkoitetussa asemassa. Haittараha ja tarpeellinen sairaanhoito, jota valtio tai kunta muulla perusteella ei ole velvollinen toimittamaan, on kuitenkin annettava.

4 §

Jos henkilö, jolle tai jonka omaiselle 1 §:n mukaan on suoritettava korvausta, on rikoksen perusteella tuomittu maksamaan vahingonkorvausta ruumiinvammasta tai korvausta ruumiin-

vamman johdosta kuolleen henkilön omaiselle, saadaan vahingoittuneelle tai sairastuneelle tai hänen omaiselleen tämän lain mukaan suoritettava korvaus, haittarahaa ja sairaanhoito- ja hautauskustannusten korvausta lukuunottamatta, kokonaisuudessaan panna ulosmittaukseen sanotun korvaussuittamisen maksamiseksi. Rikoksen perusteella tuomitun muun vahingonkorvauksen maksamiseksi asianomistajalle saadaan ulosmittata enintään puolet edellä tarkoitettusta korvauksesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1982.

4.

Laki

tapaturmakorvausta saavien invalidihuollosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tapaturmakorvausta saavien invalidihuollosta 20 päivänä joulukuuta 1963 annetun lain (592/63) 1, 4 ja 5 §,

näistä 1 §, sellaisena kuin se on 20 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (696/68), näin kuuluviksi:

1 §

Työntekijäin eri tapaturmavakuutuslakien nojalla tai niissä olevien perusteiden mukaisesti päivärahaa tai elinkorkoa taikka tapaturmaeläkettä saavalle annetaan tarvittaessa hänen työ- ja toimintakykynsä sekä ansiomahdollisuuksiensa parantamiseksi tapaturmavakuutuslain (608/48) 14 §:ssä tarkoitettua invalidihuoltoa sen mukaisesti kuin jäljempänä säädetään. Invalidihuoltoa ei kuitenkaan anneta korvauksen saajalle, joka ei vakinaisesti asu Suomessa.

Invalidihuoltoa annetaan sellaisen vamman tai ammattitaudin johdosta, jonka perusteella 1 momentissa tarkoitettua päivärahaa tai elinkorkoa tai tapaturmaeläkettä suoritetaan.

Invalidihuoltoa voidaan myös antaa päivärahaa tai elinkorkoa tai tapaturmaeläkettä aikaisemmin saaneelle, jos on katsottava olevan todennäköistä, että hänen työ- ja toimintakykynsä sekä ansiomahdollisuutensa voisivat korvattavan vamman tai ammattitaudin johdosta myöhemmin olennaisesti heikentyä.

4 §

Jos korvauksen saaja on otettu sairaalaan tai muuhun lääkärin valvonnan alaiseen laitokseen kuntouttamishoidon antamista varten tai jos hänelle annetaan ammattikoulutusta tai työhönvalmennusta, suoritetaan päiväraha, elinkorko ja tapaturmaeläke haitta-asteeseen tai työkyvyn alentumiseen katsomatta täysimääräisenä sen mukaisesti kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

5 §

Milloin eri vakuutuslaitokset suorittavat päivärahaa, elinkorkoa tai tapaturmaeläkettä samalle henkilölle kahden tai sitä useamman tapaturman johdosta, päättää invalidihuollon myöntämisestä, jollei sitä koskeva kysymys jo ole vireillä toisessa vakuutuslaitoksessa, se vakuutuslaitos, joka suorittaa korvausta viimeksi sattuneen tapaturman johdosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1982.

Helsingissä 10 päivänä huhtikuuta 1981

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri Katri-Helena Eskelinen

1.

Laki**tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/48) 45 §, *muutetaan* 2 §, 4 §:n 1 momentin johdantokappale, 5 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale, 6 §, 7 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 3 momentti, 18, 19, 20 ja 21 §, 22 §:n 1 momentti, 23, 24 ja 25 §, 26 §:n 1 momentti, 28 §, 38 §:n 2 momentti, 39 §:n 3 momentti, 41 §:n 1 ja 5 momentti, 42, 43 ja 44 §, 46 §:n 1 ja 2 momentti, 47 §:n 1 ja 2 momentti, 49 ja 50 §, 51 §:n 1 momentti, 53 ja 54 §, 54 a §:n 1 ja 2 momentti sekä 60 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale sekä 14 §:n 1 momentti 20 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (695/68), 6 § ja 7 §:n 1 momentti 16 päivänä kesäkuuta 1950 annetussa laissa (286/50), 16 §:n 1 momentti ja 20 § 23 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (956/71), 18 ja 19 § sekä 26 §:n 1 momentti 7 päivänä marraskuuta 1958 annetussa laissa (440/58), 23 § osittain muutettuna 28 päivänä maaliskuuta 1980 annetulla lailla (238/80), 47 §:n 1 momentti 23 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1050/76), 53 § muutettuna 30 päivänä huhtikuuta 1959, 13 päivänä maaliskuuta 1964 ja 10 päivänä helmikuuta 1965 annetuilla laeilla (205/59, 137/64 ja 58/65), 54 a § 17 päivänä tammikuuta 1958 annetussa laissa (15/58) ja 60 § muutettuna mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1971 annetulla lailla ja 29 päivänä joulukuuta 1976 annetulla lailla (1105/76), sekä

lisätään 14 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 20 päivänä joulukuuta 1968 annetulla lailla ja 19 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (812/69), uusi 4 momentti, 16 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2, 3, 4 ja 5 momentti siirtyvät 3, 4, 5 ja 6 momentiksi, lakiin uusi 18 a, 53 a, 53 b, 53 c ja 65 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki**Ehdotus****2 §.**

Oikeutta korvaukseen työtapaturman johdosta ei kuitenkaan ole, jos työntekijä:

1) elää vakinaisesti työnantajan taloudessa ja on hänelle tai hänen aviopuolisolleen sukua suoraan takenevassa tai etenevässä polvessa tahi on hänen ottolapsensa tai ottovanhempansa tahi jonkun tässä tarkoitetun henkilön puoliso; *tahi*

2 §

Oikeutta korvaukseen työtapaturman johdosta ei kuitenkaan ole, jos työntekijä elää vakinaisesti työnantajan taloudessa ja on hänelle tai hänen aviopuolisolleen sukua suoraan **take**nevassa tai etenevässä polvessa tahi on hänen ottolapsensa tai ottovanhempansa tahi jonkun tässä tarkoitetun henkilön puoliso.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) satunnaisesta syystä tekee hyvin lyhytaikaista työtä työnantajalle, jolla muuten ei ole tämän lain mukaiseen korvaukseen oikeutettua työntekijää.

4 §.

Työtapaturmalla tarkoitetaan tässä laissa tapaturmaa, joka aiheuttaen ruumiinvamman on kohdannut työntekijää:

5 §.

Korvausta ei suoriteta vammasta, jonka työntekijä on aiheuttanut itselleen tahallisesti.

Muu korvaus kuin sairaanhoitona, invalidi-huoltona, huoltoeläkkeenä ja hautausapuna annettava voidaan evätä tai sitä vähentää:

6 §.

Työntekijän omaisella tarkoitetaan tässä laissa, mikäli 23 §:n 2 ja 4 momentin ja 25 §:n säännöksistä ei muuta johdu:

1) puolisoa ja seitsemäätoista vuotta nuorempaa lasta; sekä

2) seitsemäätoista vuotta vanhempaa lasta sekä vanhempia, otto- ja isovanhempia, lapsenlapsia ynnä seitsemäätoista vuotta nuorempia sisarusia, jos mainittujen henkilöiden työ- tai ansiokyky ja varallisuus ovat niin vähäiset, että he elatukseensa nähden ovat olleet huomattavasti riippuvaisia vahingoittuneesta.

7 §.

Edellä 6 §:ssä tarkoitettuna lapsena pidetään myös ottolasta, aviopuolison lasta, jonka huoltaja sanottu aviopuoliso on, sekä sellaista avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta, johon nähden työntekijän elatusvelvollisuus on oikeuden päätöksellä tai sopimuksella vahvistettu.

4 §

Työtapaturmalla tarkoitetaan tässä laissa tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on kohdannut työntekijää:

5 §

Korvausta ei suoriteta vammasta tai sairaudesta, jonka työntekijä on aiheuttanut itselleen tahallisesti.

Päiväraha ja tapaturmaeläke voidaan evätä tai niitä vähentää joko määrääjäksi tai toistaiseksi:

6 §

Työntekijän omaisella tarkoitetaan tässä laissa, mikäli 23 §:n 1 momentin 3 kohdan ja 2 momentin sekä 25 §:n säännöksistä ei muuta johdu:

1) puolisoa ja kahdeksantoista vuotta nuorempaa lasta; sekä

2) kahdeksantoista vuotta täyttynyttä lasta samoin kuin vanhempia, otto- ja isovanhempia sekä kahdeksantoista vuotta nuorempia sisarusia, jos mainittujen henkilöiden työkyky ja varallisuus ovat niin vähäiset, että he elatukseensa nähden ovat olleet huomattavasti riippuvaisia työntekijästä.

7 §

Edellä 6 §:ssä tarkoitettuna lapsena pidetään, paitsi työntekijän omaa lasta, myös ottolasta, aviopuolison lasta, jonka huoltaja sanottu aviopuoliso on, sellaista avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta, johon nähden työntekijän elatusvelvollisuus on oikeuden päätöksellä tai sopimuksella vahvistettu, sekä sellaista muuta lasta, jonka elatuksesta työntekijä on joko omassa kodissaan tai muutoin huolehtinut. Lasta, joka on annettu kolmannelle henkilölle ottolapseksi, ei kuitenkaan ottolapsisuhteen kestäessä ole pidettävä luonnollisten vanhempiensa 6 §:ssä tarkoitettuna lapsena.

Voimassa oleva laki

14 §.

Korvauksena työtapaturman aiheuttamasta ruumiinvammasta annetaan:

- 1) vahingoittuneelle sairaanhoitoa, päivärahaa, elinkorkoa, niihin liittyviä lisä- ja kerta-kaikkista korvausta;
- 2) vahingoittuneen omaiselle huoltoeläkettä; sekä
- 3) hautausapua, niin kuin jäljempänä säädetään.

16 §.

Päivärahan, elinkoron ja huoltoeläkkeen suuruus määräytyy vahingoittuneen vuosityöansios-
ta siten, että

- 1) päiväraha vahingoittuneelle, jolla ei ole omaisia, on vuosityöansion 600:s osa, ja vahingoittuneelle, jolla on omaisia, sen 450:s osa;
- 2) elinkorko, kun vahingoittuneella ei ole omaisia, on 60 prosenttia vuosityöansiosta; sekä
- 3) huoltoeläke leskelle tai täysorvolle on 30 prosenttia ja lapselle tai muulle omaiselle 15 prosenttia vuosityöansiosta.

17 §

Milloin vahingoittunut on vain osittain kykenemätön tekemään työtään, tulee päivärahan olla työkyvyn vähennystä vastaava suhteellinen osa 16 §:ssä sanotusta määrästä. Päivärahaa ei kuitenkaan anneta, jollei vahingoittuneen kyky

Ehdotus

14 §

Korvauksena työtapaturman aiheuttamasta vammasta tai sairaudesta annetaan:

- 1) työntekijälle sairaanhoitoa, päivärahaa, tapaturmaeläkettä, haittarahaa ja niihin liittyviä lisä- sekä kodinhoitokustannusten korvausta;
- 2) työntekijän omaiselle perhe-eläkettä; sekä
- 3) hautausapua niin kuin jäljempänä säädetään.

Siitä riippumatta, mitä 1 momentissa on säädetty, työntekijälle korvataan työtapaturman aiheuttamaksi epäillystä vammasta tai ammattitaudin selvittämisestä aiheutuneet 41 §:n 5 momentissa tarkoitetut perustellut ja tarpeelliset lääkärintutkimuskulut, vaikka vamma tai sairaus ei osoittaudukkaan korvattavan työtapaturman aiheuttamaksi tai korvattavaksi ammatitautiksi. Ammattitautiepäilyssä korvauksen suorittaminen edellyttää, että tutkimus perustuu työterveyshuoltoon perehtyneen lääkärin arviointiin ja tutkittavan henkilön työolosuhdetietoihin.

16 §

Päivärahan, tapaturmaeläkkeen ja perhe-eläkkeen suuruus määräytyvät työntekijän vuosityöansiosta siten, että

- 1) päiväraha on vuosityöansion 360. osa;
- 2) tapaturmaeläke on vuodessa 85 prosenttia vuosityöansiosta; ja
- 3) perhe-eläke on vuodessa yhdelle omaiselle 40 prosenttia, kahdelle omaiselle 55 prosenttia ja kolmelle tai useammalle omaiselle 65 prosenttia vuosityöansiosta.

Haittараha on vuodessa 60 prosenttia 6 momentin mukaisesta vuosityöansion vähimmäismäärästä.

Jos työntekijä on vain osittain kykenemätön tekemään työtään, päiväraha on työkyvyn alen-
tumista vastaava suhteellinen osa 16 §:ssä sanotusta määrästä. Päivärahaa ei kuitenkaan anneta, jollei työntekijän kyky tehdä työtään ole

Voimassa oleva laki

tehdä työtään ole vähentynyt ainakin kahdella-kymmenellä sadalta.

18 §.

Elinkoron muodostavat peruskorko ja täydennyskorko.

Peruskorko on haitta-asteen osoittama osa 16 §:ssä mainitun elinkoron puolikkaasta. Haitta-asteella tarkoitetaan lukua, joka osoittaa, minkä verran vammasta tai sairaudesta on katsottava vahingoittuneen sitä ennen vallinneeseen tilaan verrattuna yleensä koituvan haittaa.

Täydennyskorko on enintään puolet 16 §:ssä mainitusta elinkorosta. Täydennyskorkona annetaan, jos vahingoittuneen haitta-aste on vähintään seitsemänkymmentäviisi sadalta, sen enimmäismäärä ja, jos haitta-aste on edellä mainittua pienempi, alla olevan taulukon osoittama osa täydennyskoron enimmäismäärästä, kuitenkin niin, ettei vahingoittuneelle, jonka haitta-aste on pienempi kuin kolmekymmentä sadalta, täydennyskorkoa anneta.

Haitta-aste %	Täydennyskorko	Haitta-aste %	Täydennyskorko
30—34	1/10	50—54	5/10
35—39	2/10	55—59	6/10
40—44	3/10	60—64	7/10
45—49	4/10	65—69	8/10
		70—74	9/10

Kuitenkin voidaan haitta-asteesta riippumatta harkinnan mukaan määrätä, onko ja minkä verran täydennyskorkoa annettava, jos vamman vaikutusta ansiokykyyn on vahingoittuneen ammatissa, huomioon ottaen myös ikä, sukupuoli, uuteen ammattiin siirtymismahdollisuudet ja

Ehdotus

alentunut ainakin 10 prosenttia ja jollei tapaturmasta johtuva työansion alentuma ole vähintään 16 §:n 6 momentissa mainitun vuosityöansion vähimmäismäärän kahdeskymmenesosa.

18 §

Tapaturmaeläkettä suoritetaan työntekijälle ensimmäisestä päivästä sen jälkeen, kun päivärahamaksaminen on päättynyt, tai jollei päivärahaa ole maksettu, aikaisintaan tapaturman sattumispäivää seuraavasta päivästä lukien.

Tapaturmaeläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työkyvyn voidaan tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden johdosta arvioida alentuneen vähintään 10 prosenttia ja lisäksi edellytetään, että työansion alentuma on vähintään 16 §:n 6 momentissa tarkoitetun vuosityöansion vähimmäismäärän kahdeskymmenesosa. Työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky bankkia itselleen ansiotuloja saavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja.

Työkyvyn alentumista määrittäessä on selvitetävä ansiotulojen alentumisen syy-yhteys tapaturman aiheuttamaan vammaan tai sairauteen hankkimalla tarvittavat selvitykset esimerkiksi vakuutetun työstä ja terveydentilasta sekä ansiosta ennen tapaturmaa ja sen jälkeen.

Tapaturmaeläke on 16 §:ssä tarkoitetun määrän suuruinen, jos työntekijä on täysin kykenevätön 2 momentissa tarkoitettuun työhön. Muussa tapauksessa tapaturmaeläke on työkyvyn alentumista vastaava suhteellinen osa edellä sanotun täyden eläkkeen määrästä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

muut asiaan vaikuttavat seikat, pidettävä yleensä poikkeuksellisen suurena tai pienenä.

Jos vahingoittuneella tapaturman sattuessa oli ja edelleen on omaisia, lisätään hänen täydennuskorkoaan kolmellakymmenellä sadalta yhdestä omaisesta ja, jos heitä on useampia, kahdellakymmenellä sadalta jokaisesta hänellä sen lisäksi olevasta omaisesta, kuitenkin enintään täydennyskoron kaksinkertaiseen määrään asti.

18 a §

Haittarahaa suoritetaan työntekijälle, joka ei saa päivärahaa ja jonka tapaturman aiheuttamasta vammasta tai sairaudesta johtuva yleinen haitta voidaan arvioida pysyväksi.

Edellä 1 momentissa sanotulla yleisellä haitalla tarkoitetaan muuta vahinkoa kuin työkyvyn alentumista. Tämän suuruuden määrittämistä varten sosiaali- ja terveysministeriö jakaa yleistä haittaa aiheuttavat vammat ja sairaudet 20 haittaluokkaan.

Haittarahan suuruus määräytyy työntekijälle vamman haittaluokan perusteella alla olevan taulukon mukaan.

Haittaluokka	Määrä prosentteina vuosityöansion vähimmäismäärästä	Haittaluokka	Määrä prosentteina vuosityöansion vähimmäismäärästä
1	1	11	13
2	2	12	16
3	3	13	19
4	4	14	22
5	5	15	25
6	6	16	32
7	7	17	39
9	8	18	46
9	9	19	53
10	10	20	60

Haittaluokkiin 1—10 kuuluvista vammoista suoritetaan korvaus kertakaikkisena ja luokkiin 11—20 kuuluvista vammoista työntekijällä on oikeus valita, ottaako hän korvauksensa kertakaikkisena vai jatkuvana. Kertakorvaus laskeaan haittarahan pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi työntekijän ikä huomioon ottaen. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset haittarahan kertakorvauksen laskemisesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §.

Elinkorkoa on annettava vahingoittuneelle ensimmäisestä päivästä sen jälkeen, kun päivärahan maksaminen on päättynyt, taikka, jollei päivärahaa ole lainkaan suoritettu, siitä ajankohdasta lukien, jolloin tapaturmasta aiheutunut vamma on parantunut tai siitä johtunut sairaus päättynyt, viimeistään kuitenkin yhden vuoden kuluttua tapaturmapäivästä lukien.

Elinkorkoa ei kuitenkaan suoriteta, jos 18 §:n 2 momentissa tarkoitettu lopullisesti vahvistettu haitta-aste on pienempi kuin kolmekymmentä sadalta, mikäli erityisestä syystä ei toisin määrätä. Tällöin tai jos haitta-aste alenee pienemmäksi kuin kolmeksikymmeneksi sadalta, annetaan vahingoittuneelle, jonka haitta-aste on vähintään kymmenen sadalta, elinkoron sijasta kertakaikkisena korvauksena seuraavat sadan-nesmäärät 16 §:n 3 momentissa tarkoitettusta vuosityöansion pyöristetystä määrästä:

Haitta-aste %	Kertakaikkinen korvaus % vuosityö- ansioista, kun vahingoittuneella ei ole omaisia on omaisia	
10—14	9	12
15—19	18	24
20—24	30	40
25—29	45	60

Siinä tapauksessa, että vahingoittuneen haitta-aste myöhemmin määrätään vähintään kolmeksikymmeneksi sadalta, saakoon hän kerta-suorituksesta huolimatta elinkoron vähentämätömänä siitä ajankohdasta alkaen, jolloin haitta-aste on katsottava muuttuneeksi, ei kuitenkaan

Jos haittaluokkaa myöhemmin vamman pahentumisen takia olisi korotettava vähintään kahdella, työntekijällä on oikeus saada uudeleen haittarahaa muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti. Maksettavasta haittarahasta on kuitenkin tällöin vähennettävä maksettua pääoma-arvoa vastaava haittarahan määrä.

Jos työntekijä haluaa myöhemmin vaihtaa jatkuvana maksettavan haittarahakorvauksensa kertakorvaukseksi, hänellä on oikeus tähän vaihtoon. Tällöin haittarahakorvaus vaihdetaan sen pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi.

19 §

Jos tapaturmaeläke on enintään 20 prosenttia 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitusta eläkkeestä, vahingoittunut voi tapaturmalautakunnan suostumuksella vaihtaa tapaturmaeläkkeen sitä vastaavaksi pääoma-arvoksi. Jos työntekijän työkyky tapaturmasta aiheutuneen vamman tai sairauden johdosta alenee ja muutos on olennainen, ryhdytään tapaturmaeläkettä suorittamaan uudelleen muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti. Eläkkeestä on tällöin vähennettävä maksettua pääomaa vastaava osa.

Voimassa oleva laki

ennen kuin kertasuorituksesta on kulunut kolme vuotta tai erityisestä syystä määrätty lyhyempi aika.

Jos suoritettava elinkorko on pienempi kuin kolmekymmentä sadalta 16 §:ssä sanotusta elinkorosta, saakoon elinkoron saaja vakuutusoikeuden suostumuksella vaihtaa elinkoron sen pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi. Mikäli vahingoittuneen haitta-aste myöhemmin vamman pahentumisen takia muuttuu olennaisesti suuremmaksi kuin se haitta-aste, jonka mukaan elinkoron pääoma-arvo laskettiin, olkoon vahingoittuneella oikeus saada uudelleen elinkorkoa muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti; kuitenkin on tällöin elinkorosta vähennettävä maksettua pääoma-arvoa vastaavan elinkoron määrä.

Jos elinkorkoon oikeutetulle annetaan tämän lain nojalla sairaalahoitoa, suoritetaan elinkorko sen ajalta haitta-asteeseen katsomatta täysimääräisenä.

20 §.

Jos vahingoittunut saamansa vamman johdosta on joutunut niin avuttomaan tilaan, ettei hän voi tulla toimeen ilman toisen henkilön hoitoa, voidaan siltä ajalta, minkä sellaista avuttomuutta kestää, sanotun hoidon kustantamiseksi hänelle antaa avuttomuuslisää, joka päivää kohti on enintään 14 markkaa. Tätä lisää ei kuitenkaan anneta siltä ajalta, jona vahingoittuneelle annetaan hoitoa sairaalassa tai muussa laitoksessa.

Vahingoittuneelle, jonka tekojäsen tai muu apuneuvo aiheuttaa pitovaatteiden erityistä kulumista tai jolla on opaskoira, voidaan antaa lisäkorvauksena enintään 2 markkaa 80 penniä päivältä.

21 §.

Milloin vahingoittuneelle annettavan korvauksen suorittaminen 22 §:n 1 momentissa tai

Ehdotus

20 §

Jos työntekijä saamansa vamman tai sairauden johdosta on joutunut niin avuttomaan tilaan, ettei hän voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua tai jos vaikea vamma tai sairaus muutoin aiheuttaa hänelle poikkeuksellista haittaa, voidaan, niin kauan kuin sanotut edellytykset ovat olemassa, hänelle antaa haittalisää, joka päivää kohti on enintään 14 markkaa. Tätä lisää ei kuitenkaan anneta siltä ajalta, jona vahingoittuneelle annetaan hoitoa sairaalassa tai muussa laitoksessa.

Työntekijälle, jonka tekojäsen tai muu apuneuvo aiheuttaa pitovaatteiden erityistä kulumista tai jolla on opaskoira, voidaan antaa lisäkorvauksena enintään 2 markkaa 80 penniä päivältä.

Työntekijälle, joka tapaturmasta saamansa vamman tai sairauden johdosta ei kykene hoitamaan kotiaan, voidaan maksaa kohtuullinen korvaus tästä johtuvista välttämättömistä lisäkustannuksista, ei kuitenkaan vuotta pitemmältä ajalta tapaturmasta lukien.

Jos tapaturmaeläke vaihdetaan pääomaksi, on samalla vaihdettava pääomaksi myös tämän pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitetut työntekijälle maksettavat lisät.

21 §

Jos työntekijälle annettavan korvauksen suorittaminen 22 §:n 1 momentissa tai 51 §:n 1

Voimassa oleva laki

Ehdotus

51 §:n 1 momentissa mainituissa tapauksissa on keskeytetty, suoritetaan keskeytysajalta vahingoittuneen puolisolalle, lapselle tai heille yhteisesti seitsemänkymmentä sadalta tahi, milloin heitä ei ole, harkinnan mukaan myös muille omaisille yhteensä viisikymmentä sadalta siitä päivärahasta tai elinkorosta, joka vahingoittuneelle olisi keskeytysajalta ollut maksettava.

22 §.

Vahingoittunut on velvollinen alistumaan lääkärin määräämään hoitoon, joka tarkoittaa hänen työkykynsä parantamista, ei kuitenkaan hengenvaaralliseksi katsottavaan hoitotoimenpiteeseen, niin myös invalidihuoltoon, sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty. Jos vahingoittunut ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy mainitusta hoidosta tai invalidihuollosta, voidaan hänelle annettavan päivärahan tai elinkoron suorittaminen keskeyttää.

23 §.

Jos tapaturman seurauksena on ollut työntekijän kuolema taikka jos merimiehentoimessa oleva henkilö on kadonnut, on sen lisäksi, mitä edellisten pykälien nojalla saattaa tulla maksettavaksi, suoritettava:

1) hautausapuna vainajan kuolinpesälle tai kadonneen omaisille 16 §:ssä sanottu määrä, jos kuolinpesän varoista on suoritettu hautauskustannukset tai jos hautausta katoamisen takia ei ole voitu toimittaa, mutta muussa tapauksessa niille, jotka ovat pitäneet huolta vainajan hautaamisesta, siitä aiheutuneiden kustannusten määrä, ei kuitenkaan enempää, kuin kuolinpesälle olisi ollut suoritettava;

2) kuolin- tai katoamispäivän jälkeisestä päivästä jatkuvana huoltoeläkkeenä leskivaimolle, niin kauan kuin hän elää naimattomana, ja lapselle seitsemäntoista vuoden ikään asti sekä hakemuksesta muulle omaiselle 16 §:ssä sanottu määrä, kuitenkin niin, että huoltoeläkkeiden yhteismäärä on enintään kahdeksankymmentä sadalta siitä, mitä vainajalle olisi maksettu, jos hän olisi saanut mainitussa lainkohdassa sanotun elinkoron lisättynä 18 §:n 4 momentissa säädettyllä määrällä.

22 §

Työntekijä on velvollinen ottamaan vastaan lääkärin määräämää hoitoa, joka tarkoittaa hänen työ- tai toimintakykynsä parantamista, ei kuitenkaan hengenvaaralliseksi katsottavaa hoitotoimenpidettä, samoin kuin invalidihuoltoa sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty. Jos työntekijä ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy mainitusta hoidosta tai invalidihuollosta, voidaan hänelle annettavan päivärahan, tapaturmaeläkkeen ja haattarahan suorittaminen keskeyttää.

23 §

Jos tapaturman seurauksena on ollut työntekijän kuolema taikka jos *merityösuhteessa* oleva henkilö on kadonnut, on sen lisäksi, mitä edellisten pykälien nojalla saattaa tulla maksettavaksi, suoritettava:

1) hautausapuna vainajan kuolinpesälle tai kadonneen omaisille 16 §:ssä sanottu määrä, jos kuolinpesän varoista on suoritettu hautauskustannukset tai jos hautausta katoamisen takia ei ole voitu toimittaa, mutta muussa tapauksessa niille, jotka ovat pitäneet huolta vainajan hautaamisesta, siitä aiheutuneiden kustannusten määrä, ei kuitenkaan *enempää* kuin kuolinpesälle olisi ollut suoritettava;

2) kuolin- tai katoamispäivän jälkeisestä päivästä *perhe-eläkettä* leskivaimolle. *Oikeus perhe-eläkkeeseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton;*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Leskimiehelle suoritetaan huoltoeläkettä samojen perusteiden mukaan kuin leskivaimollekin, jos vaimo miehen työkyvyttömyyden takia on ollut miehen pääasiallisena elättäjänä.

Sellaisen elinkoron saajan kuolema, jonka haitta-aste on vähintään yhdeksänkymmentä sadalta, katsotaan tapaturman seuraukseksi, jollei voida pitää todennäköisenä, että tapaturman aiheuttamalla vammalla tai sairaudella ei ole ollut siihen olennaista vaikutusta.

Lapselle, joka seitsemäntoista vuotta täyttäneen ansiotyössä olematta vielä opiskelee kehittyäkseen vastaista ammattiaan tai tointaan varten tai joka sitä ennen syntyneen ruumiillisen tai henkisen vajavuuden takia on kykenemätön itsensä elättämiseen, pitkitetään huoltoeläkkeen antamisaikaa hakemuksesta *barkinnan mukaan* edellisessä tapauksessa enintään yhdeksäntoista vuoden ikään asti ja jälkimmäisessä tapauksessa niin kauan kuin mainittua tilaa kestää.

Huoltoeläkkeestä kuuluu puolisolalle ja täysorvolle kaksi osaa sekä muulle lapselle ja omaiselle yksi osa.

Perhe-eläkelain mukaiseen eläkkeeseen oikeutetulle lapselle suoritetaan huoltoeläke kuitenkin vähennettynä lapselle tulevan perhe-eläke-

3) kuolin- tai katoamispäivän jälkeisestä päivästä *perhe-eläkettä* lapselle *kahdeksantoista* vuoden ikään asti. *Lapsella, joka kahdensantoista* vuotta täytettyään ansiotyössä olematta vielä opiskelee kehittyäkseen vastaista ammattiaan tai tointaan varten tai joka ruumiillisen tai henkisen vajavuuden takia on kykenemätön itsensä elättämiseen, on oikeus hakemuksesta *perhe-eläkkeeseen opiskelun perusteella enintään kahdenkymmenen* vuoden ikään asti ja *ruumiillisen tai henkisen vajavuuden takia* niin kauan kuin mainittu tila kestää, *mikäli vajavuus on syntynyt ennen kahdenkymmenen* vuoden iän täyttämistä;

4) kuolin- tai katoamispäivän jälkeisestä päivästä *hakemuksesta muulle omaiselle perhe-eläkettä* niin kauan kuin hänen ei voida olettaa saavan toimeentuloaan saatavilla olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja.

Leskimiehellä on oikeus saada perhe-eläkettä samojen perusteiden mukaan kuin *leskivaimolla*, jos vaimo miehen työkyvyttömyyden takia on ollut miehen *pääasiallinen elättäjä*.

Sellaisen *työntekijän* kuolema, jonka *haitta-luokka* on vähintään 18, katsotaan tapaturman seuraukseksi, jollei voida pitää todennäköisenä, että tapaturman aiheuttamalla vammalla tai sairaudella ei ole ollut siihen olennaista vaikutusta.

(Ehdotuksen 23 §:n 1 mom:n 3 kohta)

Perhe-eläkkeestä kuuluu puolisolalle ja täysorvolle kaksi osaa sekä muulle lapselle ja omaiselle yksi osa.

Perhe-eläkelain mukaiseen eläkkeeseen oikeutetulle lapselle suoritetaan *tämän lain mukainen perhe-eläke* kuitenkin vähennettynä lapselle tu-

Voimassa oleva laki

lain mukaisen eläkkeen kansaneläkelain 27 §:ssä tarkoitettua toista kuntaryhmää vastaavalla määrällä.

24 §.

Jos puolisonsa jälkeen huoltoeläkettä saava leski menee uuteen avioliittoon, on hänellä oikeus avioliittoon mennessään saada kolmen vuoden eläkettä vastaava kertakaikkinen rahamäärä.

25 §.

Jos avioliitto on solmittu tai lapsi siitetty työtapaturman jälkeen, on tällainen puoliso ja lapsi päivärahaa ja elinkorkoa määrättäessä otettava hakemuksesta huomioon samoin edellytyksin kuin ne omaiset, jotka vahingoittuneella oli tapaturman sattumishetkellä.

Jos avioliitto on solmittu sen työtapaturman jälkeen, jonka seurauksena sittemmin on vahingoittuneen kuolema, älköön leskellä ja tämän lapsilla olko oikeutta korvaukseen kuoleman johdosta. Sama olkoon lakina työtapaturman jälkeen ottolapsiksi otetuista lapsista.

26 §.

Jos työnantaja on sen työsuhteen perusteella, johon sisältyvässä työssä tapaturma sattui, maksanut työntekijälle sellaiselta ajalta palkkaa, ennakkoa tai muita maksuja, jolta tämän lain mukaan annetaan korvausta, on työnantajalla oikeus vähentää se 12 §:n mukaisesta hänen suoritettavastaan korvausosuudesta ja tämän osuuden ylittävältä osalta saada suoraan vakuutuslaitokselta sille annettavaa tilitystä vastaan suorittamastaan määrästä takaisin, mitä vakuutuslaitoksen on työntekijälle maksettava vastaavina korvauserinä vastaavalta ajalta. Työntekijälle vuosiloman ajalta annettavia etuja älköön kuitenkaan luettako näihin maksuihin.

28 §.

Vuosityöansiota laskettaessa on otettava huomioon työntekijän saama rahapalkka, luontoisedut, voitto-osuus tai lahjapalkkio ynnä muut vastikkeeksi katsottavat edut. Luontoisetujen

Ehdotus

levan perhe-eläkelain mukaisen eläkkeen kansaneläkelain 27 §:ssä tarkoitettua toista kuntaryhmää vastaavalla määrällä.

24 §

Jos puolisonsa jälkeen *perhe-eläkettä* saava leski menee uuteen avioliittoon, on hänellä oikeus avioliittoon mennessään saada kolmen vuoden eläkettä vastaava kertakaikkinen rahamäärä.

25 §

Jos avioliitto on solmittu sen työtapaturman jälkeen, jonka seurauksena on sittemmin *työntekijän kuolema, ei puolisollla ole oikeutta perhe-eläkkeeseen, ellei avioliitosta ole syntynyt lasta tai avioliitto ole jatkunut kolmea vuotta. Myöskään lapsella, jota vasta tapaturman jälkeen on pidettävä 7 §:ssä tarkoitettuna lapsena, ei ole oikeutta perhe-eläkkeeseen, ellei sanotussa pykälässä tarkoitettu huoltosuhde ole jatkunut kolmea vuotta.*

26 §

Jos työnantaja on *tapaturman johdosta* maksanut *sairausajan etuutena* työntekijälle sellaiselta ajalta palkkaa, ennakkoa tai muita maksuja, jolta tämän lain mukaan annetaan *päivärahaa tai tapaturmaeläkettä*, on työnantajalla oikeus vähentää *maksamansa määrä* 12 §:n mukaisesta, hänen suoritettavastaan korvausosuudesta ja tämän osuuden ylittävältä osalta saada suoraan vakuutuslaitokselta sille annettavaa tilitystä vastaan maksamastaan määrästä takaisin, mitä vakuutuslaitoksen on työntekijälle maksettava vastaavina korvauserinä *samalta* ajalta. *Jos kaksi tai useampia työnantajia on suorittanut työntekijälle edellä tarkoitettua palkkaa tai muuta etuutta, jaetaan työnantajalle maksettava korvaus työnantajien kesken heidän samalta ajanjaksolta suorittamiensa etuuksien suhteessa.* Työntekijälle vuosiloman ajalta annettavia etuuksia ei kuitenkaan lueta näihin maksuihin.

28 §

Vuosityöansiona pidetään työntekijän saamaa työansiota, jonka hän tapaturman sattuessa saamansa työansion mukaan olisi vuoden pituisen ajanjakson kuluessa todennäköisesti saanut.

Voimassa oleva laki

raha-arvo on laskettava sosiaaliministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

Jos vahingoittunut työtapaturman sattuessa oli työnantajansa vakinaisessa työssä, on hänen palkkansa vuoden kuluessa tai, jollei sitä ollut määrätty, se palkka, minkä hän tapaturman sattuessa saamansa ansion mukaan olisi vuoden pituisen ajanjakson kuluessa todennäköisesti saanut, pidettävä hänen vuosityöansionaan.

Jollei vahingoittunut työtapaturman sattuessa ollut työnantajansa vakinaisessa työssä, lasketaan hänen vuosityöansionsa siten, että se määrä, minkä hän tapaturman sattuessa saamansa ansion mukaan olisi saanut työssäoloajaltaan, jaetaan niiden päivien luvulla, jotka hän on sanotussa työssä ollut, sunnuntai- ja juhlapäivät niihin luettuina, ja osamäärä kerrotaan kolmelasadallakuudellakymmenellä.

Jos vahingoittunut työtapaturman sattuessa oli sellaisessa kausi- tai tilapäistyössä tahi hänen tavalliselle työskentelylleen vieraassa työssä, että hänen silloin saamansa työansio tästä syystä tai muusta erityisestä syystä huomattavasti erosi hänen tavallisesta työansiostaan tai siitä ansiosta, minkä työkyvyltään tai -taidoiltaan häneen verrattava työntekijä samalla paikkakunnalla samaan aikaan yleensä sai, on hänen vuosityöansionsa edellä sanotun perusteella arvioitava kohtuullisen harkinnan mukaan. Samoin on meneteltävä, kun työntekijällä on ollut jatkuvasti työansiota muustakin työstä, kuin missä tapaturma sattui, tai kun palkkatasossa on vuoden kuluessa tapahtunut huomattava muutos.

Sosiaaliministeriön antamien yleisten ohjeiden mukaan määrätään, mikä on pidettävä rahapalkatta tai alhaista palkkaa vastaan työskentelevän sekä ammattioppilaan, harjoittelijan ja muun nuoren henkilön vuosityöansiona.

Ehdotus

Työansiona pidetään työntekijän saamaa veron ennakonpidätyksen alaista rahapalkkaa, luontoisetua, voitto-osuutta tai lahjapalkkiota samoin kuin muuta veronalaista vastikkeeksi katsottavaa etua.

Jos työntekijän tai edunsaajan ilmoituksen johdosta tai muutoin tulee selvitetyn, että edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla laskettu vuosityöansio on poikkeuksellisesta syystä ollut alhaisempi kuin hänen työansionsa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa työansiota oli pidettävä vakiintuneena, työntekijän vuosityöansio arvioidaan sellaisen keskimääräisen työansion mukaan, joka hänellä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt. Jos tulee selvitetyn, että vuosityöansio poikkeuksellisesta syystä on vastaavalla tavalla korkeampi kuin edellä mainittu vakiintunut työansio, vuosityöansiota voidaan samalla tavoin alentaa.

Jos ei voida edellä 1—3 momentissa tarkoitettulla tavalla luotettavasti selvittää työntekijän vuosityöansiota, hänen vuosityöansionsa voidaan arvioida. Arviota tehtäessä voidaan ottaa huomioon työntekijän työkyky, ammattitaito ja muut asiaan vaikuttavat seikat ja se, mitä häneen verrattava työntekijä samalla paikkakunnalla samaan aikaan yleensä saa palkkaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset vuosityöansion laskemisesta.

Samalla tavoin täytäntöönpanokelpoisia ovat vakuutusoikeuden ja vakuutuslaitoksen lainvoimaiset päätökset työnantajan suoritettaviksi määrättyistä maksuista ja korvauksista.

Samalla tavoin täytäntöönpanokelpoisia ovat vakuutusoikeuden, tapaturmalautakunnan ja vakuutuslaitoksen lainvoimaiset päätökset työnantajan suoritettaviksi määrättyistä maksuista ja korvauksista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

39 §

Vakuutus oikeudella ja vakuutuslaitoksella on oikeus vaatia poliisitutkinnan toimeenpanemista muunkin kuin 2 momentissa mainitun tapaturman johdosta.

41 §.

Tässä laissa säädettyä korvausta on, *uhalla, että oikeus sen saamiseen muutoin on menetetty*, kirjallisesti haettava vakuutuslaitokselta tai tapaturmasta tehtävä kirjallinen ilmoitus vakuutuslaitokselle yhden vuoden kuluessa tapaturman sattumispäivästä lukien taikka, jos tapaturmasta on aiheutunut kuolema tai merimiehentoimissa oleva henkilö on kadonnut, yhtä pitkässä ajassa kuolinpäivästä tai siitä päivästä lukien, jolloin merimiehentoimissa oleva 59 §:n mukaan on katsottava kadonneeksi, mainittuja päiviä lukuun ottamatta.

Korvauksen saamista varten on vakuutuslaitokselle toimitettava lääkärin antama tai, vammamman laadusta riippuen, muu luotettava selvitys vahingoittuneen tilasta sekä lisäksi, milloin vakuutuslaitos sitä vaatii, vakuutuslaitoksen määräämän lääkärin antama selvitys. Selvityksen kustannukset maksaa vakuutuslaitos.

42 §.

Jollei vakuutuslaitos myönnä korvausta sen vuoksi, ettei se katso olevansa velvollinen suorittamaan korvausta tapaturman johdosta tai että hakemus on saapunut määräajan umpeen kulluttua, on päätös alistettava vakuutus oikeuden harkittavaksi. Päätöksestä vakuutuslaitoksen on annettava tieto vahingoittuneelle tai sille, jonka oikeudesta on kysymys, ja toimitakoon tämä, jos niin haluaa, muistutuskirjelmänsä vakuutus oikeuteen niin hyvissä ajoin, että se voidaan ottaa huomioon alistettua asiaa vakuutus oikeudessa käsiteltäessä.

Vakuutus oikeudella, *tapaturmalautakunnalla* ja vakuutuslaitoksella on oikeus vaatia poliisitutkinnan toimeenpanemista muunkin kuin 2 momentissa mainitun tapaturman johdosta.

41 §

Tässä laissa säädettyä korvausta on kirjallisesti haettava vakuutuslaitokselta tai tapaturmasta tehtävä kirjallinen ilmoitus vakuutuslaitokselle yhden vuoden kuluessa tapaturman sattumispäivästä lukien taikka, jos tapaturmasta on aiheutunut kuolema tai *merityösuhteessa* oleva henkilö kadonnut, yhtä pitkässä ajassa kuolinpäivästä tai siitä päivästä lukien, jolloin *merityösuhteessa* oleva 59 §:n mukaan on katsottava kadonneeksi mainittua päivää lukuun ottamatta. Jos korvaus asian vireilletulo työntekijästä johtuvasta syystä on kohtuuttomasti viivästynyt, voidaan häneltä viivästymisajalta evätä korvaus, ei kuitenkaan vireilletuloa edeltävän vuoden ajalta.

Korvauksen saamista varten on vakuutuslaitokselle toimitettava lääkärin antama tai, vamman tai sairauden laadusta riippuen, muu luotettava selvitys työntekijän tilasta sekä lisäksi, jos vakuutuslaitos sitä vaatii, vakuutuslaitoksen määräämän lääkärin antama selvitys. Selvityksen kustannukset maksaa vakuutuslaitos. Työntekijä on myös velvollinen toimittamaan vakuutuslaitokselle tarpeellisen selvityksen korvaukseen vaikuttavista muista seikoista. Jos työntekijä ei kohtuullisessa ajassa toimita vakuutuslaitoksen häneltä pyytämää selvitystä eikä esitä menettelylleen hyväksyttävää syytä, voidaan asia määrätä raukeamaan.

42 §

Jos se, jonka korvauksesta on kysymys, iän, sairauden tai muun syyn takia ei pysty itse hoitamaan asioitaan eikä hänellä ole holhoojaa, vakuutuslaitoksen hyväksymä lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti on huolehtinut hänestä, taikka sosiaalilautakunta voi edunvalvojana käyttää hänen puhevaltaansa tämän lain mukaista korvausta koskevassa asiassa.

Voimassa oleva laki

*Milloin vakuutusosoikeus on 1 momentissa tar-
koitetuissa tapauksissa bankkinut tarpeelliseksi
katsottua selvitystä asiaan, vakuutuslaitos on
velvollinen korvaamaan siitä aiheutuneet kus-
tannukset.*

43 §.

Kun jollekin vakuutuslaitokselle on tehty ilmoitus työtapaturmasta ja vahingoittuneen tai hänen omaisensa oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle, on ensiksi mainittu vakuutuslaitos velvollinen viipymättä korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen puolesta suorittamaan asianomaiselle korvauksen ennakkona määrän, joka suuruudeltaan likimääräisesti vastaa korvauksen määrää, sekä alistamaan 42 §:n 1 momentin mukaisesti korvausvelvollisuuskysymyksen vakuutusosoikeuden ratkaistavaksi.

Sitten kuin korvausvelvollisuus on lainvoimaisella päätöksellä vahvistettu, on vakuutuslaitos, jonka tulee korvaus suorittaa, velvollinen heti suorittamaan ennakkoa maksaneelle vakuutuslaitokselle, mitä tämä on 1 momentin nojalla suorittanut, ja on ennakon määrä vähennettävä lopullisesta korvauksesta.

44 §.

Jollei ruumiinvamman lopullisia seurauksia voida riittävän varmasti arvostella asiaa käsiteltäessä, määrättäköön korvaus määrääjäksi, jonka kuluttua vahingoittunut on velvollinen esittämään uuden selvityksen tilastaan. Tämän selvityksen kustannukset suorittaa vakuutuslaitos.

Vahingoittunut, joka ei tätä selvitystä esitä vuoden kuluessa määräajan päättymisestä lukien tai, milloin vahvistettavana on kuluneelta ajalta maksettava korvaus, siitä päivästä lukien, jona hän on saanut tiedon vakuutuslaitoksen tai vakuutusosoikeuden päätöksestä, menettää oikeuden korvauksen saamiseen kuluneelta ajalta, jollei hänen laiminlyöntiinsä ole ollut hyväksyttävää syytä.

Ehdotus

43 §

Kun vakuutuslaitokselle on tehty ilmoitus työtapaturmasta ja vahingoittuneen tai hänen omaisensa oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle, on ensiksi mainittu vakuutuslaitos velvollinen viipymättä korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen puolesta suorittamaan asianomaiselle korvauksen ennakkona määrän, joka suuruudeltaan likimääräisesti vastaa korvauksen määrää. Jollei päästä yksimielisyyteen siitä, mikä vakuutuslaitos on korvausvelvollinen, on tämä kysymys alistettava tapaturmalautakunnan ratkaistavaksi. Tapaturmalautakunnan päätökseen ei saa bakea muutoista valittamalla.

Kun on päästy yksimielisyyteen korvausvelvollista vakuutuslaitosta koskevassa kysymyksessä tai kun asia on tapaturmalautakunnan päätöksellä ratkaistu, on korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen heti suoritettava ennakkoa maksaneelle vakuutuslaitokselle, mitä tämä on 1 momentin nojalla suorittanut, ja ennakon määrä on vähennettävä lopullisesta suorituksesta.

44 §

Jollei vamman tai sairauden kehitystä tai työkyvyn lopullista alentumista voida riittävällä varmuudella arvioida, on korvaus myönnettävä määrääjäksi ja korvauksen saaja on velvoitettava jatkokorvauksen saamista varten esittämään uusi selvitys korvauksen suuruuteen vaikuttavista seikoista. Selvityksen bankkimisesta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset suorittaa vakuutuslaitos.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

45 §.

Jos se selvitys, johon vakuutuslaitoksen tai vakuutus oikeuden antama päätös korvauksesta perustuu, jäljestäpäin havaitaan olennaisesti vääräksi tai puutteelliseksi, olkoon vakuutus oikeudella valta, mikäli on kysymys korvauksen suuruudesta, hakemuksesta ja asianosaisia kuulutuaan, poistaa aikaisempi päätös ja ottaa asia uudelleen käsiteltäväksi.

46 §.

Jos ne seikat, joista elinkoron, sen yhteydessä maksettavan lisän tai huoltoeläkkeen suuruus riippuu, olennaisesti muuttuvat, voidaan korvaus määrä oikaista. Samoin voidaan menetellä, milloin elinkoronsaajan ansaitsemiskyky on lisääntynyt hänelle annetun invalidiuudellon johdosta.

Jos vakuutuslaitos katsoo tarpeelliseksi, tulee elinkoron saajan vakuutuslaitoksen vaatimuksesta, uhalla, että hän muutoin menettää oikeutensa elinkoron saamiseen, alistua vakuutuslaitoksen tai, jos elinkoronsaaja niin haluaa, vakuutus oikeuden määräämän lääkärin tarkastettavaksi.

(45 § kumotaan)

46 §

Jos tapaturmaeläkkeen, haittarahan, niihin liittyvien lisien tai perhe-eläkkeen suuruuteen vaikuttavat seikat olennaisesti muuttuvat, voidaan korvaus määrä oikaista.

Korvauksen saaja on velvollinen vakuutuslaitoksen määräyksestä ja sen kustannuksella käymään korvaukseen vaikuttavan vammansa tai sairautensa selvittämistä varten tutkittavana vakuutuslaitoksen nimeämän lääkärin luona tai sen osoittamassa sairaalassa. Niin ikään korvauksen saaja on velvollinen vakuutuslaitoksen pyynnöstä kohtuullisessa ajassa toimittamaan sille selvityksen korvauksen suuruuteen vaikuttavista muista seikoista. Jos korvauksen saaja ilman hyväksyttävää syytä jättää tutkimusmääräyksen tai selvityspyynnön noudattamatta, voidaan kysymyksessä olevan korvauksen maksaminen keskeyttää, kunnes määräystä tai pyyntöä on noudatettu.

47 §.

Päiväraha ja siihen liittyvät lisät on maksettava ainakin kerran kuukaudessa jälkikäteen, ei kuitenkaan useammin kuin kerran viikossa. Elinkorko lisineen sekä huoltoeläke maksetaan, jolleivät asianomaiset toisin sovi, kuukausittain etukäteen. Jos maksettava määrä kuukaudessa on pienempi kuin sata markkaa, saadaan etuudet suorittaa pitemmin väliajoin, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Suoritettava korvaus on, jolleivät asianomaiset toisin sovi, vakuutuslaitoksen toimesta ja

47 §

Päiväraha ja siihen liittyvät lisät on maksettava ainakin kerran kuukaudessa jälkikäteen, ei kuitenkaan useammin kuin kerran viikossa. Tapaturmaeläke, jatkuvana maksettava haittaraha ja niihin liittyvät lisät sekä perhe-eläke ja korvaus kodinhoitokustannuksista maksetaan, jolleivät asianomaiset toisin sovi, kuukausittain etukäteen. Jos maksettava määrä kuukaudessa olisi pienempi kuin sata markkaa, voi suoritus tapahtua pitemmin väliajoin, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Suoritettava korvaus on, jos asianomaiset eivät toisin sovi, vakuutuslaitoksen toimesta ja

Voimassa oleva laki

kustannuksella pidettävä korvaukseen oikeutetun saatavana siinä kotimaisessa postitoimis-
tossa, jonka korvauksensaaja määrää.

49 §.

Jos elinkorko tai huoltoeläke lakkaa, keskeytyy tai pienenee sellaisesta syystä, jonka sattumisen ajankohtaa ei etukäteen voida tietää, on muutoksen ajankohta oleva se erääntymispäivä, joka lähinnä seuraa sanotun syyn ilmenemisen jälkeen.

50 §.

Jollei maksettavaksi langennutta korvauserää ole nostettu kolmen vuoden kuluessa, on oikeus siihen menetetty.

51 §.

Vapausrangaistukseen tuomitulle taikka yleiseen työ- tai kasvatuslaitokseen tahi muuhun vastaavaan laitokseen määrätylle tai otetulle korvauksensaajalle ei makseta päivärahaa, elinkorkoa, siihen liittyvää lisää, sairaalalisää eikä huoltoeläkettä siltä ajalta, minkä vapausrangaistuksen kärsiminen tai laitoksessaolo kestää kolmea kuukautta kauemmin.

Ehdotus

kustannuksella pidettävä korvaukseen oikeutetun saatavana siinä kotimaisessa *rahallaitoksessa*, jonka korvauksen saaja määrää. Jollei *rahallaitosta ole määrätty*, suoritettava korvaus pidetään siihen oikeutetun saatavana tämän asuinpaikan postitoimipaikasta.

49 §

Jos *tapaturmaeläke, haittaraha, perhe-eläke tai korvaus kodinboitokustannuksista on lakautettava, keskeytettävä tai sen määrää pienennettävä ennalta arvaamattomasta syystä*, tehdään muutos lähinnä seuraavasta mahdollisesta päivästä lukien.

50 §

Jollei *erääntynyttä korvaus tai muuta suoritusta* ole nostettu kolmen vuoden kuluessa, on oikeus siihen menetetty.

Milloin korvausta ryhdytään uudelleen maksamaan sen oltua keskeytyneenä työntekijästä johtuvasta syystä, korvausta ei ilman erityistä syytä makseta vuotta pitemmältä ajalta takautuvasti.

51 §

Vapausrangaistukseen tuomitulle, *tutkintavankeudessa olevalle* taikka yleiseen työlaitokseen tai muuhun vastaavaan laitokseen määrätyle tai otetulle korvauksen saajalle ei *ilman erityistä syytä* makseta päivärahaa, *tapaturmaeläkettä, niihin liittyviä lisiä* eikä *perhe-eläkettä* siltä ajalta, jonka vapausrangaistuksen suorittaminen, vapausrangaistuksen vähennyksenä huomioon otettu *tutkintavankeudessa olo* kestää kolmea kuukautta kauemmin.

5 luku

Muutoksenhaku

53 §.

Joka ei tyydy vakuutuslaitoksen antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusoikeudelta kirjallisella valituksella viimeistään ennen kello 12 kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut tiedon vakuutuslaitoksen päätöksestä.

53 §

Tapaturmavakuutusasioissa toimivat muutoksenhakueliminä tapaturmalautakunta ja vakuutusoikeus.

Voimassa oleva laki

Vakuutusmaksun ulosmittausta koskeva valitus, joka tehdään sillä perusteella, että maksuunpano on ollut lain tai sopimuksen vastainen, on annettava vakuutusoikeudelle viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä ennen kello kahtatoista ulosmittauksen toimittamisesta. Muutoin noudatettakoon, mitä verojen ja yleisten maksujen ulosmittauksesta on erikseen säädetty.

Ehdotus

Tapaturmalautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, vähintään kaksi varapuheenjohtajaa ja vähintään kolme lakimies- ja kolme lääkärijäsentä sekä vähintään kuusi työmarkkinajäsentä. Puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla ja heillä on henkilökohtaiset varamiehet. Jos puheenjohtaja ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii puheenjohtajana.

Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja heidän varamiehensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Työmarkkinajäsenistä on ainakin kolme määrättävä työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja ainakin kolme työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja lakimiesjäsenen tulee olla tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita ja tapaturmavakuutukseen hyvin perehtyneitä. Lääkärijäsenen tulee olla vakuutuslääketieteeseen perehtyneitä laillistettuja lääkäreitä. Lautakunta voi toimia jaostoihin jakautuneena.

Tapaturmalautakunnan lopullinen päätös pannaan täytäntöön niin kuin riita-asiaassa annettu lainvoiman saanut tuomio, jollei toisin säädetä.

Joka ei tyydy vakuutusoikeuden päätökseen, mikäli on kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus tai kuolema tämän lain mukaiseen korvaukseen, tahi siitä, kenen on korvaus suoritettava, taikka 2 momentissa mainitussa asiassa annettuun päätökseen, milloin vakuutusmaksujen määrä ylittää kaksisataa markkaa, saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta viimeistään ennen kello 12 kuudentenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut tiedon vakuutusoikeuden päätöksestä. Vakuutusoikeuden 6 §:n 2 kohdassa tarkoitetun henkilön oikeutta huoltoeläkkeeseen koskeva päätös on lopullinen, ei kuitenkaan siltä osalta, kuin on kysymys 1—5 §:ssä säädettyistä korvattavuuden edellytyksistä.

Milloin vakuutusoikeuden päätöksestä tehtyä valitusta ei ole heti jätettävä tutkittavaksi ottamatta tai hylättävä, on vastapuolelta vaadittava vastaus virkateitse.

Korkeimman oikeuden päätös voidaan kirjoittaa ottamatta siihen selostavaa osaa ja liittää vakuutusoikeuden päätökseen tai sen virallisesti oikeaksi todistettuun jäljennökseen.

Tapaturmalautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset vakuutuslaitokset suorittavat lautakunnan käsiteltäviksi tulevien asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa, kuitenkin niin, että kunkin laitoksen on suoritettava vähintään 2 000 markkaa.

Tarkemmat säännökset tapaturmalautakunnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista säädetään asetuksella.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Oikeudesta toimittaa valituskirja vakuutusoi-
keudelle ja korkeimmalle oikeudelle postitse tai
lähetin välityksellä on erikseen säädetty.

Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä,
katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon
seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona
päätös on vakuutuslaitoksesta tai vakuutusoi-
keudesta hänen ilmoittamallaan osoitteella va-
rustettuna pantu postiin.

53 a §

Joka ei tyydy vakuutuslaitoksen antamaan
päätökseen, saa hakea siihen muutosta tapatur-
malautakunnalta kirjallisella valituksella vii-
meistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen
päivän jälkeen, jona valittaja on saanut tiedon
päätöksestä.

Joka ei tyydy tapaturmalautakunnan edellä
mainitussa asiassa antamaan päätökseen, saa
hakea siihen muutosta vakuutusoikeudelta kir-
jallisella valituksella 1 momentissa säädettyssä
ajassa päätöksen tiedoksi saatuaan.

Mitä edellä 42 §:ssä on säädetty puhevallan
käyttämisestä tämän lain mukaista korvausta
koskevassa asiassa, on vastaavasti voimassa
haettaessa muutosta vakuutuslaitoksen tai tapa-
turalautakunnan päätökseen.

Milloin tapaturmalautakunnan päätöksestä
tehtyä valitusta ei ole heti jätettävä tutkimatta
tai hylättävä, on vastapuolelta vaadittava vas-
taus viran puolesta.

Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä,
katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon
seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös
on vakuutuslaitoksesta tai tapaturmalautakun-
nasta hänen ilmoittamallaan osoitteella varustet-
tuna pantu postiin.

Vakuutuslaitoksen päätöstä on muutoksen-
hausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on
lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

53 b §

Jos 53 a §:ssä tarkoitettussa asiassa annettu
päätös on perustunut väärään tai puutteelliseen
selvitykseen taikka ilmeisesti ei ole ollut lain
mukainen, vakuutusoikeus voi sanotussa lain-
kohdassa asetetun määräajan päätyttyä vakuu-
tuslaitoksen esityksestä tai sen hakemuksesta,
jota asia koskee, kuultuaan muita asianomaisia
poistaa päätöksen ja ottaa tai määrätä asian
uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sano-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tun esityksen vakuutuslaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää korvauksen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisin määrin.

Jos kysymys on evätyen edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, voivat myös vakuutuslaitos ja tapaturmalautakunta aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

Tämän lain mukainen aiheettomasti maksettu etu voidaan jättää takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen korvauksen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

53 c §

Joka katsoo, että vakuutuslaitoksen tämän lain perusteella määräämän maksun maksuunpano on ollut lain tai sopimuksen vastainen, saa siitä tehdä kirjallisen perustevalituksen tapaturmalautakunnalle viimeistään kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu. Jos sellainen valitus tehdään ulosmittauksen johdosta, on lisäksi voimassa, mitä verojen ja maksujen ulosotossa on perustevalituksesta säädetty.

Joka ei tyydy tapaturmalautakunnan 1 momentissa mainitussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusosoikeudelta kirjallisella valituksella 53 a §:ssä säädettyssä määräajassa.

54 §.

Jos vakuutuslaitokselle määräajassa tehtävä hakemus tai ilmoitus on saapunut perille tämän ajan päätyttyä, alkoon tämä seikka olko esteenä korvauksen myöntämiselle, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

Jos vakuutusosoikeudelle määräajassa annettava valitus tai muu kirjelmä on saapunut perille tämän ajan päättymisen jälkeen, voidaan se tästä huolimatta, 1 momentissa mainituin edellytyksin, ottaa tutkittavaksi.

54 a §

Niiden asioiden käsittelyä varten, joihin tätä lakia on sovellettava, on vakuutusosoikeudessa siitä annetussa laissa tarkoitettuina maallikkojäseninä kaksi työnantaja- ja kaksi työntekijäjäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä. Näi-

54 §

Jos vakuutuslaitokselle määräajassa tehtävä hakemus tai ilmoitus on saapunut perille tämän ajan päätyttyä, tämä seikka ei ole esteenä korvauksen myöntämiselle, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

Jos tapaturmalautakunnalle tai vakuutusosoikeudelle määräajassa annettava valitus tai muu kirjelmä on saapunut perille tämän ajan päättymisen jälkeen, voidaan se tästä huolimatta 1 momentissa mainituin edellytyksin ottaa tutkittavaksi.

54 a §.

Niiden asioiden käsittelyä varten, joihin tätä lakia on sovellettava, on vakuutusosoikeudessa siitä annetussa laissa tarkoitettuina maallikkojäseninä kaksi työnantaja- ja kaksi työntekijäjäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä. Näi-

Voimassa oleva laki

den tulee olla työoloihin perehtyneitä, ja *heistä osallistuu* vakuutusosoikeuden istuntoon samanaikaisesti yksi työnantaja- ja yksi työntekijäjäs.

Työnantaja- ja työntekijäjäsenet sekä varajäsenet määrää valtioneuvosto *sosiaaliministeriön esityksestä* kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Heidän määräämistään varten on asianomaisille työnantajain ja työntekijäin edustavimmille keskusjärjestöille annettava tilaisuus tehdä omalta kohdaltaan ehdotuksensa, *jonka tulee käsittää kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin jäseniksi ja varajäseniksi tarvitaan.*

60 §.

Tämän lain 11 ja 12 §:ssä, 16 §:n 2 ja 5 momentissa ja 20 §:ssä säädettyjä markkamääriä tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksiin mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:n soveltamista varten. Tarkistetut markkamäärät pyöristetään siten, että 20 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi 10 penniksi, saman pykälän 1 momentissa säädetty markkamäärä lähimmäksi täydeksi markaksi, 12 §:ssä säädetty markkamäärät lähimmäksi täydeksi 10 markaksi, 11 §:ssä ja 16 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärät lähimmäksi täydeksi 100 markaksi sekä 16 §:n 5 momentissa säädetty markkamäärä lähimmäksi täydeksi 500 markaksi.

Elinkorkoon ja huoltoeläkkeeseen tehdään indeksitarkistus ja ennakkokorotus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään. Samanlainen tarkistus ja korotus tehdään myös kertakaikkiseen korvaukseen sitä maksettaessa. Sanottuina korvauksina maksetaan kulloinkin kuitenkin vähintään voimassa olevan lain 16 §:n 5 momentista johtuva määrä.

Hautausapua sekä avuttomuuden, pitovaatteiden kulumisen ja opaskoiran pitämisen perusteella tulevia enimmäismäärän mukaisia lisä korotetaan vuosittain 1 momentin mukaisesti. Jos lisä on myönnetty vähennettynä, on korotusta suhteellisesti vastaavasti vähennettävä.

Ehdotus

den tulee olla työoloihin perehtyneitä ja heistä osallistuu vakuutusosoikeuden istuntoon samanaikaisesti yksi työnantaja- ja yksi työntekijäjäsen.

Työnantaja- ja työntekijäjäsenet sekä varajäsenet valtioneuvosto määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Heidän määräämistään varten on *työnantajayhdistysten* edustavimmille keskusjärjestöille *sekä* työntekijäin *ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten* edustavimmille keskusjärjestöille annettava tilaisuus tehdä omalta kohdaltaan ehdotuksensa.

60 §

Tämän lain 11 ja 12 §:ssä, 16 §:n 3 ja 6 momentissa, 20 §:n 1 ja 2 momentissa *sekä* 53 §:n 5 momentissa säädettyjä markkamääriä tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksiin mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:n soveltamista varten. Tarkistetut markkamäärät pyöristetään siten, että 20 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi 10 penniksi, saman pykälän 1 momentissa säädetty markkamäärä lähimmäksi täydeksi markaksi, 12 §:ssä *säädetty markkamäärät* lähimmäksi täydeksi *kymmeneksi* markaksi, 11 §:ssä, 16 §:n 3 ja 6 momentissa *sekä* 53 §:n 5 momentissa säädetty markkamäärät lähimmäksi täydeksi *sadaksi* markaksi.

Tapaturmaeläkkeeseen, jatkuvana maksettavaan haattarahaan ja perhe-eläkkeeseen tehdään indeksitarkistus ja ennakkokorotus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään. *Tarkistettuna* korvauksena maksetaan kulloinkin vähintään voimassa olevan lain 16 §:n 6 momentista johtuva määrä.

Kertakaikkisena maksettavaan korvaukseen tehdään indeksitarkistus ja ennakkokorotus korvauksen maksamisajankohdan mukaan.

Voimassa oleva laki

Vakuutusyhtiöille 2 ja 3 momentin mukaisista korotuksista johtuvia menoja varten on tarpeellinen erä otettava huomioon tapaturmavakuutuslaissa säädettyä, vakuuttamisvelvollisen työnantajan vakuutusmaksua määrättäessä. Sanottujen korotusten kustantamiseksi tarpeellisten maksujen perusteet ja maksujen jaon vakuutuslaitosten kesken vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö.

Ehdotus

Hautausapua sekä 20 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja lisiä korotetaan vuosittain 1 momentin mukaisesti.

Vakuutusyhtiöille 2, 3 ja 4 momentin mukaisista korotuksista sekä tapaturmalautakunnasta johtuvia menoja varten on tarpeellinen erä otettava huomioon tapaturmavakuutuslaissa säädettyä vakuuttamisvelvollisen työnantajan vakuutusmaksua määrättäessä. Tapaturmalautakunnasta johtuvia menoja lukuun ottamatta sanottujen korotusten kustantamiseksi tarpeellisten maksujen perusteet ja maksujen jaon vakuutuslaitosten kesken vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö.

Asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tämän pykälän soveltamisesta.

65 a §

Valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, julkisessa virassa oleva lääkäri, sairaala, eläketurvakeskus sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittava vakuutus- tai eläkelaitos on velvollinen pyynnöstä antamaan tässä laissa tarkoitettulle vakuutuslaitokselle sekä muutoksenhakuviranomaiselle maksutta kaikki hallussa olevat käsiteltävänä olevat vakuutus- ja korvausasian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Sama koskee työnantajaa ja työpaikaterveydenhuollosta vastaavaa lääkäriä, jolla on tämän toimensa perusteella hallussaan vahingoittuneen terveydentilaa koskevaa aineistoa. Vakuutuslaitos on velvollinen maksamaan kohtuullisen palkkion tässä pykälässä säädetyn velvoituksen perusteella annetusta lääkärintuulauksesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1982.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tämän lain 14 §:n 4 momenttia sovelletaan siinä tarkoitettuihin lääkärintutkimuksiin, jotka on suoritettu tämän lain voimassa ollessa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tätä lakia sovellettaessa pidetään 20 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä markkamääriä vuoden 1971 yleistä palkkatasoa vastaavina.

Tämän lain 26 §:ää sovelletaan myös päivärabaan ja elinkorkoon, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa sattuneeseen tapaturmaan.

Mitä tämän lain 60 §:ssä on säädetty tapaturmaeläkkeestä, perhe-eläkkeestä ja kertakaikkisesta korvauksesta, sovelletaan vastaavasti ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen tapaturman perusteella maksettavaan elinkorkoon, huoltoeläkkeeseen ja elinkoron sijasta maksettavaan kertakaikkiseen korvaukseen.

Vakuutuslaitoksen päätökseen haetaan valittamalla muutosta tapaturmalautakunnalta, jos päätös on annettu tämän lain tultua voimaan.

Vakuutus oikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat muutoksenhakuasiat on käsiteltävä loppuun aikaisemman lain mukaan. Vakuutus oikeuden antamaan päätökseen aikaisemman lain mukaisesti vireille tullessa valitus- tai alistusasiassa haetaan valittamalla muutosta aikaisemman lain mukaan.

Milloin muualla laissa olevan säännöksen perusteella vakuutuslaitoksen tapaturma- tai ammattitautiasiassa antamaan päätökseen olisi haettava valittamalla muutosta vakuutus oikeudelta, on valitus sen sijasta tehtävä tapaturmalautakunnalle, jos päätös on annettu tämän lain tultua voimaan.

3.

Laki

eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta 30 päivänä joulukuuta 1946 annetun lain (894/46) 3 ja 4 §,

näistä 3 §, sellaisena kuin se on 9 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (306/61), näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §.

Tässä laissa säädettyä korvausta saadaan ryhtyä suorittamaan vasta sen ajan päättymistä seuranneelta ajalta, jonka vahingoittunut tai

3 §

Tässä laissa säädettyä korvausta saadaan ryhtyä suorittamaan, jollei erityistä syytä ole toisin päättää, vasta sen ajan päättymistä seuranneelta

Voimassa oleva laki

sairastunut on ollut 1 §:ssä tarkoitetussa asemassa. Tarpeellinen sairaanhoito, jota valtio tai kunta muulla perusteella ei ole velvollinen toimittamaan, on kuitenkin annettava. *Samoin* suoritetaan, jos tapaturma on kohdannut työlaitoksessa huoltoavun korvaamista tai elatusavun suorittamista varten pidettävää työvelvollista, työlaitokselle korvaus siltä ajalta, jona häntä laitoksessa pidetään, käytettäväksi hänen elatukseensa ja hänen korvattavansa huoltoavun tai suoritettavansa elatusavun maksamiseen.

4 §.

Jos henkilö, jolle tai jonka omaiselle 1 §:n mukaan on suoritettava korvausta, on rikoksen perusteella tuomittu maksamaan vahingonkorvausta ruumiinvammasta tai korvausta ruumiinvamman johdosta kuolleen henkilön omaiselle, saatakoon vahingoittuneelle tai sairastuneelle tai hänen omaiselleen tämän lain mukaan suoritettava korvaus, sairaanhoito- ja hautauskustannusten korvausta lukuun ottamatta, kokonaisuudessaan panna ulosmittaukseen sanotun korvaussaamisen maksamiseksi. Rikoksen perusteella tuomitun muun vahingon korvauksen maksamiseksi asianomistajalle pantakoon ulosmittaukseen enintään puolet edellä tarkoitusta korvauksesta.

4.

Laki

tapaturmakorvausta saavien invaliidihuollosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tapaturmakorvausta saavien invaliidihuollosta 20 päivänä joulukuuta 1963 annetun lain (592/63) 1, 4 ja 5 §, näistä 1 §, sellaisena kuin se on 20 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (696/68), näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

1 §.

Työntekijäin eri tapaturmavakuutuslakien nojalla tai niissä olevien perusteiden mukaisesti päivärahaa tai elinkorkoa saavalle annetaan tarvittaessa hänen työ- ja toimintakykynsä sekä ansiomahdollisuuksiensa parantamiseksi 20 päivän parantamiseksi tapaturmavakuutuslain (608/

Ehdotus

ajalta, jonka vahingoittunut tai sairastunut on ollut 1 §:ssä tarkoitetussa asemassa. *Haittaraha* ja tarpeellinen sairaanhoito, jota valtio tai kunta muulla perusteella ei ole velvollinen toimittamaan, on kuitenkin annettava.

4 §

Jos henkilö, jolle tai jonka omaiselle 1 §:n mukaan on suoritettava korvausta, on rikoksen perusteella tuomittu maksamaan vahingonkorvausta ruumiinvammasta tai korvausta ruumiinvamman johdosta kuolleen henkilön omaiselle, saadaan vahingoittuneelle tai sairastuneelle tai hänen omaiselleen tämän lain mukaan suoritettava korvaus, *haittaraha* ja sairaanhoito- ja hautauskustannusten korvausta lukuun ottamatta, kokonaisuudessaan panna ulosmittaukseen sanotun korvaussaamisen maksamiseksi. Rikoksen perusteella tuomitun muun vahingon korvauksen maksamiseksi asianomistajalle *saadaan ulosmitata* enintään puolet edellä tarkoitetusta korvauksesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1982.

Ehdotus

1 §

Työntekijäin eri tapaturmavakuutuslakien nojalla tai niissä olevien perusteiden mukaisesti päivärahaa tai elinkorkoa *taikka tapaturmaeläkettä* saavalle annetaan tarvittaessa hänen työ- ja toimintakykynsä sekä ansiomahdollisuuksien-
vänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuu-

Voimassa oleva laki

tsulain (608/48) 14 §:ssä tarkoitettua invalidihuoltoa sen mukaisesti kuin jäljempänä säädetään. Invalidihuoltoa ei kuitenkaan anneta korvauksen saajalle, joka ei vakinaisesti asu Suomessa.

Invalidihuoltoa annetaan sellaisen vamman tai ammattitaudin johdosta, jonka perusteella 1 momentissa tarkoitettua päivärahaa tai elinkorkoa suoritetaan.

Invalidihuoltoa voidaan myös antaa päivärahaa tai elinkorkoa aikaisemmin saaneelle, mikäli on katsottava olevan todennäköistä, että hänen työ- ja toimintakykynsä sekä ansiomahdollisuutensa voisivat korvattavan vamman tai ammattitaudin johdosta myöhemmin olennaisesti heikentyä.

4 §.

Jos korvauksen saaja on otettu sairaalaan tai muuhun lääkärin valvonnan alaiseen laitokseen kuntouttamishoidon antamista varten tai jos hänelle annetaan ammattikoulutusta tahi työhönvalmennusta, suoritetaan päiväraha ja elinkorko haitta-asteeseen katsomatta täysimääräisenä sen mukaisesti kuin asetuksella tarkemmin määrätään.

5 §

Milloin eri vakuutuslaitokset suorittavat päivärahaa tai elinkorkoa samalle henkilölle kahden tai sitä useamman tapaturman johdosta, päättää invalidihuollon myöntämisestä, jollei sitä koskeva kysymys jo ole vireillä toisessa vakuutuslaitoksessa, se vakuutuslaitos, joka suorittaa korvausta viimeksi sattuneen tapaturman johdosta. *Invalidihuollon antamisesta tällöin johtuvien kustannusten jako vakuutuslaitosten kesken suoritetaan sosiaaliministeriön määräämien perusteiden mukaan.*

Ehdotus

48) 14 §:ssä tarkoitettua *invalidihuoltoa* sen mukaisesti kuin jäljempänä säädetään. *Invalidihuoltoa* ei kuitenkaan anneta korvauksen saajalle, joka ei vakinaisesti asu Suomessa.

Invalidihuoltoa annetaan sellaisen vamman tai ammattitaudin johdosta, jonka perusteella 1 momentissa tarkoitettua päivärahaa tai elinkorkoa *tai tapaturmaeläkettä* suoritetaan.

Invalidihuoltoa voidaan myös antaa päivärahaa tai elinkorkoa *tai tapaturmaeläkettä* aikaisemmin saaneelle, jos on katsottava olevan todennäköistä, että hänen työ- ja toimintakykynsä sekä ansiomahdollisuutensa voisivat korvattavan vamman tai ammattitaudin johdosta myöhemmin olennaisesti heikentyä.

4 §

Jos korvauksen saaja on otettu sairaalaan tai muuhun lääkärin valvonnan alaiseen laitokseen kuntouttamishoidon antamista varten tai jos hänelle annetaan ammattikoulutusta *tai* työhönvalmennusta, suoritetaan päiväraha, elinkorko ja *tapaturmaeläke* haitta-asteeseen *tai* työkyvyn *alentumiseen* katsomatta täysimääräisenä sen mukaisesti kuin asetuksella tarkemmin *säädetään*.

5 §

Milloin eri vakuutuslaitokset suorittavat päivärahaa, elinkorkoa tai *tapaturmaeläkettä* samalle henkilölle kahden tai sitä useamman tapaturman johdosta, päättää *invalidihuollon* myöntämisestä, jollei sitä koskeva kysymys jo ole vireillä toisessa vakuutuslaitoksessa, se vakuutuslaitos, joka suorittaa korvausta viimeksi sattuneen tapaturman johdosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1982.

Asetus

tapaturmalautakunnasta

Sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätyn ministerin esittelystä säädetään 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain 53 §:n 6 momentin, sellaisena kuin se on päivänä kuuta 1981 annetussa laissa (/81), nojalla:

1 §

Tapaturmalautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuelimenä sille lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin kuuluvissa asioissa.

2 §

Tapaturmalautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, vähintään kaksi varapuheenjohtajaa ja vähintään kolme lakimies- ja kolme lääkärijäsentä sekä vähintään kuusi työmarkkinajäsentä. Puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla ja heillä on henkilökohtaiset varamiehet. Jos puheenjohtaja ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii puheenjohtajana.

Puheenjohtajan, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja heidän varamiehensä määrää valtioneuvosto kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Työmarkkinajäsenistä on ainakin kolme määrättävä työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja ainakin kolme työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Ehdotuksiin on liitettävä selvitys siitä, että ehdotetut henkilöt suostuvat ottamaan jäsenyyden vastaan. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja lakimiesjäsenen tulee olla tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita ja tapaturmavakuutukseen hyvin perehtyneitä. Lääkärijäsenten tulee olla vakuutuslääketieteeseen perehtyneitä laillistettuja lääkäreitä.

3 §

Lautakunnassa on tarpeellinen määrä esittelijöitä ja tarpeellinen toimistohenkilökunta. Esittelijöiden tulee olla tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita. Esittelijän ottaa tapaturmalautakunta, joka myös päättää hänen työsuhteensa ehdoista. Toimistohenkilökunnan ottaa tapaturmalautakunnan hallintojaosto.

4 §

Tapaturmalautakuntaa koskevat hallintoasiat ratkaisee hallintojaosto. Hallintojaoston puheenjohtajana toimii tapaturmalautakunnan puheenjohtaja ja jäseninä tapaturmalautakunnan varapuheenjohtajat sekä kaksi työmarkkinajäsentä, joista toisen ovat nimenneet työnantajayhdistysten keskusjärjestöjen edustajat ja toisen työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten keskusjärjestöjen edustajat keskuudestaan.

5 §

Tapaturmalautakunta toimii muutoksenhakuasioissa jaostoihin jakautuneena ellei jäljempänä asiasta muuta säädetä.

Jaostoon kuuluu puheenjohtaja, lakimiesjäsen, lääkärijäsen sekä kaksi työmarkkinajäsentä, joista toisen tulee olla työnantajayhdistyksen sekä toisen työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistyksen edustaja.

Jaosto on päätösvaltainen, kun jaoston puheenjohtaja ja kaksi työmarkkinajäsentä tai varajäsentä, joista toisen tulee olla työnantajayhdistyksen edustaja ja toisen työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistyksen edustaja, on läsnä. Käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisistä kysymyksistä, tulee lääkärijäsenen olla saapuvilla.

Tapaturmalautakunnan jakautumisesta muutoksenhakuasioissa jaostoihin päättää lautakunta.

Jos tapaturmalautakunnassa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, jaosto voi päättää tai lautakunnan puheenjohtaja määrätä asian käsiteltäväksi lautakunnan täysistunnossa. Täysistuntoa ei pidettävä, jos enemmän kuin puolet varsinaisista jäsenistä sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat estyneet. Täysistunnossa on myös käsiteltävä lautakunnan työjärjestystä ja esittelijän ottamista koskevat asiat. Asiat päätetään lauta-

kunnassa ja sen jaostossa esittelystä äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut. Esittelijä allekirjoittaa lautakunnan toimituskirjat.

6 §

Asian käsittelyssä lautakunnassa noudatetaan laillista oikeudenkäyntijärjestystä. Lautakunnan jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaressa on tuomarin esteellisyydestä säädetty.

Menettely tapaturmalautakunnassa on kirjallinen.

7 §

Tapaturmalautakunta kokoontuu puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta.

Lautakunnan jaosto kokoontuu jaoston puheenjohtajan kutsusta.

Jos lautakunnan jäsen on estynyt saapumasta kokoukseen, hänen on ilmoitettava siitä riittävän ajoissa lautakunnalle.

8 §

Lautakunnassa käsiteltävien asioiden valmistelusta huolehtivat esittelijät. Esittelijöiden tu-

lee hankkia tarpeelliset lisäselvitykset ennen asian esittelyä.

9 §

Jollei ole erityistä syytä muuhun järjestykseen, on asiat käsiteltävä siinä järjestyksessä, jossa ne ovat saapuneet.

10 §

Lautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset kerätään Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ry:n toimesta vakuutuslaitoksilta ja kustannukset jaetaan vakuutuslaitosten kesken kalenterivuositain niiden lautakuntaan vireille tulleiden asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa, kuitenkin siten, että kukin vakuutuslaitos maksaa vähintään 2 000 mk kalenterivuodessa.

Lautakunnan palkkioiden ja palkkojen samoin kuin talousarvion vahvistamisesta annetaan tarkemmat määräykset sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön päätöksellä.

11 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1982.